

KALVARIJOS MIESTO VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

KALVARIJOS MIESTO VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Kalvarija, 2018

IVADAS.....	4
1.1. KALVARIJOS MIESTO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS STEIGIMAS IR VEIKLA.....	4
1.2. VVG VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS RENGIMO TIKSLAS.....	5
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS	8
2. TERITORIJOS, KURIAI Rengiama vietos plėtros strategija, analizė	19
2.1. TERITORIJOS VYSTYMO SI POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ	19
2.1.1. Socialinės atskirties problematika Kalvarijos miesto VVG teritorijoje	19
2.1.2. Darbo ir verslo aplinka Kalvarijos miesto VVG teritorijoje	32
2.2. SSGG ANALIZĖ.....	40
2.3. VVG TERITORIJOS PLĖTROS POREIKIŲ NUSTATYMAS	41
2.4. ATITIKIMAS STRATEGINIAMS DOKUMENTAMS	43
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS	44
3.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI	44
3.2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS INTEGRUOTUMAS IR NOVATORIŠKUMAS	48
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIAN T VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS	50
5. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS	53
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA.....	57
6.1. ATSAKOMYBĖS UŽ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO, ATRANKOS, STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMO IR STEBĖSENOS VEIKSMUS PASKIRSTYMAS	57
6.2. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PROCEDŪRA.....	59
6.3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS STEBĖSENOS TVARKA	64
6.4. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS PAKEITIMŲ INICIJAVIMO PROCEDŪRA	66
7. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS	68
8. LĖŠŲ POREIKIO SUPLANUOTIEMS VEIKSMAMS ĮGYVENDINTI PAGRINDIMAS.....	72
PRIEDAI	90

Lentelių ir paveikslų sąrašas

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Kalvarijos savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal gyv.vietą, 2012-2015 m.	10
2 lentelė. Gyventojų tankis.....	10
3 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes 2015 m. pabaigoje.....	11
4 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes 2011-2015 m.....	12
5 lentelė. Migracija Kalvarijos savivaldybėje, 2012-2014 m.	13
6 lentelė. Jaunų žmonių (15-29 m.) skaičius Marijampolės apskrities miestuose, 2011-2015 m.	13
7 lentelė. Kalvarijos gimnazijoje besimokančių galimai socialinę atskirtį patiriančių mokinių skaičius.....	15
8 lentelė. Neįgalųjų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2011-2014 m.	15
9 lentelė. Kalvarijos Trečiojo amžiaus universiteto studentų skaičius 2012-2015 m.....	22
10 lentelė. Socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius, 2013-2015 m.	23
11 lentelė. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius, 2012-2014 m.	24
12 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000-iai gyventojų.....	24
13 lentelė. Socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūra, 2014 m.	25
14 lentelė. Užimtumo lygis pagal administracinę teritoriją, 2014 m.	32
15 lentelė. Nedarbo lygis didžiuosiuose Marijampolės apskrities miestuose, 2013-2016 m.	33
16 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius Marijampolės apskrityje 2009-2015 m.....	35
17 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal savivaldybes ir darbuotojų sk. (2015-01-01).....	35
18 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal teisinę formą.....	36
19 lentelė. Naujai pradėtų individualių veiklų skaičius pagal teisinę formą Kalvarijos savivaldybėje	37
20 lentelė. Vykdomų individualių veiklų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2013-2014 m.	37
21 lentelė. Statistinė informacija apie verslo liudijimus.....	37
22 lentelė. Materialinės investicijos 2011–2014 m. pab., tūkst. EUR.....	38
23 lentelė. TUI vienam gyventojui 2011–2014 metų pabaigoje, EUR	39
24 lentelė. Teritorijos plėtros poreikiai	42
25 lentelė Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės atsakomybių pasiskirstymas.....	58
26 lentelė. Vietos plėtros projektų atrankos nuostatos	59
27 lentelė. Projekcinio pasiūlymo naudos ir kokybės kriterijų sąrašas.....	62
28 lentelė. Principai, kurių laikomasi atrenkant vietos projektus	63

Paveikslų sąrašas

1 pav. Kalvarijos miesto VVG valdymo struktūra.....	5
2 pav. Kalvarijos miesto VVG geografinė padėtis	8
3 pav. Kalvarijos miesto VVG teritorija.....	9
4 pav. Gimstamumas, mirtingumas, natūrali gyventojų kaita, tenkantys 1000 gyventojų, 2015 m.....	12
5 pav. Socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius Kalvarijos mieste ir savivaldybėje, 2013-2015 m	14
6 pav. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2011-2015 m.	14
7 pav. Kalvarijos savivaldybėje registruoti bedarbiai ir užimti gyventojai, tūkst.	15
8 pav. Bedarbių ir ilgalaikių bedarbių skaičiaus pokytis 2011-2016 m.	16
9 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių, absolventų ir besimokančiojo statusą turinčių asmenų, registruotų Marijampolės teritorinėje darbo biržoje, pokytis 2011-2015 m.	16
10 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių, bedarbio statusą praradusių asmenų skaičiaus pokytis 2011-2015 m.....	17
11 pav. Socialinę atskirtį patiriančios asmenų grupės Kalvarijos mieste.....	30
12 pav. Bedarbiai, registruoti Marijampolės teritorinėje darbo biržoje, 2015 m. lapkričio 1 d.	33
13 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių bedarbių, pradėjusių veiklą su verslo liudijimu, skaičiaus pokytis 2011-2015 m.	34
14 pav. Veikiančių MVĮ skaičius Marijampolės apskrities savivaldybėse metų pradžioje	36

1.1. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės steigimas ir veikla

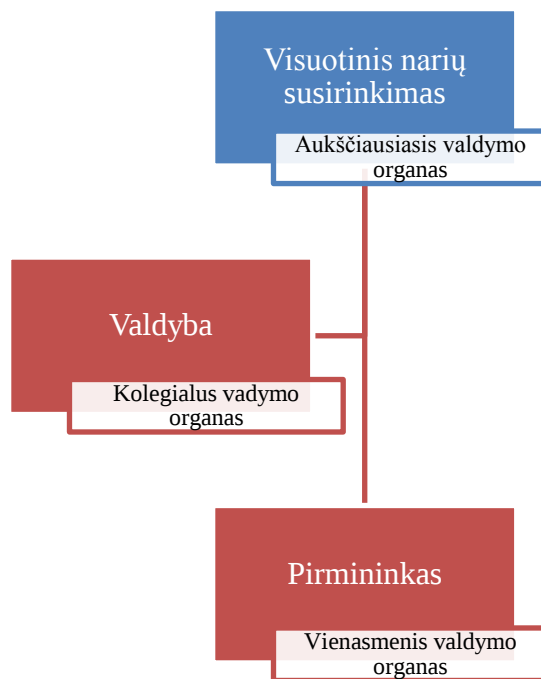
Vadovaujantis 2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos 8.6 investiciniu prioritetu „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ ir siekdama skatinti Kalvarijos miesto nevyriausybinių organizacijų, verslo atstovų ir vietos valdžios bendradarbiavimą, sprendžiant miesto ekonomines, socialines, užimtumo ir kitas problemas, Kalvarijos miesto savivaldybė taryba 2015 m. birželio 30 d. sprendimu T-88 „Dėl pritarimo dalyvauti steigiant asociaciją Kalvarijos miesto vietos veiklos grupę bei jos veikloje“ pritarė Kalvarijos savivaldybės dalyvavimui steigėjo teisėmis, steigiant Kalvarijos miesto vietos veiklos grupę (toliau – Kalvarijos miesto VVG).

Pagal suteiktus įgaliojimus Jurgita Čerkauskienė, Kalvarijos savivaldybės administracijos direktorė, Neringa Kalvaitienė, asociacijos „Kalvarijiečių šeimų klubas“ vadovė, ir Darius Vasiliauskas, UAB „Kalvarijos statyba“ direktorius, 2015 m. liepos 9 d. pasirašė Kalvarijos miesto VVG steigimo sutartį. 2015 m. liepos 22 d. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės (Kalvarijos miesto VVG) narių steigiamajame susirinkime išrinkti valdybos nariai ir pirmininkas. Kalvarijos miesto VVG valdybos nariais tapo Kalvarijos savivaldybės mero pavaduotojas Antanas Burinskas, Ekonominės plėtros ir investicijų skyriaus (šiuo metu Centralizuotos vidaus audito tarnybos) vyriausioji specialistė Edita Gumauskienė, Ekonominės plėtros ir investicijų skyriaus vedėja Vida Tumelienė, asociacijos „Kalvarijiečių šeimų klubas“ vadovė Neringa Kalvaitienė, asociacijos „Kalvarijiečių šeimų klubas“ narė Rūta Kučinskienė, asociacijos „Kalvarijiečių šeimų klubas“ narė Erika Rožaitytė, UAB „Kalvarijos statyba“ direktorius Darius Vasiliauskas, parduotuvės „Bebras“ vedėjas Vytautas Brilius, parduotuvės „Bebras“ pardavėjas Edvinas Žmuidinas. Kalvarijos miesto VVG pirmininke ir valdybos pirmininke išrinkta Rūta Kučinskienė. 2015 m. liepos 22 d. steigiamajame susirinkime patvirtinti Kalvarijos miesto VVG įstatai.

2015 m. liepos 31 d. juridinių asmenų registre įregistruota asociacija Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė.

Kalvarijos miesto VVG buveinės adresas – Laisvės g. 2, LT-69204, Kalvarija.

VVG valdymas. Aukščiausias valdymo organas – visuotinis narių susirinkimas, kolegialus valdymo organas – Asociacijos valdyba, vienasmenis valdymo organas – Asociacijos pirmininkas (žr. 1 pav.).

1 pav. Kalvarijos miesto VVG valdymo struktūra

Visuotinis narių susirinkimas renka ir atšaukia Asociacijos valdybos narius, Asociacijos pirmininką, revizorių, tvirtina metinę finansinę atskaitomybę ir VVG pirmininko ataskaitą bei turi kitas teises, kaip numatyta VVG įstatuose.

Asociacijos valdybą renka visuotinis narių susirinkimas. Asociacijos valdyba organizuoja vietos plėtros strategijos rengimą ir įgyvendinimą, tvirtina vietos plėtros strategiją. Vykdo kitas jos kompetencijai priskirtas funkcijas, viena iš jų – vietos plėtros strategijos tvirtinimas.

Asociacijos pirmininkas atsako už VVG veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą. Valdybai pritarus, priima ir atleidžia darbuotojus bei atlieka kitas jo kompetencijai priskirtas funkcijas.

1.2. VVG vietos plėtros strategijos rengimo tikslas

Asociacijos veiklos tikslas – pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius. Bus ieškoma naujoviškų ir efektyvių būdų vietos gamtiniais, kultūriniais, žmonių ir kitiems materialiams bei nematerialiems ištekliams panaudoti Kalvarijos miesto plėtrai. Daug dėmesio bus skiriama skatinti ir palaikyti vietinės miesto žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse, teikti pasiūlymus vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms dėl miesto plėtros planų ir priemonių kūrimo bei įgyvendinimo, organizuoti miesto plėtros dalyvių

švietimą bei mokymą, organizuoti ir teikti paramą miesto bendruomenių projektams ir iniciatyvoms įgyvendinti.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimo tikslas - parengti Kalvarijos miesto plėtros strategiją, išnaudojant gyvenamosios vietovės bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius bendruomenių socialinės integracijos didinimui ir vietinių įsidarbinimo galimybių gerinimui. Projekto uždavinys-parengti Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją, kuri padės spręsti Kalvarijos miesto žmonėms opias problemas, tokias kaip bedarbystė, žemas išsilavinimo lygis, užimtumas, laisvalaikio praleidimas ir panašiai.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija patvirtinta pagal visas procedūras, numatytas LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu patvirtintose Nr. 1V-36 Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėse:

1. Strategiją patvirtino Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdyba, kuriai tokia teisė suteikta visuotinio narių susirinkimo patvirtintais įstatais (Priedas 1, Valdybos protokolo kopija).

2. Rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją taikytos pakankamos viešinimo ir konsultavimosi priemonės:

a. Kalvarijos miesto VVG vietos plėtros strategiją rengė konsultuodamasi su gyventojais, bendruomeninėmis organizacijomis, kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis VVG teritorijoje (Priedas 2, konsultacijų dalyvių sąrašai; Priedas 3 Konsultacijų protokolai),

b. savivaldybės tinklalapyje buvo skelbiami kvietimai teikti pasiūlymus, strategijos projekto pristatymai (Priedas 4),

c. bendruomenės nariai buvo kviečiami teikti pasiūlymus, kurių pagrindu nustatyti poreikiai, sudarytas veiksmų planas, apskaičiuoti pasiekimo rodikliai pateikiamos (Priedas 5, organizacijų idėjos),

d. bendraujant su kitų miestų VVG pateiktų idėjų pagrindu sudaryti susitarimai bendradarbiavimui įgyvendinant strategijas (Priedas 6, VVG susitarimai),

e. buvo atlikta reprezentatyvi apklausa (Priedas 7, anketos klausimai; Priedas 8, anketos rezultatai),

f. strategijos projektas pristatytas viešo renginio metu (Priedas 9, viešo renginio dalyvių sąrašas),

g. strategijos rengime aktyviai dalyvavo Kalvarijos miesto VVG valdyba, kuri priėmė svarbius sprendimus, strategijos rengimo procese (Priedas 10, VVG valdybos protokolai).

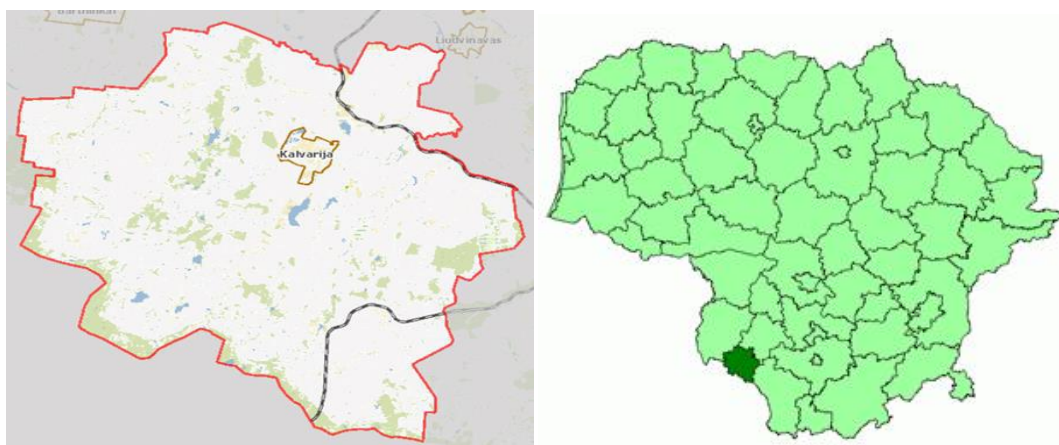
3. Vietos strategijos projektas buvo pristatytas Marijampolės regiono vietos plėtros tarybai ir gauta regiono plėtros tarybos patvirtinta išvada, kad vietos plėtros strategijos projektas atitinka regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius (Priedas 11, Regiono plėtros tarybos sprendimas).

4. Vietos plētros stratēģijas projektui pritarē Kalvarijas savivaldības taryba (Priedas 12, Tarybos sprendimo kopija).

1. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija ir gyventojų, kuriems taikoma vietos plėtros strategija, apibrėžtis

Geografiniu požiūriu Kalvarijos savivaldybė, priklausanti Marijampolės apskrities teritorijai, yra periferinė, dydžiu nusileidžia visoms apskrities savivaldybėms (V1-1), jos lokacijos vieta – pietvakarinė Lietuvos dalis. Kalvarijos savivaldybė pietuose ribojasi su Lenkijos Respublika (V1-2), vakaruose – su Vilkaviškio rajono savivaldybe, šiaurėje – su Marijampolės savivaldybe, rytuose – su Lazdijų rajono savivaldybe. Kalvarijos savivaldybė yra viena iš penkių Marijampolės apskrities savivaldybių (V1-3). Kalvarijos savivaldybės teritorijos plotas – 434,65 km², Kalvarijos miesto bendrasis plotas 5,6 km².

Patogią Kalvarijos savivaldybės geografinę padėtį nulemia nedideli atstumai iki kaimyninės valstybės Lenkijos, didžiųjų Lietuvos miestų ir apskrities centrų – nuo Kalvarijos miesto iki valstybinės sienos su Lenkija vos 12 km nuotolis, nuo Kalvarijos iki Marijampolės – 19 km, iki Kauno – 79 km, iki Vilniaus – 159 km (V1-4) (žr. 2 pav.). Savivaldybės teritoriją kerta svarbiausia jungtis tarp Baltijos šalių – automagistralė „Via Baltica“ (magistralinis kelias A5 Kaunas-Marijampolė-Suvalkai; E67 Helsinkis-Talinas-Ryga-Panevėžys-Kaunas-Varšuva-Vroclovas-Praha) (V1-5), geležinkelių transporto magistralė Varšuva-Marijampolė-Sankt Peterburgas, projektuojamas Europinės vėžės geležinkelis „Rail Baltica“ (V1-6). Kalvarijos savivaldybė bus viena svarbiausių „Rail Baltica“ geležinkelio stotelių, kadangi miestas yra strategiškai geroje vietoje, tarpininkas tarp šiaurės ir pietų bei tarp rytų ir vakarų. Geležinkeliu siekiama sujungti Lenkiją, Baltijos šalis ir Suomiją bei pagerinti Vidurio ir Rytų Europos jungtį su Vokietija (V1-7).

2 pav. Kalvarijos miesto VVG geografinė padėtis

Kalvarijos savivaldybėje taip pat gerai išplėtotas regioninių ir vietinių kelių tinklas (Kalvarija-Vištytis, Kalvarija-Alytus, Kalvarija-Lazdijai) (V1-8). 2014 m. vietinės reikšmės kelių ilgis savivaldybėje buvo 445 km: iš jų keliai su danga sudarė 87,4 proc. (389 km) bendro vietinės reikšmės

kelių ilgio bei reikšmingai viršijo Lietuvos rodiklį (šalyje kelių su danga rodiklis siekia 80,9 proc.). Remiantis Marijampolės apskrities bendruoju planu, Kalvarija patenka į pramonės plėtros, infrastruktūros plėtros, urbanizacijos zoną – tai teritorijos, apimančios ekonominės ir socialinės plėtros ašį nuo Marijampolės iki Kalvarijos (V1-9) (žr. 3 pav.).

3 pav. Kalvarijos miesto VVG teritorija

Kalvarijos savivaldybėje 2015 m. pradžioje gyveno 11 486 gyventojai. Per pastaruosius dešimt metų gyventojų skaičius Kalvarijos savivaldybėje sumažėjo 13,7 proc. (V2-1) Analizuojamu periodu gyventojų skaičiaus mažėjimo tempai buvo panašūs į rodiklį šalyje (13,4 proc.), mažesni nei apskrityje (atitinkamai – 16,3 proc.). Analizuojant Kalvarijos savivaldybės gyventojų pokyčius pagal amžių per pastaruosius ketverius metus, pastebimos ryškios gimstamumo mažėjimo (V2-2) ir gyventojų amžiaus ilgėjimo tendencijos (V2-3), nuolatinis gyventojų kartų kaitos (reprodukcijos) procesas vyksta lėtai.

Kaip pateikta 1 lentelėje, didžioji dalis Kalvarijos savivaldybės gyventojų 2015 m. gyveno kaimiškose vietovėse (V2-4). Didelį gyventojų sutelktumą kaime lemia tai, kad regione galias tradicijas turi žemės ūkis.

Remiantis Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, 2011-2015 m. laikotarpiu gyventojų pasiskirstymas tiek mieste, tiek kaime beveik nekito. Gyventojų disproporcijas tarp miesto ir kaimo nulemia tai, jog Kalvarijos savivaldybėje yra tik vienas miestas – Kalvarija (V2-5).

1 lentelė. Kalvarijos savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal gyv.vietą, 2012-2015 m.

Gyvenamoji vietovė	2012 m.	Proc.	2013 m.	Proc.	2014 m.	Proc.	2015 m.	Proc.
Miestas	4 399	37,0%	4 375	37,1%	4 349	37,4%	4 290	37,35%
Kaimas	7 522	63,0%	7 402	62,9%	7 287	62,6%	7 196	63,65%

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Gyventojų tankis Kalvarijos savivaldybėje 2014 m. duomenimis – 26,4 gyv./km² (įskaitant Kalvarijos miestą), o tai yra 8 gyventojais mažiau nei gyventojų tankis apskrityje ir 19 gyventojų mažiau nei šalyje. Kalvarijos miesto gyventojų tankumas yra mažiausias tarp apskrities miestų, nors miesto plotas panašus kaip Šakių ar Kazlų Rūdos (V2-6) (žr. 2 lentelė).

2 lentelė. Gyventojų tankis

Teritorija	Gyventojų skaičius metų pradžioje						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Marijampolė	2081,32	2010,0 5	1967,4 1	1928,8 8	1894,9 3	1870,4 9	1835,0 7
Šakiai	1432,67	1403,9 7	1396,0 3	1364,0 6	1347,2 6	1336,5 2	1306,1 8
Kalvarija	819,64	799,46	785,54	781,25	776,61	766,07	754,64
Kazlų Rūda	1881,30	1799,1 9	1768,5 6	1719,7 8	1718,7 0	1687,8 0	1668,0 2
Vilkaviškis	1582,65	1536,8 2	1506,6 2	1480,4 0	1461,9 9	1432,3 2	1401,3 2
Kalvarijos savivaldybė	28,07	27,45	27,03	26,71	26,39	26,05	25,64
Marijampolės apskritis	37,45	36,34	35,69	35,06	34,52	34,01	33,41
Lietuvos Respublika	48,12	46,75	46,00	45,51	45,08	44,74	44,24

Apskaičiuota pagal LR Statistikos departamento duomenis ir savivaldybių bei teritorijų plotus

Vertinant Kalvarijos miesto gyventojų struktūrą pagal amžių, 2015 m. didžiąją gyventojų dalį sudarė darbingo amžiaus gyventojai (62,8 proc., Kalvarijos savivaldybėje – 60,1 proc.) (V2-7). Nepaisant to, pensinio amžiaus gyventojų dalis 1,7 proc. viršija vaikų (iki 15 m. amžiaus) skaičių (V2-8). Tai neigiama tendencija, nes vaikai yra būsima darbo jėga. Kalvarijos mieste yra mažesnė dalis vaikų ir pensinio amžiaus gyventojų nuo bendro gyventojų skaičiaus nei savivaldybėje, tačiau didesnė nei kituose apskrities miestuose. Tuo pačiu, Kalvarijoje yra mažesnė dalis darbingo amžiaus gyventojų, nei kituose apskrities miestuose (išskyrus Vilkaviškį). Vaikų ir pensinio amžiaus gyventojų procentinė dalis nuo bendro gyventojų skaičiaus atskleidžia geresnes tendencijas nei bendrai Lietuvoje, kur yra didesnė pensinio amžiaus gyventojų dalis lyginant su vaikų dalimi bendrame gyventojų skaičiuje, tačiau pensinio amžiaus gyventojų skaičius išlieka didelis, kaip ir kituose apskrities miestuose (žr. 3 lentelė).

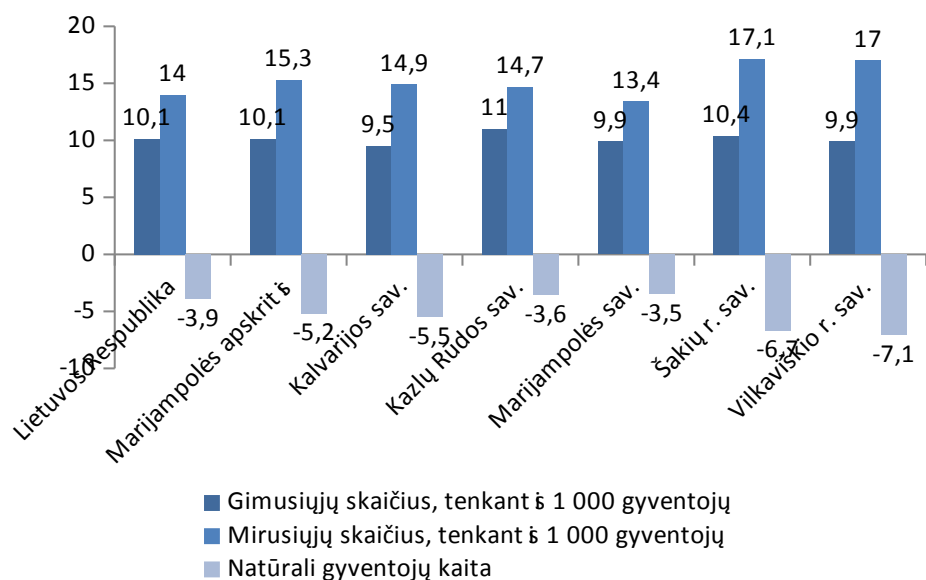
3 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes 2015 m. pabaigoje

Teritorija / Gyventojai pagal amžiaus grupes	Iš viso	Iš jų:			Proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus		
		0-15 m. amžiaus	Darbingo amžiaus	Pensinio amžiaus	0-15 m. amžiaus	Darbingo amžiaus	Pensini o amžiaus
Lietuvos Respublika	2 943 472	463 251	1 820 517	659 704	15,7%	61,8%	22,4%
Marijampolės apskritis	151 793	25 253	94 104	34 727	16,6%	62,0%	22,9%
Kalvarijos sav.	11 636	2 112	6 999	2 525	18,2%	60,1%	21,7%
Marijampolė	38 345	6 014	25 706	6 625	15,7%	67,0%	17,3%
Vilkaviškis	10 814	1 622	6 770	2 422	15,0%	62,6%	22,4%
Kazlų Rūda	6 228	999	4 016	1 213	16,0%	64,5%	19,5%
Šakiai	5 727	907	3 665	1 155	15,8%	64,0%	20,2%
Kalvarija	4 290	769	2 696	825	17,9%	62,8%	19,2%

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Demografinės senatvės koeficientas – tai rodiklis, atskleidžiantis pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičių, tenkantį šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus. Demografinės senatvės koeficientas Kalvarijos savivaldybėje 2014 m. siekė 110. 2011-2014 m. periodu demografinės senatvės koeficientas palaipsniui augdamas pakito 0,9 proc. (V2-10). Augančia kreive didėjantis demografinės senatvės koeficientas pagrindžia faktą, jog visuomenė Kalvarijos savivaldybėje sensta, o dėl šios priežasties galimas demografinės pusiausvyros praradimas.

2015 m. spalio mėn. duomenimis Kalvarijos savivaldybėje gimusiųjų skaičius siekė 113, tuo tarpu mirtingumas gimstamumą viršijo (166 mirusieji). Gimstamumą viršijantis mirtingumas nulemia neigiamą natūralią gyventojų kaitą (toliau – NKG). 2015 m. NKG Kalvarijos savivaldybėje siekė -5,3, lenkė šalies (-3,9) ir apskrities (-5,2) rodiklį. (V2-11) (žr. 4 pav.).

4 pav. Gimstamumas, mirtingumas, natūrali gyventojų kaita, tenkantys 1000 gyventojų, 2015 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Esant neigiamam natūraliajam gyventojų prieaugiui, mažėjant gimstamumui ir ilgėjant gyventojų gyvenimo trukmei, didėja vyresnio amžiaus gyventojų skaičius.

Kalvarijos mieste darbingo amžiaus gyventojai (15-64 m. amžiaus) 2015 metų pradžioje sudaro 64,43 proc. visų mieste gyvenančių gyventojų, pensinio amžiaus gyventojai (nuo 65 m. amžiaus) sudaro – 19,23 proc., vaikai (0-14 m. amžiaus) – 16,34 proc. Kiekybiniai statistiniai duomenys, lyginant su bendru gyventojų skaičiumi Kalvarijos mieste rodo, kad nuo 2011 metų vaikų, gyvenančių Kalvarijos mieste, sumažėjo 10,1 proc., darbingo amžiaus gyventojų padidėjo – 1,1 proc. Pensinio amžiaus gyventojų nuo 2011 metų sumažėjo 8,2 proc. Vaikų skaičius mažėja sparčiau nei pensinio amžiaus gyventojų, o darbingo amžiaus gyventojų skaičius didėja daug lėčiau nei mažėja vaikų (V2-9). Stebint gyventojų dalies pagal amžiaus grupes pokytį Kalvarijos miesto VVG teritorijoje galima pastebėti, kad mažėjant bendram gyventojų skaičiui darbingo amžiaus gyventojų dalis auga (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Gyventojai pagal amžiaus grupes 2011-2015 m

Rodiklis / Metai	2011	2012	2013	2014	2015
Kalvarijos miesto gyventojai	4477	4 399	4 375	4349	4 290
Vaikai	787	761	750	721	701
Darbingo amžiaus gyventojai	2 797	2 774	2 761	2 781	2 764
Pensinio amžiaus gyventojai	893	864	864	847	825
<i>Palyginti su bendru Kalvarijos miesto gyventojų skaičiumi, %</i>					
Vaikai	17,58	17,30	17,14	16,58	16,34
Darbingo amžiaus gyventojai	62,47	63,06	63,11	63,95	64,43
Pensinio amžiaus gyventojai	19,95	19,64	19,75	19,47	19,23

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Gyventojų skaičiaus mažėjimą, senstančią visuomenę nulemia ir migracija. Vidaus ir tarptautinė migracija 2011-2013 m. Kalvarijos savivaldybėje buvo neigiama. Teigiama yra tai, jog tendenciją mažėti turi tarptautinė migracija – analizuojamu laikotarpiu ši sumažėjo 23,4 proc., tačiau neto migracijos pokytis išlieka neigiamas (V2-13). (žr. 5 lent.).

5 lentelė. Migracija Kalvarijos savivaldybėje, 2012-2014 m.

Migracijos kryptis/Metai	2012 m.	2013 m.	2014 m.	Pokytis 2012-2014 m., proc.	Pokytis 2012-2014 m., absoliutinis
Vidaus ir tarptautinė migracija					
Atvyko	364	335	339	-6,9 %	-25
Išvyko	486	412	422	-13,2 %	-64
Neto migracija	-122	-77	-83	-32,0 %	89

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Apibendrinant galima daryti išvadas, kad demografinė situacija Kalvarijos mieste, kaip ir visoje savivaldybėje, – blogėjanti: mažėja gyventojų skaičius, didelė pensinio amžiaus gyventojų dalis, neigiamą natūralią gyventojų kaitą nulemia gimstamumo ir mirtingumo disproporcijos. Tai pagrindinės demografinių procesų raidos tendencijos, kurios reikšmingos gyventojų socialinės apsaugos požiūriu. Senėjant gyventojams vis aktualesnės tampa vyresnio amžiaus žmonių socialinės paramos problemos.

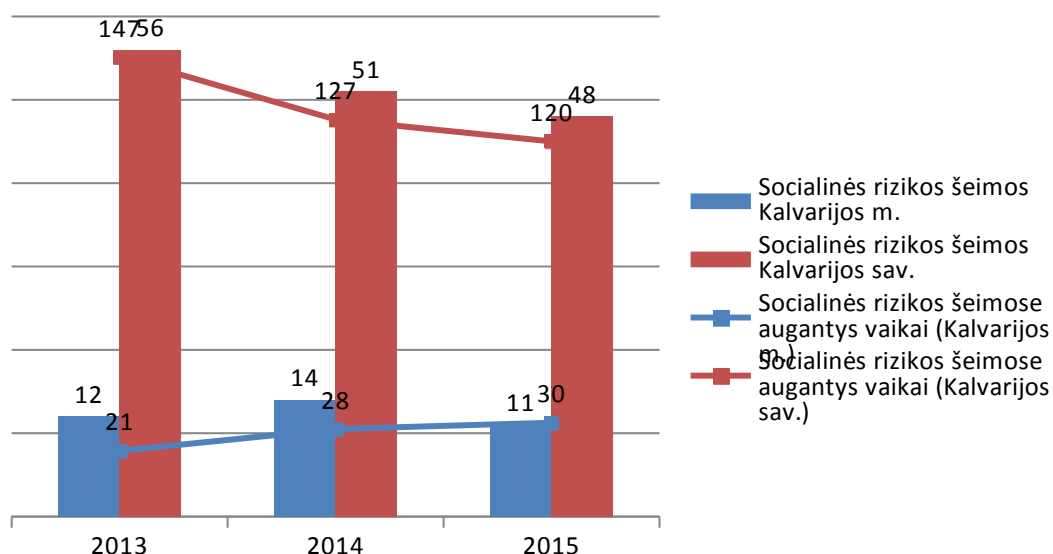
Kalvarijos savivaldybė pasižymi mažu jaunų žmonių (15-29 m.) skaičiumi. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Kalvarijos savivaldybėje 2014 m. gyveno 2434 jauni žmonės (15-29 m.). Iš jų Kalvarijos mieste 2014 m. gyveno 858 jaunų žmonių, 2015 m. šis skaičius augo nežymiai, tačiau nuo 2011 m. jaunimo skaičius yra šiek tiek sumažėjęs, nors jo dalis bendrame gyventojų skaičiuje išaugusi (V3-1). Lyginant su bendru gyventojų skaičiumi mieste, jaunų gyventojų dalis sudaro 20,4 proc. Tai yra didžiausias rodiklis Marijampolės apskrities miestuose, nors absoliučiu jaunų žmonių skaičiumi Kalvarijos miestas nuo kitų apskrities miestų atsilieka (V3-2) (žr. 6 lent.).

6 lentelė. Jaunų žmonių (15-29 m.) skaičius Marijampolės apskrities miestuose, 2011-2015 m.

	2011		2012		2013		2014		2015	
Kalvarija	885	19,8 %	861	19,6 %	863	19,7 %	858	19,7 %	874	20,4 %
Šakiai	1188	21,0%	1173	20,4%	1158	20,1%	1142	19,8%	1119	19,5%
Kazlų Rūda	1362	17,8%	1294	17,8%	1237	17,9%	1242	19,6%	1215	19,5%
Vilkaviškis	2070	19,7%	2023	19,6%	2003	19,8%	2016	18,3%	2027	18,7%
Marijampolė	8668	20,5%	8230	19,8%	7963	19,5%	7696	19,8%	7538	19,7%

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

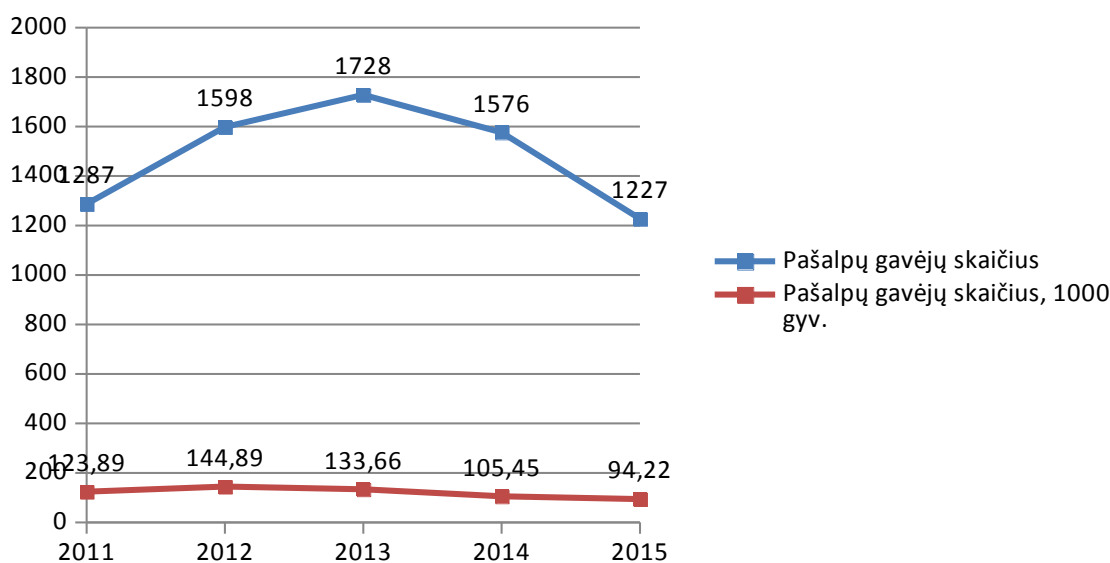
Kalvarijos mieste yra nemažai socialinės rizikos šeimų ir juose augančių vaikų. Tokių šeimų skaičius Kalvarijos miesto VVG teritorijoje sumažėjo, kaip ir visoje Kalvarijos savivaldybėje (V5-1), tačiau padaugėjo vaikų, augančių jose (žr. 5 pav.)

5 pav. Socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius Kalvarijos mieste ir savivaldybėje, 2013-2015 m

Šaltinis: SPIS duomenų vitrinų modulis

Mažas pajamas gaunančių ir dėl to patiriančių riziką atsidurti socialinėje atskirtyje Kalvarijos savivaldybės gyventojų skaičius nuo 2013 m. mažėja, taip pat mažėja ir tokių gyventojų skaičius, tenkantis 1000 savivaldybės gyventojų (žr. 6 pav.). Savivaldybės mastu sukaupiti duomenys kaip atspindintys miesto VVG teritorijos gyventojų situaciją vertinami nesant galimybės gauti duomenų apie mieste gyvenančius socialinės pašalpos gavėjus

6 pav. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2011-2015 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Socialinę atskirtį galinčių patirti mokinių yra ir Kalvarijos gimnazijoje, kurios pateikiamais duomenimis auga čia besimokančių specialiųjų poreikių mokinių skaičius (V7-11) (žr. 7 lentelė)..

7 lentelė. Kalvarijos gimnazijoje besimokančių galimai socialinę atskirtį patiriančių mokinių skaičius

Tikslinė grupė	2014	2015
Spec. poreikių mokiniai	72	77
Soc. rizikos šeimų mokiniai	18	15
Nemokamą maitinimą gaunantys mokiniai	235	207

Šaltinis: Kalvarijos gimnazija

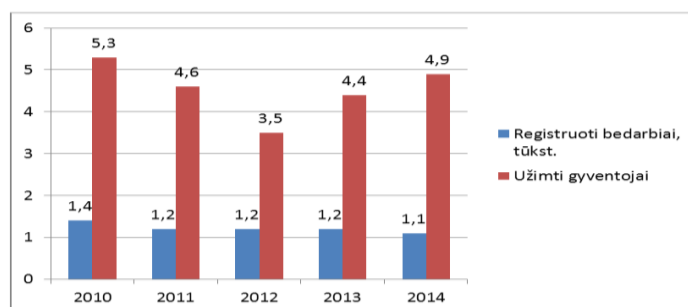
Kalvarijos savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus duomenimis 2014 m. pabaigoje Kalvarijos savivaldybėje gyveno 99 neįgalūs vaikai, 182 neįgalieji, netekę darbingumo 45-100 proc., 504 asmenys gavo slaugos ir priežiūros paslaugas (žr. 8 lentelė). Tokių paslaugų gavėjų skaičius augo lyginant su 2013 m., tačiau nuo 2011 m. jis yra sumažėjęs. Neįgalių suaugusių skaičius Kalvarijos savivaldybėje nuo 2011 m. augo (V7-20), tačiau neįgalių vaikų kasmet mažėjo.

8 lentelė. Neįgaliųjų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2011-2014 m.

Neįgalieji	2011	2012	2013	2014
Netekusieji 75-100 proc. darbingumo	42	46	52	56
netekusieji 60-70 proc. darbingumo	85	86	84	93
Netekusieji 45-55 proc. darbingumo	26	29	29	33
Neįgalūs vaikai	110	108	101	99
Slaugos, priežiūros paslaugas gaunantys gyventojai	536	511	479	504

Šaltinis: Socialinių paslaugų planas, 2015 m.

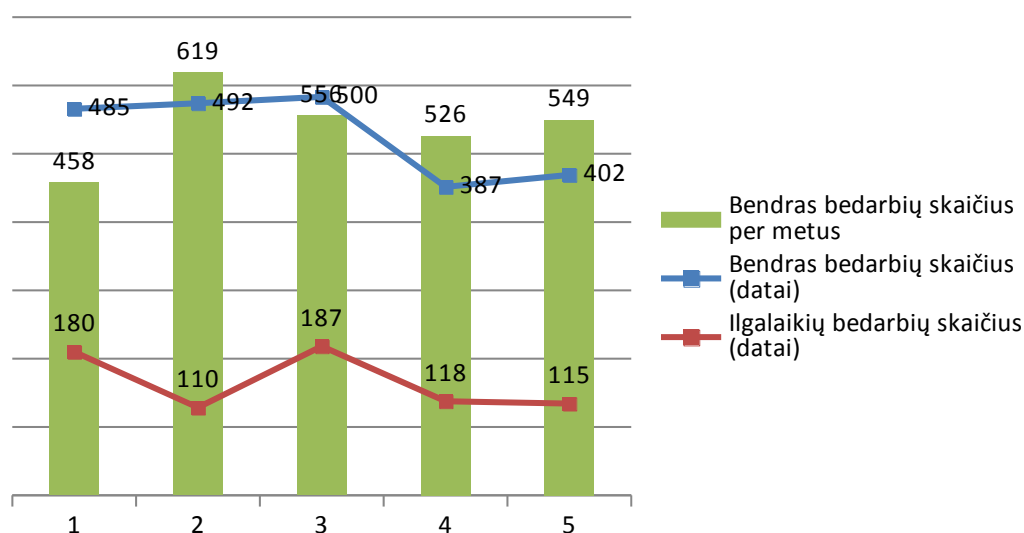
Kalvarijos savivaldybėje užimtų gyventojų skaičius 2010-2012 m. krito, o 2012-2014 m. – kilo (V8-3). Tuo tarpu registruotų bedarbių skaičius 2011 m. sumažėjo 14 proc. lyginant su 2010 metais, o 2011- 2013 metais išliko stabilus. 2014 m. registruotų bedarbių skaičius dar 8 proc. sumažėjo (žr. 7 pav.). Šios tendencijos rodo, kad daugėja užimtų gyventojų (V8-4).

7 pav. Kalvarijos savivaldybėje registruoti bedarbiai ir užimti gyventojai, tūkst.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

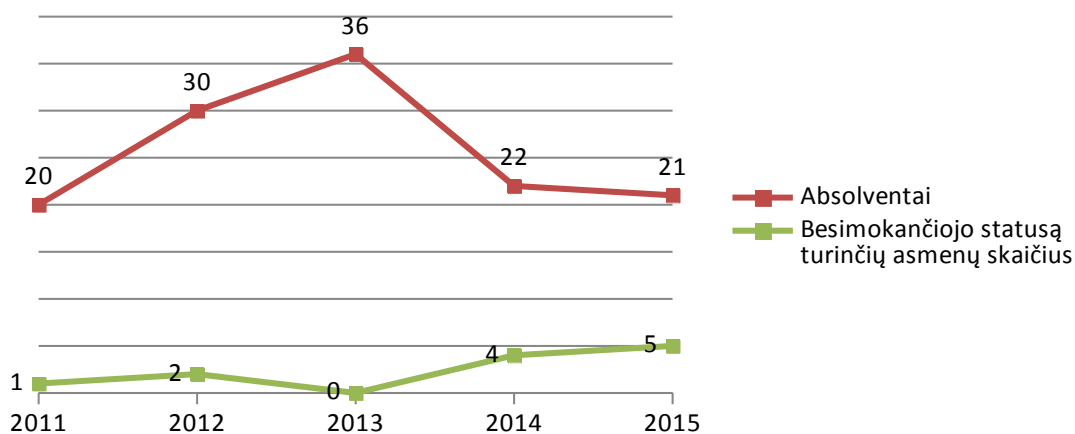
Marijampolės teritorinės darbo biržos duomenimis 2015 m. gruodžio 1 d. Kalvarijos savivaldybėje registruoti 1036 bedarbiai, iš jų: Kalvarijos mieste – 387, kaime – 649. Kalvarijos mieste registruotų bedarbių skaičius iki 2014 m. pradžios augo, ir nors 2015 m. pradžioje atspindėjo gerėjančią situaciją, tačiau 2016 m. vėl paaugo. Ilgalaikių bedarbių, registruotų Kalvarijos mieste skaičius nebeauga nuo 2014 m., tačiau 2016 m. pradžioje vėl fiksuojamas didesnis užsiregistravusių bedarbių skaičius (žr. 8 pav.).

8 pav. Bedarbių ir ilgalaikių bedarbių skaičiaus pokytis 2011-2016 m.

Šaltinis: Marijampolės teritorinė darbo birža

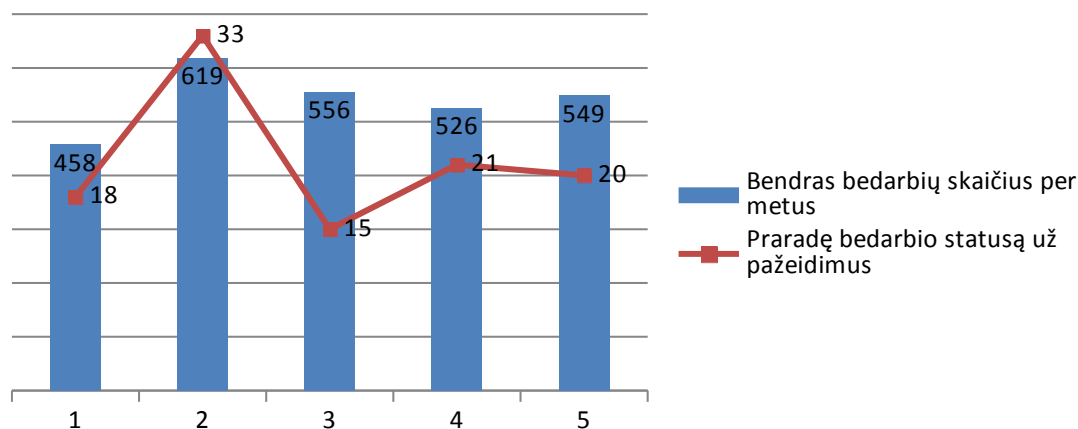
Didėjančias tendencijas atskleidžia darbo biržoje besiregistruojančių besimokančių asmenų skaičius, tačiau tai vis tiek tebėra labai mažas rodiklis – tik 5 asmenys per 2015 m. Tuo tarpu darbo biržoje besiregistruojančių absolventų, grįžtančių ieškoti darbo į Kalvarijos miestą skaičius yra labai sumažėjęs nuo 2013 m. (V8-11) (žr. 9 pav.).

9 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių, absolventų ir besimokančiojo statusą turinčių asmenų, registruotų Marijampolės teritorinėje darbo biržoje, pokytis 2011-2015 m.

Šaltinis: Marijampolės teritorinė darbo birža

Dar vienas rodiklis, atskleidžiantis neaktyvių darbingų gyventojų skaičiaus tendencijas, yra bedarbio statusą praradusių asmenų skaičius. Marijampolės teritorinės darbo biržos duomenimis, tokių asmenų Kalvarijos mieste per 2015 m. buvo 20 (2014 m. – 21), jie sudaro 3,6 proc. nuo visų per metus registruotų bedarbių skaičiaus (žr. 10 pav.).

10 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių, bedarbio statusą praradusių asmenų skaičiaus pokytis 2011-2015 m.

Šaltinis: Marijampolės teritorinė darbo birža

Remiantis pateiktais demografiniais duomenimis ir įvairiais strategijos rengimo metodiniais nurodymais, diskusijų su bendruomene, organizacijomis, ministerijos ir agentūros atstovais, rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją išskirtos tam tikros tikslinės grupės:

- Senyvo amžiaus, vieniši asmenys;
- Neįgalūs vaikai ir suaugę;
- Socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai;
- Socialinės rizikos vaikai ir paaugliai;
- Mažas pajamas gaunantys, socialines pašalpas gaunantys, skurde gyvenantys asmenys ir šeimos;
- Nusikalsti linkęs jaunimas;
- Priklausomybėmis sergantys asmenys;
- Pabėgėliai;
- Nuteistieji, grįžtantys iš įkalinimo įstaigų;
- Bedarbiai, ilgalaikiai bedarbiai;
- Darbingi neaktyvūs miesto gyventojai:
 - Asmenys nuo 16 metų iki pensinio amžiaus, niekur nedirbantys, nestudijuojantys ir nesimokantys bei neregistruoti Darbo biržoje;
 - Jaunimas (16-29 m.), besimokantis mokyklose ir/arba studijuojantis

- Tėvai, esantys atostogose vaikui prižiūrėti iki trejų metų.
- Verslininkai, kurie yra pradėję vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje vykdyti ūkinę komercinę veiklą ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki pradėjimo dalyvauti projekto veiklose.
- Ne anksčiau kaip prieš 1 metus iki paraiškos pateikimo dienos pradėjusių veiklą įmonių darbuotojai ir valdymo organų atstovai .

2. Teritorijos, kuriai rengiama vietos plėtros strategija, analizė

2.1. Teritorijos vystymosi poreikių ir galimybių analizė

Šioje dalyje apibūdinama Kalvarijos miesto VVG teritorija socialinės ir ekonominės aplinkos aspektais.

2.1.1. Socialinės atskirties problematika Kalvarijos miesto VVG teritorijoje

Socialine atkirtimi laikomas atskirų visuomenės narių atsisakymas, jeigu jų gyvenimo būdas neatitinka visuomenės nuostatų arba jie negali palaikyti įprastos socialinės sąveikos, neturėdami tam reikalingų materialinių išteklių, išsilavinimo ir pan. Socialinę atskirtį gali sukelti ir socialinės apsaugos sistemos trūkumai, neleidžiantys daliai gyventojų pasinaudoti šios sistemos galimybėmis, negalėjimas dalyvauti pilnaverčiame socialiniame, politiniame, ekonominiame, kultūriniame visuomenės gyvenime, kai trūksta galimybių įsitraukti į darbus, gauti pajamas, mokytis, įsitraukti į socialinius ir bendruomeninius tinklus ir veiklas.

Viešosios politikos ir vadybos instituto 2011 m. atliktas “Socialinės integracijos paslaugų socialiai pažeidžiamų ir socialinės rizikos asmenų grupėms situacijos, poreikių ir rezultatyvumo vertinimas, siekiant efektyviai panaudoti 2007-2013 m. ES struktūrinę paramą” atskleidžia, jog išskirtinos socialinės rizikos (dėl savo patirties pasižyminčių didesne neigiamo socialinio elgesio tikimybe ateityje) ir socialiai pažeidžiamų asmenų (jautresnių socialiniams ir ekonominiams iššūkiams ir rizikoms bei turinčių mažiau resursų su jais sėkmingai susidoroti) sąvokos, kadangi abi šios grupės gali patirti socialinę atskirtį. Socialinės rizikos asmenys taip pat gali priklausyti ir socialiai pažeidžiamų asmenų grupei, kurią sudaro neįgalieji, vienišos mamos, priešpensinio amžiaus žmonės ar kvalifikacijos neturintys jaunuoliai, tautinių mažumų atstovai, prievartą patyrę asmenys ir kt. ir kuri dėl finansinių sunkumų nukenčia labiau negu kitos visuomenės grupės. Tiek socialinės rizikos, tiek socialiai pažeidžiami asmenys pasižymi didesne tikimybe patekti į socialinę atskirtį. Nors kiekvienas individas gali atsidurti bet kuriame socialinės atskirties taške, tam tikros socialinės grupės su socialinės atskirties problema susiduria santykinai dažniau. Socialiai atskirti asmenys – tai asmenys, kurie dėl vieno ar kito priežasčių yra atskirti nuo įvairių visuomenės gyvenimo sričių. Socialiai atskirti asmenys gali būti dėl to, jog jie priklauso socialinės rizikos ar socialiai pažeidžiamoms grupėms.

Lietuvos socialiniame modelyje socialiai pažeidžiamų asmenų grupės išskiriamos atsižvelgiant į skurdo ir socialinės atskirties sampratą, socialinių problemų apibrėžtį bei ekonomines ir socialines sąlygas:

- vieniši senyvo amžiaus žmonės;
- socialinę riziką patiriančios šeimos, auginančios vaikus;
- žmonės su negalia;
- pajamų ir kitus materialinius nepriteklius patiriantys gyventojai arba kitaip žemiau ar arti santykinio skurdo ribos gyvenantys asmenys;
- ilgalaikiai bedarbiai ir gyvenantys žemo intensyvumo namų ūkiuose.

LR Socialinių paslaugų įstatyme (Valstybės žinios, 2006-02-11 Nr.17-589) išskiriamos socialinės rizikos asmenų, šeimų, vaikų, neįgaliųjų, senyvo amžiaus asmenų, vaikų, likusių be tėvų globos grupės, kurioms reikalingas socialinių paslaugų teikimas.

Pradedant analizuoti socialinės atskirties problematiką Kalvarijos miesto VVG teritorijoje, tikslinga pabrėžti šios vietovės geografinės padėties specifiškumą ir su tuo susijusį bendruomenės ir svečių nesaugumo jausmą, siejamą su socialinės rizikos asmenimis. Kalvarijos savivaldybės geografinė padėtis yra specifiška tuo, kad per jos teritoriją automagistrė VIA Baltica nuolat juda krovininis transportas, pravažiuoja turistai tarptautiniais maršrutais. Tranzitinėje pasienio savivaldybėje ir jos centre – Kalvarijos mieste – apsilankantys asmenys turi jaustis saugūs, ne mažiau svarbus ir savivaldybės bendruomenės saugumo poreikis, šiuo metu bendruomenės atstovai tai išskiria prioritetu. Saugumui sustiprinti reikalinga organizuoti įvairias priemones, kurios leistų bendruomenei dalyvauti ir didinti savo pačių galimybes užkirsti kelią teritorijoje vykdomiems pažeidimams ir nusikaltimams, bei įtraukti į teisės pažeidimų prevenciją, nusikalstamų veikų atskleidimą kuo daugiau Kalvarijos savivaldybės gyventojų, ugdant jų pilietiškumą ir sąmoningumą, taip pat ir mažinant tam tikrų grupių socialinę atskirtį.

2015 m. per 9 mėnesius Kalvarijos savivaldybės teritorijoje užregistruota 222 nusikalstamos veikos, iš jų ištirta 137 veikos arba 61,7 proc., 2014 m. per 9 mėn. užregistruota 282, iš jų ištirtos – 150 arba 53,2 proc. 2014 metais per 9 mėnesius policijos pareigūnai išaiškino 1623 administracinius teisės pažeidimus, o per 2015 metų 9 mėnesius policijos pareigūnai išaiškino 1809 administracinius teisės pažeidimus. 2015 m. per 9 mėnesius viešose vietose padaryta 29 nusikalstamos veikos, iš jų ištirta – 69,0 proc. (2014 m. per 9 mėn. – 16 veikų, iš jų ištirta 84,2 proc.). Pareigūnai išaiškina didesnę dalį nusikaltimų, tačiau bendra nusikalstamumo tendencija yra auganti (V4-1), Kalvarijos miesto aplinka nėra visiškai saugi (V4-2). Auga ir nepilnamečių nusikalstamumas – veikų viešose vietose, kurias padarė nepilnamečiai, skaičius Kalvarijos savivaldybėje turi tendenciją didėti (2014 m. per 9 mėn. – 9, o 2015 m. per 9 mėn. – 11) (V4-3).

Nusikalstamos veikos padaromos viešose vietose, pasižymi įžūlumu, nes teisėtvarkos pažeidimas daromas dažnai žmonių lankomose vietose ar net jų akivaizdoje, dėl to žmonės išgyvena nesaugumo jausmą, įvairias grėsmes savo sveikatai, gyvybei bei turtui, dėl to šalinasi kai kurių pavojingomis laikomų visuomenės grupių narių taip sukurdami sąlygas socialinei atskirčiai (V4-4).

Užregistruotų nusikaltimų skaičius Kalvarijos savivaldybėje 2011-2012 m. ir 2013-2014 m. laikotarpiais mažėjo, o 2012-2013 m. kilo (V4-5). Užregistruotų nusikaltimų skaičius, lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis, 2014 m. Kalvarijos savivaldybėje buvo vienas žemesnių (mažesnis skaičius registruotas tik Kazlų Rūdos savivaldybėje) (V4-6). Dažnai tokia nusikalstamumo padėtis Kalvarijos mieste sukuria sąlygas socialinei atskirčiai didėti, kadangi supriešinami skirtingų socialinių sluoksnių gyventojai, gyvenantys kaimynystėje. Bendruomenės nariai pradeda šalintis skurdžiau, kartais ir asocialiai, gyvenančių, paauglius auginančių šeimų, burdamiesi bendruomeninei veiklai šių gyventojų neįtraukia. Taip pat bendruomenės nariai vengia ir paauglių susibūrimo vietų, kaltina juos įvairiais nusižengimais, tačiau neskatina bendrauti, įsilieti į visuomenei naudingas veiklas. Aktyvūs bendruomenės nariai yra linkę tokią situaciją spręsti, įtraukdami socialinės rizikos šeimų, skurde gyvenančių šeimų, smurtaujančių ir asocialių šeimų vaikus į savo veiklas, kultūrinį gyvenimą, organizuojant jiems pritaikytą užimtumą kartu su visais bendruomenės nariais (V7-19). Kartu matomas ir poreikis identifikuoti smurto židinius bendruomenėje, pastebėti, kur daromos nusikalstamos veikos, kur gyvena pagalbos stokojančios socialiai pažeidžiamos bendruomenės nariai, tam, kad būtų galima laiku suteikti pagalbą smurtą patiriantiems asmenims, vienišiams neįgaliams ir senyviams asmenims, identifikuoti kitas socialinę atskirtį atskleidžiančias problemas ir spėti suteikti reikalingas paslaugas, pasitelkiant aktyvius bendruomenės savanorius (V4-7).

Bendruomenės savanoriškas dalyvavimas socialinių paslaugų teikime aktualus ir dėl to, kad Kalvarijos savivaldybėje, kaip ir daugumoje Lietuvos savivaldybių, nepakanka informacijos apie teikiamas socialines paslaugas ir senyvo amžiaus asmenis, kuriems galimai reikalinga pagalba. Valstybės kontrolės atliktas auditas (2015 m., Nr. VA-P-10-9-10) atskleidė, kad nesant artimų šeimos narių ar kitų asmenų, kurie galėtų kreiptis dėl socialinių paslaugų, senyviams asmenims informaciją turėtų teikti socialiniai darbuotojai, kurie turėtų turėti informacijos apie jų teritorijoje gyvenančius senyvo amžiaus asmenis, kuriems galimai reikalinga tokia pagalba. Vis dėlto, savivaldybėje informacija apie teritorijoje gyvenančius senyvo amžiaus asmenis kaupiama ir vertinama tik gavus informaciją iš vietos bendruomenės narių, seniūnijų darbuotojų, nevyriausybinų organizacijų ir pan. dėl šios priežasties reikalinga didinti bendradarbiavimą, identifikuojant senyvo amžiaus asmenis, kuriems reikalinga pagalba ir keičiantis informacija apie juos. Tam būtinas vietos bendruomenės dėmesys senyviams vienišiams asmenims, suteikiant reikiamą informaciją ir pagalbą (V4-8).

Kalvarijos mieste veikia tik viena nevyriausybinių organizacijų, kuri siūlo užimtumo paslaugas vyresnio amžiaus asmenims – Trečiojo amžiaus universitetas (toliau – TAU). Ši organizacija siekia visokeriopai remti pagyvenusio amžiaus žmonių socialinę integraciją į visuomenę, jų galimybių realizavimą ir aktyvų dalyvavimą visuomenės nuomonės formavimo ir sprendimo priėmimo procesuose (V7-17). TAU organizuoja paskaitas, konferencijas, seminarus, mokymus ir įvairius susitikimus su Lietuvos ir užsienio specialistais, gydytojais visuomenės veikėjais. TAU studentais gali

tapti visi Kalvarijos savivaldybės senjorai, mokomasi kultūros, istorijos ir turizmo, psichologijos, sveikos gyvensenos, informacinių technologijų, užsienio kalbų fakultetuose. Studentų amžius įvairus – nuo keturiasdešimties iki aštuoniasdešimt penkerių. Šiuo metu organizacija vienija 150 senjorų (žr. 9 lentelė). Šis skaičius nekinta, kadangi tiek asmenų organizacija turi galimybes suteikti paslaugas, tačiau įgyvendinant projektus Kalvarijos TAU galėtų suteikti paslaugas didesniai skaičiui asmenų ir jos galėtų būti įvairesnės (V7-18).

9 lentelė. Kalvarijos Trečiojo amžiaus universiteto studentų skaičius 2012-2015 m.

2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
100	150	150	150

Šaltinis: Kalvarijos Tau duomenys

Kalvarijos TAU bendradarbiauja su daugeliu įstaigų ir organizacijų rengiant projektus, organizuojant paskaitas, renginius, išvykas (Marijampolės savivaldybės sveikatos biuru, Kalvarijos VVG, Kalvarijos Meno mokykla, Kalvarijos gimnazija, Kultūros centru, Marijampolės Švietimo centru, bendruomenėmis, regiono Trečiojo amžiaus universitetais). Visos universiteto veiklos leidžia stiprinti vyresnio amžiaus gyventojų gebėjimus, dalyvauti visuomenės gyvenime, tokiu būdu plėtojasi ir gerėja asmens, atskirų grupių ar bendruomenių socialinės įtrauktis. Tačiau iš 825 pensinio amžiaus asmenų TAU veiklose dalyvauja tik dalis (18 proc.) (V7-14). Todėl siekiant įtraukti kuo daugiau pensinio amžiaus asmenų į visuomeninę veiklą, būtina plėsti nevyriausybinę organizacijų galimybes.

LR Socialinių paslaugų įstatyme (Valstybės žinios, 2006-02-11 Nr.17-589) apibrėžiama socialinės rizikos šeimos sąvoka – tai šeima, kurioje auga vaikų iki 18 metų ir kurioje bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis arba toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka arba negali tinkamai prižiūrėti vaikų, naudoja prieš juos psichologinę, fizinę arba seksualinę prievartą, gaunamą valstybės paramą panaudoja ne šeimos interesams ir todėl kyla pavojus vaikų fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi ir saugumui. Socialinės rizikos šeimos yra viena aiškiausiai identifikuojamų ir labiausiai stebimų socialiai pažeidžiamų grupių, tačiau dažnai ne viena šeima balansuoja ant tokio apibrėžimo ribos, ne tik dėl mažų finansinių galimybių, bet ir dėl socialinių įgūdžių, pasitikėjimo savimi trūkumo, smurto ir alkoholizmo.

Remiantis Socialinės paramos šeimai informacine sistema, 2013-2015 m. šalyje ir visose apskrityse savivaldybėse socialinės rizikos šeimų ir jose augančių vaikų skaičius mažėjo. Tiek socialinės rizikos šeimų, tiek vaikų, augančių jose, skaičius sparčiausiai mažėjo Vilkaviškio rajono savivaldybėje. Kalvarijos mieste socialinės rizikos šeimų skaičius taip pat sumažėjo (V5-1), tačiau padaugėjo vaikų, augančių jose (V5-2). Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičiaus didėjimas

yra išskirtinis reiškinys tarp kitų Marijampolės apskrities savivaldybių – kitose tokių vaikų skaičius tik mažėjo (žr. 10 lentelė).

10 lentelė. Socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius, 2013-2015 m.

Teritorija / Socialinės rizikos asmuo / Metai	Socialinės rizikos šeimų skaičius				Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius			
	2013	2014	2015	Pokytis 2013 – 2015 m., proc.	2013	2014	2015	Pokytis 2013 – 2015 m., proc.
Lietuvos r.	10214	9914	9793	-4,1%	20260	19551	18807	7,2%
Marijampolės	760	698	628	-17,4%	1680	1582	1258	-25,1%
Kalvarijos sav.	56	51	48	-14,3%	147	127	120	-18,4%
Kalvarijos m.	12	14	11	-8,3%	21	28	30	+33,3%
Kazlų Rūdos sav.	85	70	70	-15%	180	170	160	-11,1%
Marijampolės sav.	164	170	151	-7,9%	317	331	285	-10,1%
Šakių r. sav.	188	169	153	-18,6%	421	383	346	-17,8%
Vilkaviškio r. sav.	267	238	206	-22,8%	615	571	467	-24,1%

Šaltinis: Socialinės paramos šeimai informacinė sistema

Apibendrinant pateiktus duomenis, matoma, kad Kalvarijos mieste socialinės rizikos šeimų skaičius mažėja, tačiau jose augančių vaikų skaičius didėja, jose tampa sudėtingesnės socialinės problemos (V5-4). Šeimyninių santykių nestabilumas daro įtaką šiose šeimose augantiems vaikams – jie neturi tinkamų sąlygų pozityviai socializacijai (tai parodo, jog daugėja socialinės rizikos šeimų, kurias sudaro vienišos mamos). Vyrauja nedarbas, dažnai girtaujama ar kitaip svaiginamasi, kyla buitiniai konfliktai, smurtauojama (V5-5). Tokių šeimų nariai dažnai negeba ištrūkti iš socialinės atskirties dėl savo silpnumo, nepasitikėjimo, socialinių ir psichologinių įgūdžių stokos. Jiems nepakanka didelį darbo krūvį turinčių socialinių darbuotojų pagalbos, stokoja galimybių ir priemonių įtraukti juos į sociokultūrinę veiklą. Bendruomenės nariai gali prisidėti prie tokių šeimų identifikavimo ir jų socialinės integracijos didinimo, dalindamiesi savo patirtimi savipagalbos grupėse, perduodami savo patirtį ir įgūdžius bendrose sociokultūrinėse veiklose, stovyklose ir terapijose, organizuojamose savanorių (V5-7).

Socialinę atskirtį patirti gali ir vaikai bei suaugę asmenys, gaunantys socialines pašalpas, kadangi jie gyvena skurde, namų ūkių pajamos nepakankamos. Nesant duomenų apie mieste gyvenančių socialinių pašalpų gavėjų skaičių, Kalvarijos miesto VVG teritorijos situacijai šioje srityje apibūdinti pasitelkiami savivaldybės statistiniai duomenys.

2012-2014 m. laikotarpiu socialinių pašalpų gavėjų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, kaip ir šalyje bei apskrityje, mažėjo Šalyje vykdoma socialinių pašalpų skyrimo politika (piniginės socialinės paramos veiksmingumo vertinimas, piniginės socialinės paramos gavėjų buities ir gyvenimo sąlygų tikrinimas, bendradarbiavimas su savivaldybių institucijoms) mažina socialinių pašalpų gavėjų skaičių.

Socialinės pašalpos gavėjų skaičius mažėjo visose apskrities savivaldybėse (žr. 11 lent.). Socialinių pašalpų mažėjimą didžiaja dalimi nulėmė pasikeitusi socialinių pašalpų skyrimo tvarka.

11 lentelė. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius, 2012-2014 m.

Teritorija / Metai	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2014 m. dalis nuo visų gyv., proc.	Pokytis 2012-2014m., proc.
Lietuvos Respublika	221922	190009	140114	4,7%	-36%
Marijampolės	14905	12891	9578	6,2%	-35%
Kalvarijos sav.	1728	1576	1227	10,3%	-28%
Kazlų Rūdos sav.	1194	1114	867	6,7%	-27%
Marijampolės sav.	3145	2582	1677	2,8%	-45%
Šakių r. sav.	3604	3154	2435	7,6%	-32%
Vilkaviškio r. sav.	5234	4465	3373	8,1%	-36%

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

Nors nuo 2012 m. socialines pašalpas gaunančių šeimų (asmenų) skaičius ir išmokėtų socialinių pašalpų dydis sumažėjo gana ženkliai, tačiau 2014 m. socialinę pašalpą vis dar gavo net apie 10,3 proc. savivaldybės gyventojų (V5-3). Kalvarijos savivaldybėje išlieka didžiausia procentinė dalis pašalpų gavėjų nuo visų savivaldybės gyventojų tarp visų apskrities savivaldybių, 2,2 karto didesnė nei bendras Lietuvos ir 1,66 karto didesnė nei Marijampolės apskrities rodiklis (V5-6). Tai parodo, jog didelė Kalvarijos miesto gyventojų dalis gyvena skurdžiai ir jiems gresia socialinė atskirtis.

Šias tendencijas atskleidžia ir socialinės pašalpos gavėjų skaičius tenkantis 1000 savivaldybės gyventojų (žr. 12 lentelė). Kalvarijos savivaldybėje 2015 m. 1000 gyventojų teko daugiausiai socialinių pašalpų gavėjų (net 94,22, kai artimiausias skaičius Vilkaviškio r. savivaldybėje buvo 70,94, o mažiausias – Marijampolės savivaldybėje siekė tik 21,22) (V5-8). Teigiama tendencija galima laikyti tai, kad pakeitus pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarką, šis skaičius ir toliau mažėja (nuo 2013 m. sumažėjo jau 29 proc.).

12 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000-iui gyventojų

	2011	2012	2013	2014	2015
Marijampolės sav.	51,29	51,95	43,29	28,56	21,22
Kalvarijos sav.	123,89	144,89	133,66	105,45	94,22
Šakių r. sav.	89,39	112,45	100,27	78,92	67,1
Kazlų Rūdos sav.	70,5	91,56	87,32	68,58	57,14
Vilkaviškio r. sav.	99,63	124,93	108,48	83,78	70,94
Lietuva	73,00	74,27	64,24	47,78	-

Socialinių paslaugų tinklas Kalvarijos savivaldybėje yra gana geras, tačiau išplėtotas nepakankamai – socialinių paslaugų įstaigos sunkiai pasiekiamos atokiau nuo savivaldybės centro

gyvenantiems asmenims. Tai reiškia, kad dauguma socialinių paslaugų sutelktos Kalvarijos mieste ir miesto gyventojams prieinamos lengviau (V7-1).

Kalvarijos savivaldybėje socialines paslaugas teikia 2 biudžetinės stacionarių socialinių paslaugų įstaigos (Kalvarijos savivaldybės vaikų laikinosios globos namai, Kalvarijos globos ir užimtumo centras), 1 valstybės įstaiga (Kalvarijos socialinės globos namai). Iš jų tik viena įstaiga – Kalvarijos globos ir užimtumo centras – įkurta miesto teritorijoje, tačiau paslaugos teikiamos visos apskrities gyventojams (V6-2). Socialines paslaugas savivaldybės gyventojams taip pat teikia 3 nevyriausybinių organizacijų, įsikūrusios mieste (toliau – NVO) (V7-3):

- Kalvarijos savivaldybės neįgaliųjų draugija;
- Vilkaviškio vyskupijos Caritas Kalvarijos vaikų dienos centras „Žiniukas“;
- Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Kalvarijos viltis“.

2014 m. socialines paslaugas socialinių paslaugų įstaigose teikė 14 socialinių darbuotojų ir 22 socialinių darbuotojų padėjėjai (V7-4). (žr. 13 lentelė).

13 lentelė. Socialinių paslaugų įstaigų infrastruktūra, 2014 m.

Socialinių paslaugų įstaigos tipas	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Socialinių paslaugų įstaigos pavaldumas	Socialinių paslaugų gavėjų skaičius	Kalvarijos sav. finansuojamų socialinių paslaugų gavėjų skaičius
Socialinės globos namai	Kalvarijos savivaldybės vaikų laikinosios globos namai	Savivaldybė	32	32
	Kalvarijos globos ir užimtumo centro padalinys Globos namai	Savivaldybė	25	14
	Kalvarijos socialinės globos namai	Valstybė	120	6
Dienos socialinės globos namai	Kalvarijos globos ir užimtumo centro padalinys Dienos globos namai	Savivaldybė	44	34
Kitos socialinių paslaugų įstaigos	Kalvarijos globos ir užimtumo centro padalinys Pagalbos namuose tarnyba	Savivaldybė	40	40
	Vilkaviškio vyskupijos Caritas Kalvarijos vaikų dienos centras „Žiniukas“	NVO	30	-
	Kalvarijos savivaldybės neįgaliųjų draugija	NVO	645	-
	Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Kalvarijos viltis“	NVO	21	-

Šaltinis: Kalvarijos savivaldybės 2015 m. socialinių paslaugų planas

Neįgaliųjų draugija vienija 645 narius (2014 m. - 642), jos veiklose 2015 m. dalyvavo 302 asmenys, iš kurių 199 gyvenantys Kalvarijos seniūnijoje (duomenų apie Kalvarijos miesto gyventojus neįgaliųjų draugija nepateikia, tačiau Kalvarijos seniūnija apima visa miestą ir keletą aplinkinių gyvenviečių, todėl seniūnijos duomenys artimi miesto duomenims). Numatoma, kad 2016 m. 273

neįgalūs asmenys, iš kurių 14 vaikų. Dar 21 neįgalų asmenį į savo veiklas įtraukia Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Kalvarijos viltis“ (2014 m. 26 asmenis). Reikia pastebėti, kad neįgaliųjų draugijų veiklose dalyvauja mažiau negu pusė jos narių (neįgaliųjų ir jų šeimų narių) ir tik labai maža dalis neįgalių vaikų (V7-12). Neįgaliųjų draugijų organizuojamose veiklose nedalyvaujantys neįgalūs asmenys, neturi daug galimybių integruotis į visuomenę, todėl patiria socialinę atskirtį. Socialines paslaugas ir užimtumo veiklas neįgaliesiems gali organizuoti ir kitos nevyriausybinės organizacijos, bendruomenė, Trečiojo amžiaus universitetas, meno kolektyvai, taip įtraukdami neįgaliuosius į savo veiklas.

Socialinės rizikos šeimų skaičius yra vienas mažiausių apskrityje bei tolygiai mažėja, tačiau jose augančių vaikų skaičius auga. Vaikų dienos centre „Žiniukas“ teikiamos paslaugos 30 vaikų, tačiau tiek jų yra vien socialinės rizikos šeimose, o paslaugas šiame centre gauna ir socialines pašalpas gaunančių šeimų vaikai. Vadinas, vaikų, galinčių lankyti tokį dienos centrą yra daugiau, negu jame yra finansuojamų vietų (V7-10), poreikis nėra patenkinamas. „Žiniuko“ vaikai lanko būrelius Kalvarijos gimnazijoje, 2 vaikai lanko Kalvarijos meno mokyklą, 10 vaikų lanko šokių užsiėmimus Kalvarijos kultūros centre, 1 vaikas lanko Kalvarijos sporto centrą. Ir daugiau vaikų norėtų lankyti Kalvarijos meno mokyklą, sporto užsiėmimus, tačiau užsiėmimai yra mokami, o šių vaikų šeimos neišgali už juos -mokėti (V7-15).

Kalvarijos gimnazijoje besimokančių, specialiųjų poreikių vaikų, socialinės rizikos šeimų vaikų ir socialines pašalpas gaunančių šeimų vaikų užimtumo ir saviraiškos poreikių tenkinimui taip pat reikalingas papildomas finansavimas, kurio neužtikrina mokinio ugdymui skirta krepšelio lėšos. Šios veiklos reikalingos ir kitiems mokiniams, kurie galimai patiria socialinę atskirtį. Tokių mokinių, be specialiųjų poreikių vaikų, yra 15 iš socialinės rizikos šeimų ir 207, kurie auga mažas pajamas gaunančiose, skurdžiai gyvenančiose šeimose. Šių mokinių skaičius yra sumažėjęs, tačiau bendros tendencijos atskleidžia, kad socialinės rizikos šeimų vaikų, besimokančių Kalvarijos gimnazijoje, skaičius ateinančiais metais išaugs.

Didesnis finansavimas leistų kurti didesnes galimybes socialinės atskirties vaikams realizuoti save vaikų dienos centro veiklose, motyvuotų juos ten praleisti didesnę dienos dalį, integruotis į mieste organizuojamas veiklas kartu su kitų šeimų vaikais, socializuotis mokykloje organizuojamose veiklose.

Kalvarijos savivaldybėje socialinės paslaugos teikiamos pagal kasmet sudaromą socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų poreikį nulemia šios pagrindinės priežastys: nedarbas, alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas, psichologinė, visuomenės senėjimo procesai ir negalia (V7-5).

Lietuvoje nuolat akcentuojamos socialinės problemos kylančios dėl alkoholio ir kitų psichotropinių medžiagų vartojimo. Šias problemas patiriančių asmenų statistika nėra vedama, sudėtingas tokių asmenų identifikavimas. Kalvarijos savivaldybėje nuo 2014 m. birželio mėn. veikia

„Priklausomybių mažinimo Kalvarijos savivaldybėje programa“, skirta Kalvarijos savivaldybės gyventojams, nesaikingai vartojantiems alkoholį arba priklausomiems nuo jo, taip pat turintiems priklausomybę nuo kitų priklausomybę sukeliančių medžiagų, jų šeimų nariams ir kitoms gyventojų grupėms, kurioms yra tikslingos priklausomybės ligų prevencinės priemonės. Nurodoma, kad programoje 2015 m. dalyvavo 72 asmenys (2014 m. – 32). Priklausomybės ligos, kaip lėtinės ir neišgydomos ligos, paliečia tiek patį susirgusįjį, tiek jo šeimos narius, tiek visą visuomenę, nes priklausomybę sukeliančios medžiagos daro žalą ne tik jį vartojančiam asmeniui, bet yra susijusios ir su socialinėmis problemomis: nelaimingais atsitikimais (kelyje, darbe), savižudybėmis, nusikalstamumu, prievarta šeimoje. Alkoholizmo problema Lietuvoje ir Kalvarijos mieste išlieka aktuali. Pastarųjų penkerių metų statistika rodo, kad su alkoholiu susijęs mirtingumas Lietuvoje – vienas didžiausių ir Europos Sąjungoje. Demografinių tyrimų instituto duomenimis apie 10 proc. darbingo amžiaus Lietuvos vyrų mirčių yra tiesiogiai susijusios su alkoholio vartojimu (alkoholine kardiomiopatija, apsinuodijimais alkoholiu, su alkoholiu susijusiomis kepenų ligomis ir alkoholinėmis psichozėmis). Su alkoholio vartojimu tiesiogiai susijusios mirties priežastys ir dažnai su besaikiu girtavimu susijusios smurtinės mirtys (savižudybės, nužudymai) lemia beveik pusę (46 proc.) darbingo amžiaus Lietuvos vyrų mirčių. Statistiniai duomenys apie asmenis, priklausomus nuo alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų, nerodo realios situacijos, nes nėra registruojami anoniminiai ligoniniai, be to, didelė dalis sergančiųjų nesikreipia į medikus ir nesigydo. Ypač trūksta informacijos apie sergančiuosius priklausomybės ligomis atskiruose miestuose ir rajonuose, dažnai pateikiama tik apibendrinta visos Lietuvos statistika.

„Priklausomybių mažinimo Kalvarijos savivaldybėje programoje“ 2014 m. dalyvavo 32 asmenys, 3 iš jų po programos patyrė atkrytį, 2015 m. programoje dalyvavo jau dvigubai daugiau asmenų – 72 (iš jų 11 patyrė atkrytį dar tais pačiais metais. Programos metu 59 asmenys pasinaudojo antialkoholio terapija vaistais, 3 dalyvavo 12 žingsnių Minesotos programoje. Programos nauda neabejojama, tačiau po jos priklausomi asmenys dažnai pritrūksta pagalbos ir palaikymo. Socialiniai darbuotojai, dirbantys su socialinės rizikos šeimomis, lanko šias šeimas, teikia socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas, tačiau jie nepajėgūs spręsti alkoholizmo problemos, tam reikalinga specialistų pagalba. Ypač sudėtinga situacija yra vaikų, augančių šeimoje, kurioje girtaujama. Kalvarijos mieste trūksta priklausomų asmenų reintegracijos į visuomenę paslaugų, jų palaikymo grupių, psichologinės pagalbos jiems patiems ir jų šeimų nariams (V7-13). Dirbdami su socialinės rizikos šeimomis savanoriai gali motyvuoti jų narius gydytis, taip pat po gydymo suteikti palaikymą savipagalbos grupėse.

Pagrindiniai socialinių paslaugų gavėjai Kalvarijos savivaldybėje yra senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia bei jų šeimos, socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai, socialinės rizikos suaugę asmenys. Kalvarijos savivaldybės administracijos specialistų teigimu, savivaldybėje teikiama

per mažai socialinių paslaugų socialinės rizikos asmenims, krizių įveikimo pagalbos. Reikalinga kvalifikuota psichologo pagalba. Kita parama prieinama tik iš dalies. Savivaldybėje nėra nakvynės namų, kuriuose būtų teikiamos laikinos nakvynės paslaugos benamiams ir grįžusiems iš įkalinimo vietų asmenims, šiems asmenims neorganizuojama ir psichologinė ar kitokia pagalba, nėra ir savarankiško gyvenimo namų (V7-8).

Socialinių paslaugų poreikis Kalvarijos savivaldybėje, kaip ir šalyje, didėja. Remiantis rajono demografinėmis tendencijomis, seni ir pagyvenę žmonės sudaro gana didelę gyventojų dalį, todėl auga pagalbos į namus, ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos, aprūpinimo kompensacine ir kt. technika paslaugų poreikis. Savivaldybėje veikiantis socialinių paslaugų tinklas yra platus, tačiau nepakankamai išvystytas, kad užtikrintų paslaugų įvairovę ir prieinamumą visiems gyventojams. Kalvarijos savivaldybės socialinių paslaugų plane nurodoma, kad šiuo metu labiausiai nepatenkintas pagalbos į namus paslaugų poreikis (vienam socialiniam darbuotojui Kalvarijos savivaldybėje tenka 10 individualios priežiūros asmenų, per savaitę kiekvienam jų vidutiniškai skiriamos 4 val.) (V7-6). Krizių įveikimo, psichologinė pagalba savivaldybėje visai neteikiama (V7-7).

Krizių suvaldymo pagalbą Marijampolės apskrityje teikia Marijampolės moters veiklos centras atlikdamas Specializuoto pagalbos centro funkcijas, tačiau dėl nedidelio finansavimo, reali pagalba atvykstant į Kalvarijos miestą yra teikiama minimaliai. Daugiausiai konsultuojama telefonu, susisiekiant gavus informaciją iš Policijos dėl smurto artimoje aplinkoje (V7-9).

Svarbu ir tai, kad Dienos socialinės globos namai, Vilkaviškio vyskupijos Caritas Kalvarijos vaikų dienos centras „Žiniukas“ ir kitos įstaigos, teikiančios įvairias socialines paslaugas ir besirūpinančios užimtumu (žr. Priedas 13), dirba tik darbo dienomis ir darbo valandomis. Atsižvelgiant į socialinių paslaugų poreikį, vaikų ir jaunimo užimtumo skatinimą, būtina sudaryti sąlygas šias paslaugas teikti ir ne darbo metu, poilsio dienomis. Šias paslaugas galėtų teikti savanoriškais pagrindais dirbantys žmonės, kurie gali ir nori būti naudingais visuomenei.

Kalvarijos mieste aktyviai reiškiasi jaunimo organizacijos, kurių veikla įgalinama per Jaunimo politiką – nuoseklią, kryptingą veiklą, kuria siekiama spręsti jaunimo problemas, sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei ir kt. (V7-16).

Nepaisant nedidelio jaunų žmonių skaičiaus, jaunimo politika savivaldybėje plėtojama aktyviai (V3-3). Jaunimo politikos įgyvendinimas Kalvarijos savivaldybėje remiasi Kalvarijos savivaldybės jaunimo politikos koncepcija (patvirtinta Kalvarijos savivaldybės tarybos 2012 m. rugpjūčio 23 d. sprendimu Nr. T-20-2). Jaunimo politikos gaires formuoja Kalvarijos savivaldybės jaunimo reikalų taryba ir Kalvarijos savivaldybės administracija. Kaip pažymima jaunimo politikos koncepcijoje, jaunimo politikos tikslus, principus ir kryptis formuoja savivaldybės taryba, tvirtinanti ir jaunimo politikos įgyvendinime dalyvaujančios jaunimo reikalų tarybos nuostatus bei sudėtį. Jaunimo politikos įgyvendinime dalyvauja ir jaunimo reikalų koordinatorius (V3-4).

Remiantis jaunimo politikos įgyvendinimo Kalvarijos savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaita (2011 m.), jaunimo politika savivaldybėje įgyvendinama visapusiškai (V3-5). Pagrindinės Kalvarijos savivaldybės jaunimo politikos kryptys apima: palankios aplinkos jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai sukūrimą, įvairaus jaunimo poreikius atitinkančios socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtros užtikrinimą, jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą, aktyvesnio jaunimo įsitraukimo į jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą siekį, žinybų ir įvairių sektorių bendradarbiavimo užtikrinimą ir kt. Kalvarijos savivaldybėje jaunimui atstovauja daug įvairių institucijų (V3-6):

- 4 jaunimo organizacijos (Kalvarijos savivaldybės jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritas stalas“, Jaunimo organizacijos „Darbas“ Kalvarijos skyrius, Kalvarijos vaikų ir jaunimo klubas „Arka“, Jaunimo sporto klubas „Orija“);
- 2 mokyklų mokinių savivaldos (Kalvarijos savivaldybės mokinių taryba, gimnazijos mokinių savivalda);
- 10 su jaunimu dirbančių ar jaunimo poreikius tenkinančios įstaigų ir organizacijų, iš kurių –
 - 2 švietimo įstaigos (Kalvarijos gimnazija, Muzikos mokykla),
 - 8 kitos (Marijampolės apskrities šaulių 4-sios rinktinės Kalvarijos šaulių 1-oji kuopa, Kultūros centras, Sporto centras, Kalvarijos policijos komisariatas, Viešoji biblioteka, Neįgaliųjų draugija, Vilkaviškio vyskupijos Caritas vaikų dienos centras „Žiniukas“, Kalvarijos VVG). Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikla apima įvairias sritis: kultūrą, sportą, laisvalaikį, nusikaltimų prevenciją ir kt.

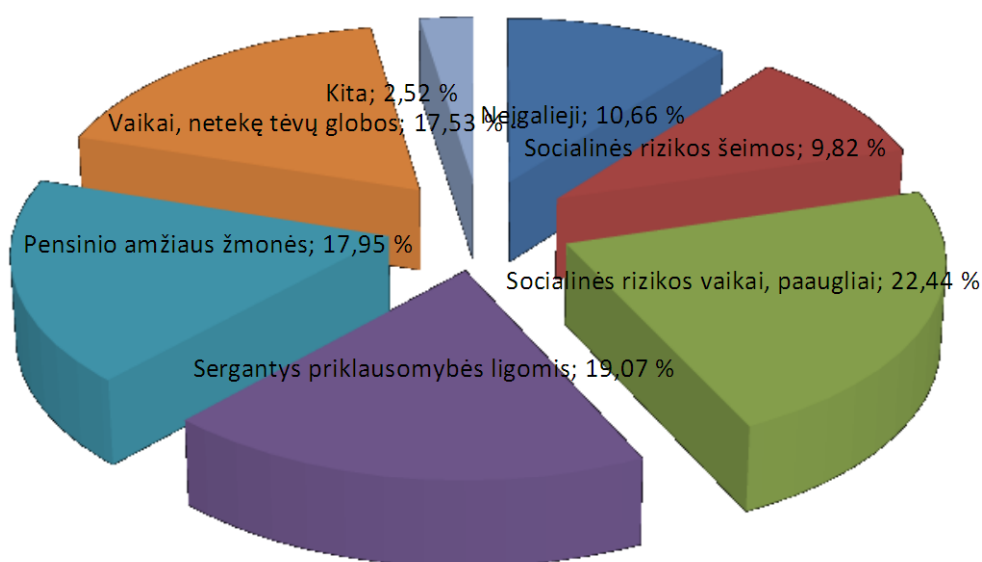
Viena svarbiausių jaunimo politikos plėtotės problemų – didžioji dalis jaunimo organizacijų narių – mokiniai, kurie baigę mokslus išvyksta studijuoti į kitus Lietuvos miestus (V3-7). Kita svarbi sklandžios jaunimo politikos užtikrinimo problema – ribotas finansavimas jaunimo veikloms skatinti (V3-8). Šią problemą Kalvarijos savivaldybės jaunimo organizacijos kelia rengdamos siūlymus ir teikdamos juos raštu savivaldybės Tarybos nariams, merui ir Jaunimo reikalų tarybai bei skelbdamos viešai (žr. Priedas 13), siūlydamos didinti kiekybinę ir kokybinę jaunimo užimtumo pasiūlą bendradarbiaujant su savivaldybės kultūros centru, sporto centru, meno mokykla ir kt., bei skiriant šioms veikloms atitinkamą ir pakankamą finansavimą. Toks jaunimo organizacijų poreikis gali būti tenkinamas ir miesto vietos plėtros strategijos rėmuose, organizuojant užimtumo veiklas socialinę atskirtį patiriančiam jaunimui, įtraukiant aktyvias jaunimo organizacijas ir bendradarbiaujant su kultūros, meno ir sporto organizacijomis, veikiančiomis miesto VVG teritorijoje. Konsultacijų metu, išreikštas ir jaunimo poreikis turėti bendravimui ir savo veikloms skirtą erdvę, kurioje būtų galima bendrauti, bendradarbiauti, integruoti socialinę atskirtį patiriančius jaunuolius į bendras veiklas, kurti draugišką aplinką ir skatinti joje atrasti ir išreikšti save.

Kalvarijos savivaldybė pasižymi mažu jaunų žmonių (14-29 m.) skaičiumi, kuris gali sukelti rimtų socialinių-ekonominių problemų. Nepaisant menko finansavimo, jaunimo politika savivaldybėje vystoma, veikia įvairios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, jaunimo grupės, mokinių savivaldos, steigiasi naujos jaunimo organizacijos. Tačiau dėl mažo savivaldybės finansavimo mažėja jaunų žmonių, nepriklausančių organizacijoms, aktyvumas visuomeniniame gyvenime (V3-9).

Analizuojant Kalvarijos miesto VVG teritorijoje gyvenančios bendruomenės narių patiriamą socialinę atskirtį, šių asmenų poreikius ir likusios bendruomenės dalies galimybes tuos poreikius patenkinti, buvo atlikta apklausa, siekiant iširti, kokios sritys yra ypač problematiškos, kurie poreikiai prioritetizuojami, bei akcentuojant savanoriškos pagalbos teikimo galimybes.

Apklausoje dalyvavo 140 asmenų, iš jų 78 proc. moterų ir 12 proc. vyrų. 52 proc. apklaustųjų atstovavo 30-55 amžiaus asmenų grupei, 37 proc. – 16-29 m. amžiaus, 9 proc. - 45-64 m. amžiaus, 8 proc. – 65 metų ir vyresnių, 5 proc. – jaunesnių nei 16 metų asmenų grupei (žr. Priedas 8, 1 pav.).

Respondentų buvo prašoma nurodyti didžiausią socialinę atskirtį patiriančias asmenų grupes savo bendruomenėje. Respondentų nuomone, didžiausią socialinę atskirtį Kalvarijos mieste patiria socialinės rizikos paaugliai ir vaikai (22,4 proc. respondentų) ir asmenys, sergantys priklausomybės ligomis (19,1 proc. respondentų), pensinio amžiaus žmonės (18 proc. respondentų) ir vaikai netekę tėvų globos (17,5 proc. respondentų). Pastarieji Kalvarijos mieste nėra globojami, jiems suteikiamas prieglobstis savivaldybė teritorijoje įkurtuose vaikų globos namuose, todėl šios strategijos tikslinė grupė jie nėra išskirti. Respondentų teigimu, šiek tiek mažesnę atskirtį patiria neįgalieji (10,7 proc. respondentų) ir socialinės rizikos šeimos (9,8 proc. respondentų) (žr. 11 pav.).

11 pav. Socialinę atskirtį patiriančios asmenų grupės Kalvarijos mieste

Apklausoje metu respondentų buvo klausiama, kokių socialinių paslaugų labiausiai trūksta Kalvarijos mieste, kurias iš jų galėtų teikti savanoriai, ir kurias paslaugas teikdami patys respondentai norėtų savanoriauti. Apibendrinant atsakymus, labiausiai trūkstamomis paslaugomis įvardijamos šios:

- *Socialinių įgūdžių ugdymo socialinės rizikos šeimoms ir vaikams paslaugos* (13,8 proc. respondentų);
- *Pagalbos namuose paslaugos* (neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms) (11,3 proc. respondentų);
- *Sociokultūrinės paslaugos, užimtumas, erdvė integracijai socialinės rizikos paaugliams* (9,9 proc. respondentų);
- *Dienos centro socialinės rizikos paaugliams* (9,9 proc. respondentų);
- *Sociokultūrinių paslaugų, užimtumo organizavimo socialinės rizikos vaikams, šeimoms* (9,3 proc. respondentų);
- *Bendravimo, savipagalbos grupių socialinės rizikos šeimoms, vaikams* (8,9 proc. respondentų) (žr. Priedas 8, 2 pav.).

Respondentai nurodė, kad iš šių paslaugų savanoriai geriausiai galėtų teikti pagalbos namuose paslaugas (neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms) (18,8 proc. respondentų), socialinių įgūdžių ugdymo socialinės rizikos šeimoms ir vaikams paslaugas (10,0 proc. respondentų), bendravimo, savipagalbos grupių socialinės rizikos šeimoms, vaikams (9,1 proc. respondentų), sociokultūrinių paslaugų, užimtumo organizavimo vyresnio amžiaus asmenims (7,1 proc. respondentų), sociokultūrinių paslaugų, užimtumo, erdvės integracijai socialinės rizikos paaugliams (6,9 proc. respondentų), sociokultūrinių paslaugų, užimtumo, erdvės integracijai socialinės rizikos paaugliams (6,9 respondentų) (žr. Priedas 3, 3 pav.). Daugiausiai respondentų sutiktų savanoriauti dienos centre socialinės rizikos vaikams (12,9 proc. respondentų), teikiant pagalbos namuose (neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms) paslaugas (11,2 proc. respondentų), dienos centre socialinės rizikos paaugliams (9,4 proc. respondentų), teikiant sociokultūrinės paslaugas, organizuojant užimtumo veiklas socialinės rizikos vaikams, šeimoms (9,1 proc. respondentų), ugdant socialinius įgūdžius socialinės rizikos šeimoms ir vaikams (8,5 proc. respondentų), bendraujant, dalyvaujant savipagalbos grupėse socialinės rizikos šeimoms, vaikams (8,2 proc. respondentų) (žr. Priedas 8, 4 pav.).

74 proc. respondentų nurodė, kad nėra savanoriavę, 18 proc. teigia savanoriavę praeityje, 8 proc. nurodė, kad savanoriauja nuolat (žr. Priedas 3, 5 pav.). Galima pastebėti, kad šiuo metu asmenys savanoriauja neįsipareigodami savanoriško darbo sutartimis, laisvu laiku. Savanoriaujama neįgaliųjų draugijose, vaikų dienos centre, religinės bendruomenės veikloje, tačiau oficialių savanorių Kalvarijos mieste nėra. Kadangi 41 proc. visų respondentų ir 49 proc. nurodžiusių, jog šiuo metu nesavanoriauja arba visai nėra savanoriavę, teigia, kad norėtų savanoriauti Kalvarijos mieste (žr. Priedas 8, 5 pav.), galima daryti prielaidą, jog savanorių skaičių miesto nevyriausybinėse organizacijose, strategijos metu

įgyvendinamų projektų pagalba, būtų galima padidinti, pritraukti didesnę jų skaičių ir sukurti pagrindą aktyviai savanorystės veiklai mieste.

2.1.2. Darbo ir verslo aplinka Kalvarijos miesto VVG teritorijoje

Viena iš Kalvarijos miesto VVG teritorijoje vyraujančių problemų yra nedarbas, kurio rodikliai auga tiek jaunimo, tiek darbingo amžiaus asmenų tarpe. Turint omenyje, kad darbingo amžiaus gyventojų dalis miesto gyventojų skaičiuje taip pat auga, didėja konkurencija dėl kuriamų darbo vietų, menksta mažiau išsilavinusių, patirties neturinčių asmenų integracijos į darbo rinką galimybės (V8-8).

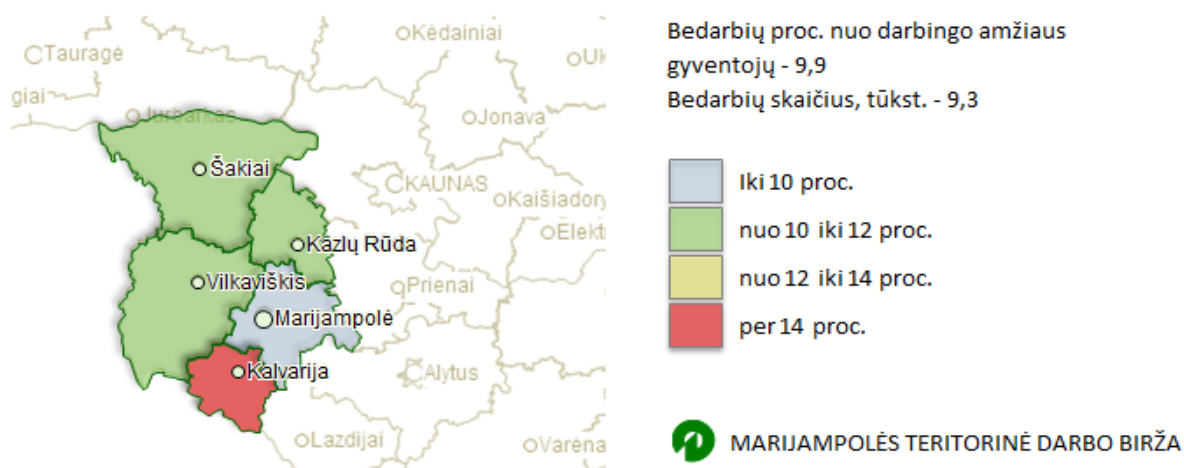
Kalvarijos savivaldybėje užimtų gyventojų skaičius mažiausias visoje apskrityje. Užimtumo lygis – rodiklis, išreiškiamas pasirinktos amžiaus grupės užimtų gyventojų ir to paties amžiaus visų gyventojų skaičiaus santykiu – atskleidžia, kad Kalvarijos savivaldybėje užimtumo rodikliai yra vidutiniai – didesni nei apskrityje (66 proc.), tačiau mažesni už Lietuvos vidurkį (72,5 proc.). Užimtųjų skaičius tenkantis 1000 gyventojų taip pat parodo vidutinišką Kalvarijos savivaldybės užimtumo situaciją – šie rodikliai yra didesni už Šakių r. savivaldybės ir Vilkaviškio savivaldybės rodiklius, tačiau mažesni už Marijampolės ir Kazlų Rūdos savivaldybių (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Užimtumo lygis pagal administracinę teritoriją, 2014 m.

Administracinė teritorija	Gyventojų skaičius	Darbingo amžiaus gyventojų skaičius	Užimti gyventojai	Užimtumo lygis	Užimtųjų skaičius 1000 gyva.
Lietuvos Respublika	2943472	1820517	1319000	72,5	448,11
Marijampolės apskritis	154084	94104	62100	66,0	403,03
Kalvarijos sav.	11635	6999	4900	70,0	421,14
Marijampolės sav.	58695	37055	26300	71,0	448,08
Kazlų Rūdos sav.	12638	7552	6100	80,8	482,67
Šakių sav.	30852	18400	10500	57,1	340,33
Vilkaviškio sav.	40258	24098	14400	59,8	357,69

Šaltinis: Statistikos departamentas

2014 m. Lietuvos darbo biržos duomenimis, nedarbo lygis Kalvarijoje buvo 17,1 proc. 2015 m. gruodžio 1 d. Marijampolės teritorinės darbo biržos duomenimis, nedarbo lygis Kalvarijoje buvo 14,9 proc. (V8-1). Jaunimo iki 29 m. nedarbo lygis Kalvarijos sav. 2014 m. buvo 6,5 proc., 2015 m. – 9,2 proc. (V8-2). Marijampolės regioninės darbo biržos duomenimis, Kalvarijos savivaldybėje bedarbiais registruota daugiausia darbingo amžiaus gyventojų – 14,3 proc. Tai didžiausias rodiklis tarp Marijampolės apskrities savivaldybių, mažiausias – Marijampolės savivaldybėje – 8,1 proc. (V8-5) (žr. 12 pav.).

12 pav. Bedarbiai, registruoti Marijampolės teritorinėje darbo biržoje, 2015 m. lapkričio 1 d.

Registruotas nedarbas 2015 m. spalio mėnesį augo visose Marijampolės teritorinės darbo biržos aptarnaujamose savivaldybėse – Marijampolės savivaldybėje augo 0,4, Kalvarijos – 0,1, Kazlų Rūdos – 0,3, Vilkaviškio r. – 0,6, Šakių r. – 0,5 proc. punkto (V8-6).

Analizuojant nedarbo lygį kituose Marijampolės apskrities didžiuosiuose miestuose bei Lietuvoje 2013 -2016 metais, pastebima, kad šiuo laikotarpiu nedarbo lygis turėjo tendenciją mažėti tiek visoje apskrityje, tiek Lietuvoje, tačiau Kalvarijos mieste fiksuojamas didžiausias nedarbo lygis iš visų apskrities miestų (V8-9) (5,7 proc. punkto daugiau nei bendrai Lietuvoje ir 4,9 proc. punkto daugiau nei Kazlų Rūdoje, kur fiksuotas didžiausias nedarbas iš likusių apskrities savivaldybių), kuris šiuo metu auga, skirtingai nei kituose apskrities miestuose (išskyrus Marijampolę) (žr. 15 lentelė).

15 lentelė. Nedarbo lygis didžiuosiuose Marijampolės apskrities miestuose, 2013-2016 m.

Nedarbo lygis, proc.	2013	2014	2015	2016	Pokytis, proc., 2013-2016
Lietuvos Respublika	10,9	9,5	8,7	9	-1,9
Vilkaviškis	11,2	12,8	10,6	9,5	-1,7
Marijampolė	9,7	9,7	7,7	8,3	-1,4
Kalvarija	17,1	17,1	13,3	14,7	-2,4
Šakiai	11,1	11,9	9,7	9,2	-1,9
Kazlų Rūda	14,6	12,8	10,00	9,8	-4,8

Šaltinis: Marijampolės teritorinė darbo birža

Nedarbo lygį vertina Lietuvos statistikos departamentas, remdamasis gyventojų užimtumo apklausos duomenimis. Tyrimas atliekamas visose Europos Sąjungos šalyse taikant bendrą metodiką Lietuvos darbo biržoje registruotų bedarbių skaičių procentine išraiška palyginus su darbingo amžiaus gyventojais nustatomas registruoto nedarbo rodiklis, kuris neįvertina darbo ieškančių, tačiau nesikreipusių į darbo biržą asmenų, įsidarbinimo duomenų. Kita vertus, abu šie rodikliai atskleidžia, kad Kalvarijoje egzistuoja didesnio nei kitose Marijampolės apskrities savivaldybėse nedarbo problema tiek visų darbingo amžiaus asmenų, tiek jaunimo tarpe (V8-7).

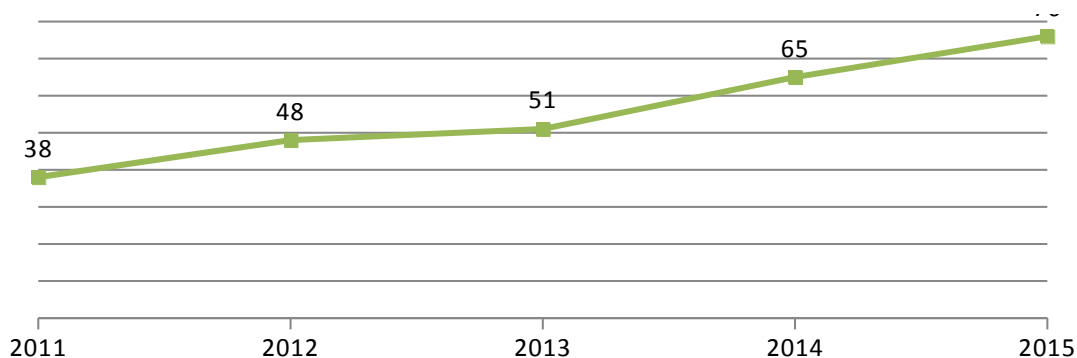
Marijampolės teritorinės darbo biržos turimos technologinės galimybės leido išskirti Kalvarijos miesto rodiklius, susijusius su tam tikrais darbo rinkos aspektais, aktualiais miesto vietos plėtros

strategijos rengime. Pateikti Kalvarijos mieste registruotų bedarbių skaičiaus pokyčiai atskleidžia, jog šie skaičiai iki 2014 m. pradžios augo, ir nors 2015 m. pradžioje atspindėjo gerėjančią situaciją, tačiau 2016 m. pradžioje vėl demonstruoja augimo tendenciją (V8-10). Ilgalaikių bedarbių Kalvarijos miesto VVG teritorijoje mažėja, tačiau bendras per metus registruojamų bedarbių skaičius auga (V8-17).

Sugretinus užimtųjų ir registruotų bedarbių rodiklius Kalvarijos mieste, aiškėja, kad apie 15 proc. darbingo amžiaus gyventojų nėra užimti darbo rinkoje ir nėra registruoti Darbo biržoje, todėl galima juos laikyti neaktyviais darbingo amžiaus asmenimis. Analizuojant neaktyvių darbingų asmenų galimus skaičius Kalvarijos miesto VVG teritorijoje, reikia pastebėti, kad Kalvarijos mieste gyvenamąją vietą deklaruojančių ir užsiregistravusių darbo biržoje absolventų skaičius yra mažėjantis, nors iki 2013 m. augo (V8-10). Tai tik patvirtina, kad į Kalvariją grįžta gyventi ir dirbti nedidelis skaičius aukštojo ir profesinio mokslo įstaigas baigusio jaunimo (V8-12). Didėjančias tendencijas atskleidžia darbo biržoje besiregistruojančių besimokančių asmenų skaičius. Tai leidžia spręsti, kad gerėjant darbo rinkos sąlygoms Kalvarijos mieste būtų galimybė išlaikyti ir pritraukti grįžti besimokantį ir mokslus baigusį jaunimą (V8-13).

Bedarbio statusą praradusių skaičius kasmet kinta netolygiai, tai ypač sunkiai surandami ir identifikuojami asmenys, kurių apskaita nėra vedama, tačiau šie asmenys galėtų būti motyvuojami ir pritraukiami vietos plėtros strategijos priemonėmis, kurios būtų jiems priimtinesnės nei siūlomos darbo biržos (V8-14).

Pastebimas augantis susidomėjimas galimybe pasinaudoti aktyvios darbo rinkos skatinimo priemonėmis, pagerinti savo padėtį darbo rinkoje ir pradėti individualią veiklą, įsigyjant verslo liudijimą. Tokių asmenų Kalvarijos miesto VVG teritorijoje 2015 m. buvo 76 (t.y. 13,8 proc. nuo visų tais metais registruotų bedarbių), šis skaičius auga (nuo 2011 m. tokių asmenų skaičius išaugo dvigubai) (žr. 13 pav.) (V8-15).

13 pav. Kalvarijos mieste gyvenančių bedarbių, pradėjusių veiklą su verslo liudijimu, skaičiaus pokytis 2011-2015 m.

Šaltinis: Marijampolės teritorinė darbo birža

Tokia tendencija atspindi augantį Kalvarijos miesto gyventojų susidomėjimą verslo ir darbo vietų sau kūrimu (V8-16), tačiau reikia konstatuoti, kad ekonominė aplinka Kalvarijos mieste ir visoje savivaldybėje yra nepakankamai palanki verslui kurtis ir plėtotis.

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, Kalvarijos savivaldybėje 2015 m. veikė 134 ūkio subjektai. Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, 2015 m. Kalvarijos savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų, lyginant su 2013 m., sumažėjo 6,3 proc. (V9-1) ir jų skaičius yra mažiausias tarp Marijampolės apskrities savivaldybių (žr. 16 lent.).

16 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius Marijampolės apskrityje 2009-2015 m.

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.
Marijampolės regione iš viso:	3004	2964	3021	2889	2920	3029	2735
Marijampolės sav.	1527	1 496	1 531	1464	1485	1534	1453
Kalvarijos sav.	145	144	154	142	143	149	134
Vilkaviškio raj. sav.	607	608	602	577	579	598	478
Kazlų Rūdos sav.	242	243	239	223	223	235	230
Šakių raj. sav.	483	473	495	483	490	513	440

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas

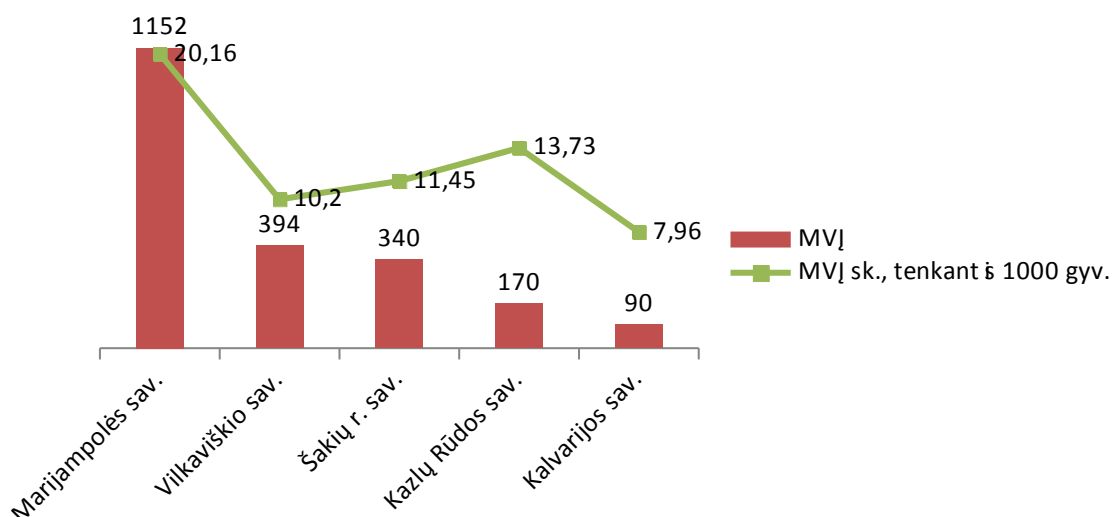
Kalvarijos savivaldybėje visos įmonės atstovauja smulkiajam verslui, t.y. yra mažos ir vidutinės (MVĮ) (V9-4). Tokia situacija yra ir Kazlų Rūdos savivaldybėje, tuo tarpu kitose Marijampolės apskrities savivaldybėse mažos ir vidutinės įmonės sudaro 99 proc. visų ūkio subjektų. Pagal veikiančių ūkio subjektų darbuotojų skaičių galima pastebėti, kad daugiausia veikia labai mažų subjektų, kuriuose dirba iki 4 darbuotojų (V9-5). Panaši ūkio subjektų struktūra pagal darbuotojų skaičių vyrauja ir kitose apskrities savivaldybėse (žr. 17 lentelė).

17 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal savivaldybes ir darbuotojų sk. (2015-01-01)

Savivaldybė	0-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-149	150-249	500-999	>1000
Kalvarijos sav.	80	15	11	20	6	2	-	-	-
Kazlų Rūdos sav.	138	35	22	19	11	3	2	-	-
Marijampolės sav.	841	272	134	110	61	12	12	8	-
Šakių r. sav.	242	79	40	47	22	4	4	2	-
Vilkaviškio r.sav.	255	83	57	46	28	2	4	3	-

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Valstybinės mokesčių inspekcijos juridinių asmenų registro duomenimis Kalvarijos savivaldybėje (nesant duomenų apie mieste veikiančias įmones, naudojami savivaldybės duomenys) veikė mažiausiai ūkio subjektų ir mažiausiai mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) tarp visų Marijampolės apskrities savivaldybių (V9-10). Tai parodo bendras MVĮ bei veikiančių subjektų skaičius, kuris yra mažesnis nei kitose apskrities savivaldybėse, ir MVĮ skaičius tenkantis 1000 gyv. (žr. 14 pav.).

14 pav. Veikiančių MVĮ skaičius Marijampolės apskrities savivaldybėse metų pradžioje

Šaltinis: Statistikos departamentas

Pagal teisinę formą Kalvarijos savivaldybėje 2015 m. veikė 55 uždarnosios akcinės bendrovės, 30 individualių įmonių, 3 mažosios bendrijos, 17 asociacijų. Šie skaičiai yra vieni mažiausių apskrityje, netgi lyginant su mažosiomis apskrities savivaldybėmis (V9-2), pavyzdžiui Kazlų Rūdos savivaldybėje 2015 m. veikė 109 uždarnosios akcinės bendrovės, 43 individualios įmonės, 12 mažųjų bendrijų, 30 asociacijų, Šakių r. savivaldybėje – 193 uždarnosios akcinės bendrovės, 86 individualios įmonės, 19 mažųjų bendrijų, 45 asociacijos. Galima pastebėti, kad veikiančių verslo subjektų skaičius nuo 2014 m. Kalvarijos savivaldybėje šiek tiek augo – 2015 m. veikė 3 uždarosiomis akcinėmis bendrovėmis daugiau, per metus įsisteigė po 3 mažąsias bendrijas (V9-10), tačiau kitose savivaldybėse šios teisinės formos verslo subjektai pradėjo steigtis dar 2014 m., o ir veikiančių individualių įmonių Kalvarijoje sumažėjo 12, nors ir įsisteigė 1 nauja (V9-3). Asociacijų pagrindu veikiančių subjektų skaičius išaugo 4, tačiau 2 nustojo veikti (V9-9) (žr. 18 lent.).

18 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal teisinę formą

Ūkio subjekto teisinė forma	2014	2014 m. naujų	2015	2015 m. naujų
Uždaroji akcinė bendrovė	84	2	87	9
Žemės ūkio bendrovė	10	0	10	0
Viešoji įstaiga	6	0	6	0
Valstybės ir savivaldybės biudžetinė įstaiga	19	0	19	0
Asociacija	60	2	64	4
Tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija	6	0	6	0
Kooperatinė bendrovė	2	0	2	0
Individualioji įmonė	113	0	101	1
Mažoji bendrija	6	3	9	3
Labdaros ir paramos fondas	1	0	1	0
Profesinė sąjunga ar susivienijimas	5	0	5	0

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Reikia pastebėti, kad Kalvarijos savivaldybėje augo naujai įsigyjamų verslo liudijimų skaičius (neišskiriant pagal trukmę ir unikalius asmenis) (nuo 255 vnt. 2014 m. iki 280 – 2015 m.), tačiau sumažėjo kitą individualią veiklą pradedančių asmenų skaičius (V9-12) (žr. 19 lentelė).

19 lentelė. Naujai pradėtų individualių veiklų skaičius pagal teisinę formą Kalvarijos savivaldybėje

Fiziniai asmenys, pradėję vykdyti individualią veiklą	2014	2015
Asmenys, įsigiję verslo liudijimus	255	280
Gyventojas, vykdančias individualią veiklą, susijusią su laisvųjų profesijų veikla	6	6
Kiti gyventojai, vykdančios individualią veiklą	69	57

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Individualią veiklą vykdančių asmenų skaičius lyginant su 2013 yra išaugo 8 proc., nors nuo 2014 m. – 3 proc. sumažėjo (V9-14). Jaunų žmonių, vykdančių individualią veiklą daugėjo, kasmet naujai veiklą pradeda panašus skaičius jaunuolių (V9-15) (žr. 20 lentelė).

20 lentelė. Vykdomų individualių veiklų skaičius Kalvarijos savivaldybėje, 2013-2014 m.

	2013	2014	2015
Veiklą vykde	188	210	203
iš jų jaunuoliai (18-29 m)	72	85	88
Veiklą įregistravo	80	76	61
iš jų jaunuoliai (18-29 m.)	44	44	40

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Lyginant su kitomis Marijampolės apskrities savivaldybėmis Kalvarijos savivaldybėje gyventojų, įsigyjančių verslo liudijimus, yra nedaug (bendrame šalies verslo liudijimų skaičiuje 2015 m. Kalvarijos dalis buvo – 0,3 proc.), nors tai nėra pats mažiausias rodiklis Marijampolės apskrityje, tačiau mažiau verslo liudijimų įsigyjama tik Kazlų Rūdoje (V9-13) (žr. 21 lentelė).

21 lentelė. Statistinė informacija apie verslo liudijimus

Gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus, skaičius	2011	2012	2013	2014	2015
Lietuvos respublika	88 008	81 184	84 486	94 622	98 353
Marijampolės sav.	1 891	1 620	1 587	1 815	1 987
Šakių r. sav.	795	593	597	664	646
Kalvarijos sav.	292	276	293	353	371
Kazlų Rūdos sav.	299	249	238	285	275
Vilkaviškio r. sav.	1 185	1 078	1 181	1 173	1 155

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija

Kadangi verslo liudijimų, įsigyjamų per metus, skaičius Kalvarijos savivaldybėje auga (nuo 2011 m. išaugo 27 proc.), galima teigti, kad tai yra populiari užimtumo forma. Galima teigti, jog daugėja besisteigiančių ir veikiančių verslo subjektų, tačiau asociatyvi bendruomenės veikla nepopuliari, sunkiai plėtojama (V9-14). Nors individualios veiklos vykdytojų skaičius nedidėja, tačiau

galima tikėtis, jog esant galimybei gauti paramą verslo pradžiai reikalingoms priemonėms įsigyti, dirbančių pagal įvairias individualios veiklos formas skaičius augs.

Bendrą Kalvarijos miesto VVG teritorijos verslo aplinkos situaciją atspindintys rodikliai atskleidžia, kad ši aplinka nėra itin palanki verslui kurtis. BVP vienam gyventojui Marijampolės apskrityje 2014 m. siekė 7,8 tūkst. Eur vienam gyventojui (2013 m. - 7,58 tūkst. Eur, 2012 m. – 7,15 tūkst. Eur vienam gyventojui). Nuo 2010 šis rodiklis Marijampolės apskrityje didėjo 37 proc. (2010 BVP vienam gyventojui siekė 5,68 tūkst. EUR), tačiau nusileido Lietuvos vidurkiui, kuris 2014 m. siekė 12,4 tūkst. eur vienam gyventojui (V10-1). BVP vienam gyventojui augimo tendencijos leidžia prognozuoti teigiamą šio rodiklio įtaką regiono ekonomikos plėtotei. Materialinės investicijos (toliau – MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. MI priskiriamos plėtimo, rekonstrukcijos, remonto išlaidos. 2014 m. Marijampolės apskrityje teko 2,5 proc. (144,1 tūkst. eur) visų šalies MI, o Kalvarijos savivaldybei – vos 0,02 proc. (11,3 tūkst. eur), lyginant su Marijampolės apskritimi čia investuojama mažiausiai (V10-2). Nuo 2011 m. materialinės investicijos Kalvarijos savivaldybėje išaugo 8 proc., lyginant su 2013 m. – net 36 proc., kai tuo tarpu Marijampolės apskrityje sumažėjo – 19,91 proc. (žr. 22 lentelė). Taigi galima daryti išvadą, kad nors ir pritraukiama mažiausiai MI Marijampolės apskrityje, šis rodiklis auga.

22 lentelė. Materialinės investicijos 2011–2014 m. pab., tūkst. EUR

Vietovė / Metai	2011	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	5 068 977	5 305 553	5 933 867	5 594 813
Marijampolės apskritis	179 947	160 186	175 268	144 115
Kalvarijos sav.	10 390	8 412	8 270	11 288
Kazlų Rūdos r. sav.	16 954	16 353	17 912	14 793
Marijampolės sav.	90 685	81 550	86 264	77 174
Šakių r. sav.	32 923	29 199	37 066	18 564
Vilkaviškio r. sav.	28 995	24 672	25 756	22 296

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI) – tai užsienio fizinių ir juridinių asmenų šalyje arba šalies fizinių ir juridinių asmenų užsienyje įsigyjamas ilgalaikis turtas, žemė, pastatai, įrenginiai ar veikiančios įmonės (jų akcijos). Didelės TUI rodo palankią verslo aplinką, geras investicijų atsipirkimo galimybes ir didelį darbo našumą. 2013 m. TUI Kalvarijos savivaldybėje siekė 0,16 mln. Eur, 2011-2013 m. TUI srautai savivaldybėje augo 2,7 karto (nuo 0,06 iki 0,16 mln. EUR), tačiau išliko mažiausi Marijampolės apskrityje. 2014 m. vienam Kalvarijos savivaldybės gyventojui teko 24 eur TUI (2013 m. – 14 eur) (V10-3). Tai ypatingai mažas rodiklis, nes kitose Marijampolės apskrities savivaldybėse TUI vienam gyventojui siekia šimtus ar net tūkstančius eurų (žr. 23 lentelė). Remiantis tuo galima teigti, jog savivaldybės gebėjimas pritraukti privačius užsienio investuotojus, nepaisant vietovės geografinio perspektyvumo, išlieka santykinai nedidelis.

23 lentelė. TUI vienam gyventojui 2011–2014 metų pabaigoje, EUR

Vietovė	2011	2012	2013	2014
Lietuvos Respublika	3 672	4 072	4 321	4 404
Marijampolės apskritis	659	861	776	923
Kalvarijos r. sav.	5	5	14	24
Kazlų Rūdos r. sav.	6 358	6 942	6 913	7 737
Marijampolės sav.	174	520	428	458
Šakių r. sav.	306	425	164	469
Vilkaviškio r. sav.	41	47	48	60

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Apibendrinant galima daryti išvadą, jog Kalvarijos miesto VVG teritorijos verslo aplinkos tendencijos, atspindimos Kalvarijos savivaldybės situacijos, parodo, jog čia nepritraukiama pakankamai tiesioginių užsienio ir materialinių investicijų, atskleidžiamas žemas verslumo lygis (veikiančių įmonių skaičius tenkantis 100 gyventojų), investicinis vietos įmonių pajėgumas yra mažas. Kalvarijoje ryškus verslo aplinkos gerinimo poreikis, kuris galėtų paskatinti naujo verslo kūrimąsi ir esamo plėtrą, o tai sąlygotų naujų darbo vietų savivaldybėje kūrimąsi ir emigracijos mažėjimą.

Siekiant išsiaiškinti Kalvarijos miesto VVG teritorijos gyventojų požiūrį į šios teritorijos verslo aplinką ir verslo problematikos vertinimą, gyventojai buvo kviečiami dalyvauti anketinėje apklausoje. Šioje apklausoje respondentų buvo klausiama apie, jų akimis, aktualiausias Kalvarijos miesto verslui kylančias problemas (žr. 3 priedas, 6 pav. pav.).

Aktualiausia problema respondentai įvardijo galimybių jaunimui pradėti verslą trūkumą (19 proc. respondentų). 12 proc. respondentų įvardijo tai, kad verslai Kalvarijos mieste sukuria mažai darbo vietų. Po 10 proc. respondentų akcentavo socialinių verslo iniciatyvų ir paslaugų šeimoms su vaikais trūkumą, po 9 proc. nurodė, jog trūksta motyvuotų darbuotojų ir inovatyvumo miesto verslams, po 8 proc. respondentų nurodė, jog verslui trūksta mokymų ir konsultacijų, o pasienio miestui būdingiems turistų srautams neužtikrinamos reikalingos paslaugos.

Visos problemos yra aktualios ir svarbios, su jomis susiduria mieste ketinantys pradėti verslą asmenys, dažnai dėl to įmonės ir neišsilaiko. Respondentų buvo klausiama, kas galėtų paskatinti vietos verslų kūrimąsi ir plėtrą (žr. 3 priedas, 7 pav.).

Beveik 30 proc. respondentų nurodė, kad labiausiai verslui kurtis ir plėtotis padėtų finansinė ar materialinė parama, 20 proc. respondentų teigia, kad labiausiai reikėtų sutikti darbo vietą ar priemones pirmaisiais veiklos metais, 15 proc. respondentų mano, kad besikuriančiam verslui padėtų tikslingos konsultacijos, 14 proc. – kad reikėtų vietos verslininkų bendradarbiavimo, o 12 proc. – daugiau verslumo mokymų aktualiomis temomis. Mentorystę kaip svarbią verslo plėtrai priemonę paminėjo 8 proc. respondentų. 46 proc. respondentų nurodė, kad šios priemonės juos paskatintų kurti savo verslą (žr. 3 priedas, 8 pav.).

2.2. SSGG analizė

Stiprybės Nr.	STIPRYBĖS	Teiginiai, pagrindžiantys stiprybę
ST-1	Patogi geografinė padėtis ir geras susiekimas su Lenkijos Respublika bei apskrities centru ir kitais didžiaisiais Lietuvos miestais tiek automobilių keliais, tiek geležinkeliu.	V1-2, V1-3, V1-4, V1-5, V1-6, V1-7, V1-8
ST-2	Vyraujanti darbingo amžiaus gyventojų dalis bendroje gyventojų struktūroje	V2-7, V2-9, V3-2
ST-3	Jaunimas noriai dalyvauja bendruomeninėje veikloje, atsiranda vis daugiau aktyvių jaunimo lyderių, mieste veikia nemažai jaunimo interesus atstovaujančių organizacijų	V3-1, V3-4, V3-3 V3-5, V3-2, V3-6, V3-2
ST-4	Mieste veiklą vykdo su socialinę atskirtį patiriančiais žmonėmis dirbančios organizacijos, atsiranda aktyvių bendruomenės narių, norinčių įsitraukti į socialinių paslaugų teikimą	V4-8, V7-3, V7-17, V7-19
ST-5	Vyrauja smulkus ir vidutinis verslas, kuris yra vienas svarbiausių ekonomikos plėtros veiksnių	V8-4, V9-3, V9-4, V9-5, V9-10, V10-1
ST-6	Gyventojai domisi verslo galimybėmis	V8-15, V8-16, V9-14, V9-15
Silpnybės Nr.	SILPNYBĖS	Teiginiai, pagrindžiantys silpnybę
SL-1	Mažas gyventojų skaičius, senstanti visuomenė	V2-1, V2-2, V2-3, V2-8, V2-10, V2-11, V3-2, V3-1, V2-9
SL-2	Daug socialinę atskirtį patiriančių gyventojų (vienių, vyresnio amžiaus asmenų, vaikų socialinės rizikos šeimose), daug socialinių pašalpų gavėjų, skurde gyvenančių asmenų	V5-2, V5-3, V5-6, V5-8, V7-11, V7-20
SL-3	Ribotas finansavimas jaunimo veikloms, daug jaunų žmonių nepriklauso organizacijoms	V3-8, V3-9
SL-4	Mieste nesaugi aplinka, didelis nusikalstamumas, ypač tarp nepilnamečių, socialinės rizikos šeimose aštri girtavimo, smurto, konfliktų problema	V4-1, V4-2, V4-3, V4-4, V4-6, V4-7, V5-4, V5-5
SL-5	Didžiausias nedarbas Marijampolės apskrityje, tiek jaunimo, tiek visų darbingo amžiaus gyventojų tarpe, jauni žmonės nelieta gyventi ir dirbti	V3-7, V8-1, V8-2, V8-5, V8-6, V8-7, V8-9, V8-10, V8-11, V8-12
SL-6	Trūksta paslaugų ir veiklų bei galimybių jose dalyvauti socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms	V7-2, V7-3, V7-5, V7-6, V7-7, V7-10, V7-15, V7-12, V7-13, V7-21, V7-22, V7-14, V7-18
SL-7	Mieste gyvena maža savivaldybės gyventojų dalis, todėl paslaugos ir verslas koncentruojasi kaimiškose vietovėse, mieste vyrauja menkas gyventojų verslumas, steigama mažai naujų verslų ir NVO	V1-1, V2-4, V9-1, V9-2, V9-3, V9-9, V9-10, V9-13, V9-12
SL-8	Sukuriama mažai darbo vietų, darbingų asmenų kvalifikacija neatitinka verslo poreikių, dėl didelio nedarbo neaktyvių asmenų galimybės darbo rinkoje ribotos	V8-8, V9-2, V9-10

Galimybės Nr.	GALIMYBĖS
GL-1	Stiprės NVO vaidmuo plečiant socialinių paslaugų teikimą socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms, remiant bendruomenines iniciatyvas, kurios leis įgyvendinti novatoriškus sprendimus socialinėje ekonominėje ir kultūros srityse
GL-2	Pensinio amžiaus vėlinimas, vyresnio amžiaus asmenų skaičiaus didėjimas atskleis augančias vyresnio amžiaus žmonių galimybes ilgiau dalyvauti visuomeninėje ir ekonominėje veikloje, augs jų įnašas į ekonominį ir socialinį teritorijos vystymąsi.
GL-3	Miestui patenkant į pramonės plėtros, infrastruktūros plėtros, urbanizacijos zoną, ES ir valstybės paramos priemonėmis plėtojama ekonominė ir socialinė aplinka, remiamas bendradarbiavimas su Lenkijos Respublika
GL-4	Vis daugiau gyventojų ieškos galimybių pasilikti Lietuvoje, tarptautinės migracijos tempai stabilizuosis, didės užimtumas
GL-5	Didės palaikymas jaunimo veikloms, bus skatinamas šios visuomenės grupės aktyvumas

Grėsmės Nr.	GRĖSMĖS
GR-1	Provincijos NVO sektoriaus instituciniai, administraciniai gebėjimai nebus pakankami pasinaudoti ES parama
GR-2	Augs skurdo lygmuo, didės jo aprėptis
GR-3	Nemažėjanti emigracija, didesnis vyresnio amžiaus asmenų, vienišų ir neįgalių asmenų skaičius, aštrėjanti alkoholizmo ir smurto problema, auganti socialinės rizikos jaunimo grupė didins socialinių paslaugų poreikį, skatins paramos gavėjų mentalitetą ir mažins aktyvių bendruomenės narių dalį.
GR-4	Augs konkurencija ir globalizacija versle, todėl vietos verslui taps sudėtinga konkuruoti nediegiant modernių veiklos metodų ir partnerysčių

2.3. VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas

Vietos plėtros strategijos rengime dalyvavo Kalvarijos miesto gyventojai, bendruomeninės organizacijos, biudžetinės įstaigos, verslo ir valdžios atstovai, Kalvarijos savivaldybės administracijos darbuotojai, teikė savo pasiūlymus ir idėjas. Kalvarijos miesto VVG organizavo susitikimus – konsultacijas su miesto gyventojais ir nevyriausybinėmis organizacijomis, kurių metu siekta išsiaiškinti poreikius, aptarti, ko trūksta veiklos vystymui, kokios priemonės pagerintų esamą situaciją, kokias gerąsias patirtis būtų galima pritaikyti Kalvarijoje. Susitikimų – konsultacijų metu išsiaiškinti vietos gyventojų poreikiai ir lūkesčiai, nustatytos aktualiausios miesto socialinės, ekonominės, užimtumo ir kitos problemos. Pagrindinės problemos Kalvarijos mieste – socialinės rizikos vaikų ir jaunimo užimtumo ir nusikalstamumo problema, laisvalaikio ir kūrybinės erdvės, skirtos socialinei jaunų žmonių grupių tarpusavio integracijai, nebuvimas, žmonių pasyvumas, aktyvių žmonių, savanorių, siekiančių dalyvauti nevyriausybinių organizacijų veikloje, trūkumas, vienišų vyresnio amžiaus žmonių, kurie negali savarankiškai išeiti į viešumą, lankymo namuose paslaugų trūkumas, sociokultūrinių paslaugų trūkumas socialiai pažeidžiamiems asmenims, vaikams, psichologinės pagalbos teikimo problema, trumpalaikės pagalbos, tokios kaip vaikų ir suaugusių priežiūra, teikimo

problema, gyventojų verslumo ir finansinių išteklių bei žinių ir gebėjimų stoka, maža motyvacija susikurti sau darbo vietą.

Išanalizavus pateiktas idėjas, pasiūlymus, atlikus statistinių duomenų palyginimą ir analizę, apklausos rezultatų analizę, nustačius teritorijos stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes, nustatytos kryptys kuriomis reikia eiti, siekiant sumažinti esamą socialinę atskirtį, padidinti darbingų gyventojų užimtumą ir verslumą, išskirti teritorijos gyventojų poreikiai (žr. 24 lentelė).

24 lentelė. Teritorijos plėtros poreikiai

Eil.Nr.	Poreikis	Poreikį pagrindžiantys SSGG elementai
P1	Spręsti socialinės atskirties mažinimo problemą per bendruomenines kultūrines, edukacines, menines, sporto ir sveikos gyvensenos iniciatyvas	Silpnybė SL-6 Stiprybės ST-4, ST-2 Galimybė GL-1 Grėsmė GR-3
P2	Identifikuoti socialiai pažeidžiamus asmenis ir jų problemas bei suteikti jiems reikalingą pagalbą ir paslaugas, išnaudojant bendruomenės norą kurti saugią ir socialiai atsakingą aplinką	Silpnybės SL-2, SL-4 Stiprybė ST-4 Galimybė GL-1 Grėsmė GR-3
P3	Spręsti socialinę atskirtį patiriančio jaunimo problemas per įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą, išnaudojant jaunimo organizacijų potencialą	Silpnybė SL-3 Stiprybė ST-3 Galimybės GL-1, GL-6 Grėsmė GR-1, GR-3
P4	Spręsti vaikus auginančių šeimų ir kitų asmenų, patiriančių socialinę atskirtį dėl smurto, skurdo, šeimos nario neįgalumo, priklausomybės ir kitų veiksmų, įgalinimo, motyvavimo, sprendimų priėmimo, socialinių įgūdžių neturėjimo problemas	Silpnybė SL-6 Stiprybė ST-4 Galimybė GL-1 Grėsmė GR-3
P5	Aktyvinti vyresnio amžiaus žmones ir neįgaliuosius įsitraukti į bendruomenines veiklas, mokytis, aktyviai ilsėtis ir dirbti	Silpnybė SL-6 Galimybė GL-2 Stiprybė ST-4 Grėsmė GR-3
P6	Didinti Kalvarijos miesto gyventojų galimybes įsidarbinti ir pagerinti savo padėtį darbo rinkoje	Silpnybės SL-8, SL-5 Stiprybės ST-5, ST-6 Galimybės GL-2, GL-3 Grėsmė GR-2
P7	Kurti aplinką, palankią smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi Kalvarijos mieste	Silpnybė SL-7 Stiprybės ST-6, ST-1 Galimybės GL-3, GL-4, GL-5 Grėsmė GR-4
P8	Stiprinti NVO gebėjimus išnaudoti regioninio bei tarptautinio bendradarbiavimo galimybes teikiant mentorystės, tarpininkavimo ir konsultavimo paslaugas besikuriančiam verslui	Silpnybė SL-7, Stiprybės ST-1, ST-6 Galimybės GL-3, GL-4, GL-5 Grėsmė GR-4
P9	Skatinti NVO ir bendruomenių organizacijas išnaudoti regioninio ir tarptautinio bendradarbiavimo galimybes, stiprinant pagalbos ir paslaugų teikimą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims	Silpnybė SL-2 Stiprybė ST-1 Galimybė GL-3, GL-4 Grėsmė GR-1

2.4. Atitikimas strateginiams dokumentams

Kalvarijos miestas Marijampolės regiono plėtros tarybos sprendimu 2014 m. gruodžio d. „Dėl tikslinių ir susietų teritorijų Marijampolės regiono integruotos teritorijos vystymo programoje” Nr. 51/8S pripažintas Marijampolės regiono integruotos teritorijos vystymo programos tiksline teritorija. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės rengiama Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija prisideda prie Marijampolės regiono integruotos teritorijos vystymo programos tikslo “Didinti užimtumą Marijampolės regione” uždavinio “Sudaryti sąlygas kurti gerai apmokamas, į aukštą pridėtinę vertę orientuotas darbo vietas”.

Kalvarijos miesto plėtros strategija orientuojama į socialinės įtraukties didinimą, į bendruomenės veiklas įtraukiant socialiai pažeidžiamų asmenų grupes, jų aktyvumo visuomenėje didinimą, skurdo mažinimą, užimtumo didinimą, pasitelkiant vietos bendruomenės, verslo ir vietos valdžios sąveiką. Atsižvelgiant į 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu“ 8.6 investicinio prioriteto „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ 8.6.1 konkretų uždavinį „Pagerinti vietinės įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“ strategija tikslingai orientuojama į socialinių paslaugų plėtojimą siekiant socialinės integracijos, neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimą, smulkiojo verslo skatinimą.

Kalvarijos vietos plėtros strategija atitinka Marijampolės regiono plėtros plano 2014–2020 metams, patvirtinto Marijampolės regiono plėtros tarybos 2013 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. 51/8S-46 „Dėl Marijampolės regiono plėtros plano 2014–2020 metams patvirtinimo“, 1 prioriteto – Žmogus ir visuomenė, 1.03 tikslą - „Didinti gyventojų gerovę ir socialinę aprėptį bei ugdyti sveiką gyvenseną“, 1.03.01.uždavinį - „Siekti vaiko ir šeimos gerovės“ bei 1.03.02. uždavinį „Didinti viešųjų paslaugų prieinamumą, ugdyti sveikos gyvensenos savimone“.

3. Vietos plėtros strategijos tikslai, uždaviniai ir jų įgyvendinimo stebėsenos rodikliai bei integruoto ir novatoriško strategijos pobūdžio apibūdinimas

3.1. Vietos plėtros strategijos tikslai, uždaviniai ir jų įgyvendinimo stebėsenos rodikliai

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimo metu nustatyti tikslai ir uždaviniai, parinkti jų įgyvendinimo stebėsenos rodikliai. Strategijos tikslai nustatomi remiantis teritorijos vidinių poreikių (silpnybių ir stiprybių) analize, įvertinant turimus išteklius bei sunkinančius išorinės aplinkos veiksnius (galimybes ir grėsmes). Strategijos tikslai ir uždaviniai yra realūs ir įgyvendinami, strategiškai susieti, jų pasiekimo rodikliai išmatuojami. Strategijos tikslų ir uždavinių nustatymui panaudoti stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių ryšiais, siekiant išspręsti problemas, išreikštas silpnėmis, išnaudojant galimybes, pasinaudojant stiprybėmis, siekiant išvengti grėsmių ar sumažinti jų poveikį.

Strategijoje nustatyti du tikslai, kuriais siekiama paskatinti socialinę integraciją ir padidinti gyventojų užimtumą Kalvarijos mieste. Nustatant tikslus ir formuluojant uždavinius buvo svarstomos visos galimos tikslų ir uždavinių alternatyvos, pasirenkami optimaliausius strateginiai sprendimai.

1 TIKSLAS		METAİ	
Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Kalvarijos bendruomenės narių socialinę integraciją		2018	2022
Strateginiai ryšiai			
Tikslas leidžia pasinaudojant SSGG analizėje išskirtomis ST-2, ST-3, ST-4 stiprybėmis ir išnaudojant GL-1, GL-2 ir GL-6 galimybes, spręsti SL-2, SL-3, SL-6 silpnybes, prisidedant prie grėsmių GR-1 ir GR-3 mažinimo.			
Tikslo alternatyvų vertinimas			
Įvertintos tikslo alternatyvos: 1. Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Kalvarijos bendruomenės narių socialinę integraciją 2. Skatinti socialiai pažeidžiamų Kalvarijos gyventojų socialinę integraciją per sociokultūrines veiklas 3. Skatinti darbingų Kalvarijos bendruomenės gyventojų šeimos narių, kurie dėl amžiaus, neįgalumo ar kitų priežasčių negali savarankiškai rūpintis asmeniniu gyvenimu, socialinę integraciją. Antra ir trečia tikslo alternatyvos apriboja socialinių ir kitų paslaugų gavėjų tikslines grupes, trečia alternatyva apriboja ir veiklas, todėl pasirinkta pirmoji tikslo alternatyva, apimanti visas socialinę atskirtį patiriančių asmenų grupes ir jų socialinę integraciją skatinančias veiklas.			
Rodikliai ir jų pokytis		Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Efekto rodikliai:			
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv. (nustatytas pagal 12 lentelę).		94	92,5
Rezultato rodikliai:			
Pagyvenusius asmenų, įtraukiamų į NVO organizuojamas veiklas skaičius (nustatytas pagal 9 lentelę)		150	172
Programos rezultato rodikliai:			
Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujantys dalyviai		0	12

(vietos bendruomenės nariai) praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose.		
Darbingi asmenys (vietos bendruomenės nariai), kurių socialinė atskirtis sumažėjo dėl projekto veiklų dalyvių dalyvavimo projekto veiklose (praėjus 6 mėnesiams po projekto veiklų dalyvių dalyvavimo ESF veiklose).	0	40
1.1. Uždavinys	METAI	
Teikti socialinės priežiūros, krizių įveikimo, socializacijos pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms, kuriant naujus tokių asmenų ir jų poreikių identifikavimo būdus bei teikiant specialiąsias ir bendrąsias socialines paslaugas	2018	2022
Strateginiai ryšiai		
Įgyvendinus šį uždavinį bus sumažinta SL-2 silpnybė „Daug socialinę atskirtį patiriančių gyventojų (vienių, vyresnio amžiaus asmenų, vaikų socialinės rizikos šeimose), daug socialinių pašalpų gavėjų, skurde gyvenančių asmenų“. Teikiant įvairiapusę pagalbą ir panaudojant bendruomenės iniciatyvą bus identifikuojami socialinę atskirtį patiriantys asmenys, socialinės ir kitos reikalingos paslaugos pasieks tuos, kuriems labiausiai to reikia, patenkinant teritorijos plėtros poreikį P2 „Identifikuoti socialiai pažeidžiamus asmenis ir jų problemas bei suteikti jiems reikalingą pagalbą ir paslaugas, išnaudojant bendruomenės norą kurti saugią ir socialiai atsakingą aplinką.“		
Uždavinio alternatyvų vertinimas		
Įvertintos šios uždavinio alternatyvos:		
1. Teikti socialinės priežiūros, krizių įveikimo, socializacijos pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms, kuriant naujus tokių asmenų ir jų poreikių identifikavimo būdus bei teikiant specialiąsias ir bendrąsias socialines paslaugas		
2. Teikti socialines paslaugas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms		
3. Teikti pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms, kuriant naujus tokių asmenų ir jų poreikių identifikavimo būdus		
Antra alternatyva apriboja problemos sprendimą socialinių paslaugų apibrėžtimi, nesprendžiant socialinėje atskirtyje atsидuriančių asmenų identifikavimo problemos, trečia alternatyva nukreipia sprendimus tik į paslaugų gavėjų skaičių, tačiau taip apribojama papildomų paslaugų kūrimo ar esamų išplėtimo VVG teritorijoje galimybė. Pasirinkta pirmoji alternatyva, kadangi ji plačiausiai apibūdina problemos sprendimo esmę.		
Rodikliai ir jų pokytis	Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Produkto rodikliai:		
Įgyvendinant BIVP projektų veiklas sukurtų socialinių paslaugų skaičius	0	1
Programos produkto rodikliai:		
BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	60
Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius	0	2
1.2. Uždavinys	METAI	
Skatinti socialinę atskirtį patiriančių gyventojų integraciją į visuomenės gyvenimą per bendruomenines kultūrines, edukacines, menines, sporto ir sveikos gyvensenos bei kitas iniciatyvas	2018	2022
Strateginiai ryšiai		
Įgyvendinus šį uždavinį bus sumažinta SL-6 silpnybė, kuri identifikuoja paslaugų ir veiklų socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms – jaunimui, vyresnio amžiaus asmenims, neįgaliesiems, socialinės rizikos šeimoms – trūkumą. Panaudojant bendruomenės norą ir padidinus galimybes		

įtraukti į savanorių organizuojamas veiklas įvairių socialinę atskirtį patiriančių grupių narius, tokiu būdu jiems suteikiamos galimybės įgauti kitokią patirtį, išmokyti naujų veiklų, aktyviai įsitraukti į visuomenės gyvenimą, taip sukuriant sąlygas efektyvesnei tokių asmenų socialinei integracijai. Taip tenkinami net 4 teritorijos plėtros poreikiai:

- P1 “Spręsti socialinės atskirties mažinimo problemą per bendruomenines kultūrinės, edukacinės, meninės, sporto ir sveikos gyvensenos iniciatyvas”.
- P3 “Spręsti socialinę atskirtį patiriančio jaunimo problemas per įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą, išnaudojant jaunimo organizacijų potencialą”.
- P4 “Spręsti vaikus auginančių šeimų ir kitų asmenų, patiriančių socialinę atskirtį dėl smurto, skurdo, šeimos nario neįgalumo, priklausomybės ir kitų veiksnių, įgalinimo, motyvavimo, sprendimų priėmimo, socialinių įgūdžių neturėjimo problemas”.
- P5 “Aktyvinti vyresnio amžiaus žmones ir neįgaliuosius įsitraukti į bendruomenines veiklas, mokytis, aktyviai ilsėtis ir dirbti”.

Uždavinio alternatyvų vertinimas

Įvertintos šios uždavinio alternatyvos:

1. Skatinti socialinę atskirtį patiriančių gyventojų integraciją į visuomenės gyvenimą per bendruomenines kultūrinės, edukacinės, meninės, sporto ir sveikos gyvensenos bei kitas iniciatyvas
2. Skatinti socialinę atskirtį patiriančių gyventojų integraciją į visuomenės gyvenimą per bendruomenės narių inicijuojamas veiklas
3. Teikti sociokultūrinės paslaugas socialiai pažeidžiamiems asmenims per bendruomenės iniciatyvas

Antroji alternatyva netiksliai nusako paslaugų, kurių teikimas socialinę atskirtį patiriantiems asmenims bus skatinamas, spektrą, trečioji alternatyva apriboja šių paslaugų spektrą, todėl pasirinkta pirmoji uždavinio alternatyva, leidžianti nusakyti, kokių paslaugų teikimas leistų padidinti socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracijos galimybes.

Rodikliai ir jų pokytis	Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Produkto rodikliai:		
Įgyvendintų projektų, susijusių su pabėgėlių integracija, skaičius	0	1
Savanoriaujančių socialinėse nevyriausybiniuose organizacijose asmenų skaičius (nustatyta pagal apklausą)	11	15
Programos produkto rodikliai:		
BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	400
Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius	0	5
2 TIKSLAS		
METAİ		
Didinti Kalvarijos miesto gyventojų užimtumą, gerinant jų įsidarbinimo ir verslų kūrimo galimybes	2018	2022

Strateginiai ryšiai

Tikslas sprendžia SSGG analizėje nurodytas SL-5, SL-7, SL-8 silpnybes, siekiant išvengti GR-2, GR-4 grėsmių, pasinaudojant ST-1, ST-5, ST-6 stiprybėmis bei GL-2, GL3, GL-4, GL-5 galimybėmis.

Tikslo alternatyvų vertinimas

Įvertintos šios tikslo alternatyvos:

1. Pagerinti Kalvarijos miesto gyventojų įsidarbinimo ir verslų kūrimosi galimybes
2. Remti užimtumo didinimo ir verslumo skatinimo iniciatyvas Kalvarijos mieste
3. Skatinti neaktyvių darbingų asmenų naujų profesinių ir verslumo įgūdžių įgijimą

Nustatyta, kad antroji alternatyva apriboja galimas įgyvendinti veiklas, trečioji alternatyva susiaurina tikslinę grupę, eliminuojant bedarbius ir besikuriančius verslus, todėl pasirinkta pirmoji tikslo alternatyva, apimanti daugelį priemonių, leisiančių pagerinti užimtumo situaciją Kalvarijos mieste.

Rodikliai ir jų pokytis	Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Efekto rodikliai:		
Užimtų gyventojų skaičius, tenkantis 1000 - iui gyventojų (nustatyta pagal 14 lentelę)	421,14	484,3
Rezultato rodikliai:		
Savarankišką veiklą pagal verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą pradedančių asmenų skaičius 1000 gyv. per metus (apskaičiuota pagal 19 lentelę)	29	33
Veikiančių MVĮ skaičius 1000 gyventojų (nustatyta pagal 14 pav.)	7,96	9,15
Programos rezultato rodikliai:		
Socialinių partnerių organizacijose ar NVO savanoriaujančių dalyvių (vietos bendruomenės nariai) dalis praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose.	0	1
BIVP projektų veiklų dalyvių, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, dalis.	0	31
2.1. Uždavinys	METAİ	
Didinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą	2018	2022
Strateginiai ryšiai		
Uždaviniu sprendžiama SL-5 silpnybė, nurodanti, kad Kalvarijos mieste vyrauja didelis nedarbas, didesnis nei kitose Marijampolės apskrities savivaldybėse. Sprendžiant šią problemą, tikslinga išnaudoti galimybes teikti finansinę paramą profesinių ir kitų įgūdžių įgijimo iniciatyvoms, konsultavimui, tarpininkavimui įsidarbinant, bendradarbiavimui su kitų miestų vietos veiklos grupėmis, siekiant praplėsti neaktyvių darbingų gyventojų ir kitų bedarbių galimybes įsidarbinti. Uždavinys leidžia patenkinti P6 teritorijos plėtros poreikį "Didinti Kalvarijos miesto gyventojų galimybes įsidarbinti ir pagerinti savo padėtį darbo rinkoje".		
Uždavinio alternatyvų vertinimas		
Įvertintos šios uždavinio alternatyvos: 1. Didinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą 2. Didinti neaktyvių darbingų Kalvarijos gyventojų darbingų įgūdžių įgijimo ir dalyvavimo profesiniame mokyme galimybes. 3. Įgalinti neaktyvius darbingus Kalvarijos gyventojus įgyti praktinių įgūdžių. Nustatyta, kad antroji ir trečioji uždavinio alternatyvos apriboja tikslinę grupę ir galimas vykdyti veiklas, todėl pasirinkta pirmoji uždavinio alternatyva, leidžianti neformalaus švietimo, praktinių ir kitų reikalingų įgūdžių įgijimo, konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugomis pasinaudoti visiems neaktyviems darbingiems miesto gyventojams.		
Rodikliai ir jų pokytis	Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Produkto rodikliai:		
Kartu su kito miesto VVG bendrai įgyvendintų BIVP projektų skaičius	0	2
Programos produkto rodikliai:		
BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	65
Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius	0	3
2.2. Uždavinys	METAİ	
Sudaryti galimybes smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi ir plėtrai Kalvarijos mieste	2018	2022
Strateginiai ryšiai		
Uždaviniu sprendžiama SL-7 silpnybė, nurodanti, kad mieste gyvena maža savivaldybės gyventojų dalis, todėl paslaugos ir verslas koncentruojasi kaimiškose vietovėse, mieste vyrauja menkas		

gyventojų verslumas, steigama mažai naujų verslų ir NVO. Įgyvendinant šį uždavinį, tikslinga pasinaudoti augančiu gyventojų susidomėjimu verslu, darbo vietų sau kūrimu (ST-6) ir išnaudoti palankią geografinę padėtį (ST-1) bei miesto įtraukimą į pramonės plėtros, infrastruktūros plėtros, urbanizacijos zoną (GL3), skatinant kurti naujus lokalius verslus ir tenkinant teritorijos plėtros poreikį P7 “Kurti aplinką, palankią smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi Kalvarijos mieste”.		
Uždavinio alternatyvų vertinimas		
Įvertintos šios uždavinio alternatyvos: 1. Sudaryti galimybes smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi ir plėtrai Kalvarijos mieste 2. Ugdyti Kalvarijos gyventojų verslumą 3. Suteikti priemones besisteigiantiems verslams Kalvarijos mieste Įvertinus uždavinio alternatyvas, nustatyta, kad antroji alternatyva riboja uždavinio įgyvendinimui reikalingas veiklas, o trečiąją ribojamas įgyvendinimo rodiklis, todėl optimaliausias laikoma ir pasirinkta pirmoji uždavinio alternatyva, plačiausiai apibūdinanti siekiamų įgyvendinti veiklų poveikį.		
Rodikliai ir jų pokytis	Pradinė reikšmė	2022 m. reikšmė
Produkto rodikliai:		
Naujai pradėtų verslų po dalyvavimo BIVP įgyvendintuose projektuose skaičius	0	10
Jaunų asmenų (iki 29 m. amžiaus) įregistravusių individualią veiklą skaičius (nustatytas pagal 20 lentelę).	40	46
Kartu su kito miesto VVG bendrai įgyvendintų BIVP projektų skaičius	0	2
Programos produkto rodikliai:		
BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	46
Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius	0	3

3.2. Vietos plėtros strategijos integruotumas ir novatoriškumas

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės rengiamoje strategijoje siekiama sujungti įvairius visuomenės gyvenimo sektorius atstovaujančias organizacijas. Miesto plėtros strategijos rengime dalyvavo tiek bendruomenės, tiek verslo atstovai, buvo įtraukiamos nevyriausybines organizacijos ir vietos valdžios atstovai, kviečiamos bendradarbiauti ir pasidalinti savo mintimis įvairios gyventojų grupės. Miesto plėtros strategijos tikslų, uždavinių ir veiksmų integruotumas pasireiškia ne tik tuo, jog siekta suderinti įvairių visuomenės grupių ir organizacijų poreikius, išvalgas, patirtį ir gebėjimus, tačiau ir tuo, kad vienoje strategijoje siekiama kompleksiskai padėti integruotis į visuomenę ir darbo rinką, tam mažiau galimybių turintiems bendruomenės nariams, įtraukiant pačią bendruomenę, skatinant savanorystę, aktyvinant bendruomenės narius veikti kartu, mažinant socialinę atskirtį. Aktyviai dalyvaujant bendruomenei užtikrinamas strategijos rengimo ir įgyvendinimo principas “iš apačios į viršų”, kai išnaudojami bendruomenės resursai spręsti konkrečiai identifikuotas, bendruomenėje egzistuojančias problemas.

Strategijos novatoriškumas pasireiškia Kalvarijos mieste dar neįgyvendintomis veiklomis, bendruomenės aktyvumo panaudojimu socialinės atskirties problemoms spręsti. Iki šiol socialiai pažeidžiamų asmenų grupių problema Kalvarijoje, kaip ir daug kur Lietuvoje, buvo sprendžiama

pašalpų politikos priemonėmis, formaliomis priemonėmis, socialinių darbuotojų pastangomis. Ši strategija leis naujai pažvelgti į socialinės integracijos galimybes per bendruomenės narių ir nevyriausybinių organizacijų veiklą rėmimą, savo ruožtu šios organizacijos galės išplėsti savo teikiamas socialines paslaugas ir teikti naujas.

Nauja Kalvarijos mieste bus tai, kad socialinės rizikos ir kitų socialinės atskirties grupių jaunimas ir paaugliai galės dalyvauti kuriant jiems skirtą erdvę, kur aktyvių savo bendraamžių savanoriška pagalba jiems padės įsilieti į visuomenę greičiau ir paprasčiau, leis greičiau rasti pagalbą, kai jos prireiks, ištrauks tokius vaikus iš gatvės. Panaudojant Kalvarijos miesto aktyvaus jaunimo potencialą, bus suteikta galimybė jiems kurti naujus verslus, dalyvauti mentorystės ir verslumo ugdymo veiklose bendradarbiaujant su Marijampolės ir Vilkaviškio vietos plėtros strategijos teritorijoje veikiančiomis aktyvaus jaunimo organizacijomis. Šioje veikloje atsiras sąsaja su internacionalizavimu, kadangi jaunimo verslumo mentoriams ir dalyviams bus galima organizuoti išvyką į Lenkiją pasisemti patirties dėka Kalvarijos kaip pasienio miesto geografinės padėties.

Novatoriška galima laikyti ir Marijampolės miesto vietos veiklos grupės pasiūlytą bendradarbiavimo iniciatyvą, kuri leis suteikti pagalbą nuteistiems Kalvarijos miesto gyventojams, baigiantiems atlikti laisvės atėmimo bausmę Marijampolės pataisos namuose, integruojant juos į visuomenę, padedant įgyti darbo rinkoje paklausių profesinių įgūdžių ir tarpininkaujant įsidarbinimo procese.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijoje numatyti veiksmai gali įsitraukti į ekonomikos augimo ir inovacijų procesus, kadangi jais siekiama kurti naujas darbo vietas, integruotis ar reintegruotis į darbo rinką, tapti aktyvesniais, dalyvauti visuomeninėje veikloje, savanoriauti. Pasiiekus numatytus strategijos rezultatus, toliau mažėtų socialinių pašalpų gavėjų skaičius ir išlaidos, augtų užimtumas, kadangi aktyvesni gyventojai atrastų daugiau galimybių kurti sau ir kitiems darbo vietas, mokytis naujų įgūdžių ir profesijų.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimas, projektų atranka ir vertinimas bei jų įgyvendinimo stebėseną bus vykdoma pasitelkiant gyventojų poreikius atitinkančias priemones ir metodus, bus užtikrinama informacijos sklaida, visų bendruomenės grupių ir organizacijų atstovų bendradarbiavimas ir dalyvavimas.

4. Gyvenamosios vietovės bendruomenės dalyvavimo, rengiant vietos plėtros strategiją, apibūdinimas

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė rengdama vietos plėtros strategiją, aktyviai diskutavo ir konsultavosi su vietos bendruomenių ir verslo atstovais, su savivaldybės politikais ir savivaldybės administracijos padalinių atstovais, su kitų interesų atstovais.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija aktyviai buvo viešinama Kalvarijos miesto savivaldybės interneto puslapyje <http://www.kalvarija.lt/index.php?1366097116> ir interneto puslapio skyriuje <http://www.kalvarija.lt/index.php?3637080961>. Nuo 2015 m. spalio 20 d. pradėjo veikti Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės Facebook puslapis, skirtas operatyviam pasikeitimui informacija ir kaip papildoma galimybė susipažinti su strategijos rengimo eiga ir teikti pasiūlymus.

Rengiant strategiją VVG nariai organizavo visą eilę susitikimų su tikslinės teritorijos gyventojais, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir verslo atstovais.

Kalvarijos savivaldybės interneto ir Facebook puslapiuose buvo patalpintas pakvietimas dalyvauti konsultacijose dėl vietos plėtros strategijos rengimo, kurios įvyko 2015 m. lapkričio 9 d. Kalvarijos savivaldybės posėdžių salėje, adresu Laisvės g. 2, Kalvarija.

Konsultacijose, 2015 m. lapkričio 9 d., dalyvavo 18 žmonių. Dalyvavo Kalvarijos savivaldybės politikai, administracijos socialinių reikalų skyriaus, vaiko teisių apsaugos darbuotojai, jaunimo koordinatorius, biudžetinių įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, bendruomenės ir verslo atstovai. Susitikimą moderavo Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkė Rūta Kučinskienė. Ji išsamiai pristatė vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių nuostatas bei principus, susitikimo dalyviams įvardino remiamas veiklos sritis, vietos plėtros strategijos vertinimo etapus ir kriterijus. Susitikimo metu taip pat buvo aptarta Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimo metodika ir darbų organizavimo planai. Organizacijų nariai buvo kviečiami aktyviai dalyvauti diskusijoje, siekiant sužinoti, kokios problemos ir galimi jų sprendimo būdai, kokie pasiūlymai, kas bus tinkami pareiškėjai, kokie projektai ir kokios vertės bus tinkami finansuoti. Susitikimo metu buvo nuspręsta dar ne kartą organizuoti tikslinių grupių susitikimus, siekiant išklausti visus pasiūlymus, išsiaiškinti problemines sritis.

2015 m. lapkričio 18 d. buvo patalpinta informacija apie pradėtą įgyvendinti projektą „Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos rengimas“ ir rengiamą strategiją. Taip pat ši informacija A3 plakato forma buvo patalpinta Kalvarijos savivaldybės administracijos skelbimų lentoje.

2015 m. gruodžio 15 d. Kalvarijos savivaldybės posėdžių salėje, adresu Laisvės g. 2, Kalvarija, įvyko susitikimas – konsultacijos su Kalvarijos miesto gyventojais, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir verslo atstovais. Susitikimo metu konsultantė Ieva Vizgirdienė pristatė atliktus darbus ir supažindino su aktualiausia informacija. Susitikimo dalyviai buvo kviečiami dalyvauti diskusijose,

siekiant išsiaiškinti problemas ir rasti tinkamiausius jų sprendimo būdus. Formuluoiant konkrečius tikslus ir uždavinius, susitikimo metu buvo diskutuojama apie preliminarų strategijos veiksmų planą. Diskusijų metu išaiškėjo, kad didžiausias poreikis yra bendruomenės inicijuojamai veiklai, skirtai mažinti gyventojų socialinę atskirtį. Atkreiptinas dėmesys į bedarbių ir neaktyvių darbingų gyventojų užimtumo didinimą, verslumo didinimą.

Rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją 2016 m. sausio 7 d. buvo susitikta su Kalvarijos viešosios bibliotekos darbuotojais, Asociacijos „Kalvarijiečių šeimų klubas“ vadove, Vilkaviškio vyskupijos Caritas vaikų dienos centro „Žiniukas“ darbuotoja, Kalvarijos savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatore. Susitikime buvo aptarta konkretūs veiksmai, organizacijų pateiktų idėjų aprašymai, konsultuojama dėl tikslinių grupių įtraukimo į įvairias veiklas, kalbama apie savanorystės skatinimą.

2016 m. sausio 13 d. Kalvarijos savivaldybės interneto puslapyje <http://www.kalvarija.lt/index.php?2568738021> patalpintas kvietimas teikti pasiūlymus, siekiant į strategijos rengimą aktyviai įsitraukti visus miesto gyventojus, verslininkus, valdžios atstovus, išsakant savo idėjas, kurios atsispindės parengtame dokumente.

Siekiant įtraukti gyventojus, bendruomenes, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir kitų interesų grupių atstovus į diskusijas bei paskatinti teikti pasiūlymus 2016 m. sausio 13 – sausio 18 d. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė platino savo parengtą anketą visų suinteresuotų grupių atstovams. Anketa buvo parengta susisteminus iki tol surinktą informaciją, iškelus probleminius klausimus, į kuriuos nebuvo pakankamai aiškiai atsakyta atlikus statistinių ir kitų duomenų analizę. Anketa buvo talpinama apklausų portale <https://www.apklausk.lt/s/569486129d33b>, jos nuoroda platinama Kalvarijos savivaldybės interneto puslapyje, dalinama žmonėms, kuriems dėl amžiaus ar kitų veiksnių problematiška interneto prieiga, siunčiama į įstaigas. Iš viso surinkta 140 anketų (anketą užpildė 3 proc. visų miesto gyventojų, įvairių amžiaus grupių ir skirtingų lyčių), popierines anketas pildžiusių gyventojų atsakymai buvo suvesti VVG darbuotojų.

2016 m. sausio 15 d. Kalvarijos bendruomenės namuose, adresu Aušros g. 1, Kalvarija įvyko susitikimas su vietos plėtros strategijos rengimu suinteresuotais atstovais. Susitikimo metu buvo diskutuojama apie vietos plėtros strategijos tikslus, uždavinius ir konkrečius veiksmus, skirtus šiems tikslas ir uždaviniams įgyvendinti. Buvo aptariami konkretūs pasiūlymai strategijos formulavimui.

Visų nevyriausybinių organizacijų, biudžetinių įstaigų, veikiančių Kalvarijos mieste buvo prašoma detalizuoti savo preliminaras idėjas, nurodant, kokias veiklas jie norėtų vykdyti, kokias išlaidas galėtų patirti, kokių rezultatų siektų. Bendraujant telefonu, elektroniniu paštu ir konsultuojantis gyvai, buvo tikslinami poreikiai, galimybės ir pasiūlymai iš organizacijų, kurios numato savo dalyvavimą strategijos įgyvendinime. Surinkus poreikius ir pasiūlymus iš Kalvarijos miesto gyventojų, bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir kitų interesų grupių atstovų, atlikus Kalvarijos

miesto teritorijos poreikių analizę, galutinai apibendrinus visus rezultatus buvo parengtas Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos projektas, kuris 2016 m. sausio 25–28 d. buvo patalpintas Kalvarijos savivaldybės interneto puslapyje, internetu kviečiant visus interesų grupių atstovus dalyvauti pateikiant savo pastabas. Šiuo tikslu 2016 m. sausio 27 d. Kalvarijos savivaldybės posėdžių salėje, adresu Laisvės g. 2, Kalvarija įvyko susitikimas su vietos plėtros strategijos rengimu suinteresuotais gyventojais, kuriame buvo pristatomas dokumentas, jo tikslai ir uždaviniai, veiksmai ir biudžetas, atsakoma į klausimus, diskutuojama.

2016 m. sausio 22 d. Kalvarijos vietos veiklos grupės valdyba nusprendė Kalvarijos BIVP strategijos projektą teikti svarstymui Kalvarijos savivaldybės tarybai, kurios buvo prašoma pritarti strategijai ir priimti sprendimą dėl būsimų projektų bendrafinansavimo. 2016 m. sausio 29 d. Kalvarijos savivaldybės tarybos posėdyje buvo pritarta strategijai ir 8 proc. būsimų projektų bendrafinansavimui.

Susisteminus savivaldybės Tarybos posėdžio metu pateiktas, viešo renginio metu išsakytas ir asmeniškai pateiktas racionalias ir pagrįstas pastabas, galutinis strategijos projektas buvo pateiktas Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės visuotiniam narių susirinkimui tvirtinti. Patvirtinta strategija 2016 m. vasario 1 d. pateikta Marijampolės regiono plėtros tarybai, kuri turi savo sprendimu patvirtinti išvadą, kad vietos plėtros strategijos projektas atitinka regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija buvo patvirtinta pagal visas procedūras, numatytas Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėse, patvirtintose LR Vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio 22 d. įsakymu Nr. 1V-36. Rengiant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją taikytos viešinimo ir konsultavimosi priemonės yra pakankamos, kadangi visos strategijos rengimo metu vyko nuolatinis bendravimas su gyventojais ir organizacijomis, priimami pasiūlymai, kviečiama diskutuoti. Apie strategijos rengimą buvo informuojama ir pasiūlymai renkami spausdinant straipsnius internete, organizuojant susitikimus su interesų grupių atstovais, atliekant reprezentatyvią apklausą, bendraujant asmeniškai su organizacijų atstovais, gyventojais. Gauti pasiūlymai buvo sisteminami, aptariami ir dar kartą diskutuojami viešų susitikimų metu.

5. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planas

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo įgyvendinimo laikotarpis		Veiksmo vykdytojas	Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Lėšų poreikis Eur				
	Pradžia	Pabaiga			Finansavimo šaltinis*				
					Iš viso:	Pareiškėjo lėšos		ES	VB
						SB	PL		
1 tikslas. Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Kalvarijos bendruomenės narių socialinę integraciją									
1.1 uždavinys. Teikti socialinės priežiūros, krizių įveikimo, socializacijos pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms, kuriant naujus tokių asmenų ir jų poreikių identifikavimo būdus bei teikiant specialiąsias ir bendrąsias socialines paslaugas									
1.1.1.Bendruomenės inicijuotas, savanoriškas pagalbos teikimas socialinę atskirtį patiriantiems bendruomenės nariams, panaudojant naujus socialinę atskirtį patiriančių asmenų identifikavimo metodus, nustatant paslaugų poreikį ir jį tenkinant	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	50000	4000		42550	3450
1.1.2. Socialinių ir kitų paslaugų asmenims ir šeimoms (įskaitant pabėgėlius) bei marginalioms visuomenės grupėms teikimas	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	25000	2000		21275	1725
Iš viso uždaviniui:					75000	6000		63825	5175
1.2.uždavinys. Skatinti socialinę atskirtį patiriančių gyventojų integraciją į visuomenės gyvenimą per bendruomenines kultūrines, edukacines, menines, sporto ir sveikos gyvensenos bei kitas iniciatyvas									
1.2.1. Socialinę atskirtį patiriančių bendruomenės narių socialinės integracijos didinimas, įtraukiant juos į kultūrines, edukacines, menines, sportines ir kitas veiklas, kultūrinį bendruomenės gyvenimą	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	112000	8960		95312	7728

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo įgyvendinimo laikotarpis		Veiksmo vykdytojas	Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Lėšų poreikis Eur					
	Pradžia	Pabaiga			Finansavimo šaltinis*					
					Iš viso:	Pareiškėjo lėšos		ES	VB	
						SB	PL			
1.2.2. Socialinę atskirtį patiriančių vaikų ir jaunuolių socialinės integracijos skatinimas per įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą, savirealizaciją, edukaciją, profesinį orientavimą ir sociokultūrinės veiklas	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	65400	5232		55655.4	4512,6	
1.2.3. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių konsultavimo, motyvavimo paslaugos, savipagalbos grupių, stovyklų organizavimas, įtraukimas į bendras veiklas, lavinant socialinius, bendravimo, kitus naudingus įgūdžius, skatinant atrasti naujas galimybes integruotis į visuomenę, informacijos apie socialines paslaugas šeimoms Kalvarijoje teikimas	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	32500	2600		27657,5	2242,5	
1.2.4. Vyresnio amžiaus asmenų ir neįgaliųjų integravimas į visuomeninį gyvenimą, sudarant sąlygas jiems mokytis, aktyviai ilsėtis, įgyti kvalifikaciją ir dirbti, informacijos apie socialines paslaugas Kalvarijoje teikimas jiems prieinamais kanalais	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	39680	3174,4	0	33767,7	2737,92	
Iš viso uždaviniui:					249580	19966,4	0	212392,58	17221,02	
Iš viso tikslui:					324580	25966,4	0	276217,58	22396,02	
2 Tikslas. Didinti Kalvarijos miesto gyventojų užimtumą, gerinant jų įsidarbinimo ir verslų kūrimo galimybes										
2.1. uždavinys. Didinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą										

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo įgyvendinimo laikotarpis		Veiksmo vykdytojas	Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Lėšų poreikis Eur					
	Pradžia	Pabaiga			Finansavimo šaltinis*					
					Iš viso:	Pareiškėjo lėšos		ES	VB	
						SB	PL			
2.1.1. Naujų profesinių ir kitų įgūdžių suteikimas, įtraukimas į neformalų mokymą, konsultavimo, motyvavimo, profesinio orientavimo bei kitos pagalbos suteikimas, siekiant padidinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų galimybes įsidarbinti	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	20781,76	1662,54		17685,28	1433,94	
2.1.2. Miesto ir kaimo bei regioninis bendradarbiavimas teikiant naujų profesinių įgūdžių įgijimo ir tarpininkavimo įsidarbinant bei konsultavimo paslaugas didinant neaktyvių darbingų gyventojų galimybes integruotis į darbo rinką	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	41200	3296		35061,2	2842,8	
Iš viso uždaviniui:					61981,76	4958,54		52746,48	4276,74	
2.2 uždavinys. Sudaryti galimybes smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi ir plėtrai Kalvarijos mieste										
2.2.1. Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi Kalvarijos mieste skatinimas suteikiant paramą verslo pradžiai	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje;	Konkursas	129676,8 5	10374,1 5		110355,00	8947,70	
2.2.2. Mentorstės, tarpininkavimo ir konsultavimo verslo kūrimo ir plėtros klausimais paslaugos bedarbiams ir darbingiems neaktyviems gyventojams ir besikuriančiam verslui, bendradarbiaujant su kitų miestų VVG	2018 m.	2022 m.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorijoje	Konkursas	54850	4388		46677,35	3784,65	

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo įgyvendinimo laikotarpis		Veiksmo vykdytojas	Veiksmo vykdytojo atrankos principas	Lėšų poreikis Eur				
	Pradžia	Pabaiga			Finansavimo šaltinis*				
					Iš viso:	Pareiškėjo lėšos		ES	VB
						SB	PL		
Iš viso uždaviniui:					184526,85	14762,15		157032,35	12732,35
Iš viso tikslui:					246508,85	19720,69		209778,83	17009,09
Vietos plėtros strategijos administravimas	2018 m. lapkričio mėn.	2022 m. gruodžio 31 d.	Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė		85663,33	6853,07		72899,49	5910,77
Iš viso strategijai:					656752,18	52540,17		558896,10	45315,90
*Finansavimo šaltinių sutrumpinimų paaiškinimai: SB – savivaldybės biudžeto lėšos; KT – kiti šaltiniai ES – Europos sąjungos struktūrinių fondų lėšos VB – Valstybės biudžeto lėšos									

6. Vietos plėtros strategijos valdymo ir stebėsenos tvarka

6.1. Atsakomybės už vietos plėtros strategijos įgyvendinimo, atrankos, strategijos įgyvendinimo koordinavimo ir stebėsenos veiksmus paskirstymas

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė yra atsakinga už Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų atranką ir įgyvendinimą, strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, įgyvendindama miesto plėtros strategiją atsako už šiuos veiksmus:

- vietos plėtros strategijos administravimą;
- atitikimą miesto VVG tinkamumo požymiams;
- nediskriminuojančių ir skaidrių vietos plėtros projektinių pasiūlymų atrankos kriterijų bei vietos plėtros projektų atrankos procedūrų nustatymą;
- kvietimų teikti vietos plėtros projektinių pasiūlymų parengimą ir paskelbimą;
- vietos plėtros projektų priėmimą ir vertinimą;
- vietos plėtros projektų, atitinkančių vietos plėtros strategijos tikslą ir uždavinius, atrinkimą ir paramos sumos nustatymą;
- prioriteto vietos plėtros projektams suteikimą pagal bendro finansavimo indėlio dydį į vietos plėtros strategiją;
- siūlomų finansuotų vietos plėtros projektų sąrašo sudarymą;
- metinės ir galutinės ataskaitos rengimą;
- vietos plėtros strategijos įgyvendinimą ir vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėseną;
- miesto vietos veiklos grupės sudėties, sprendimų, vietos plėtros projektų atrankos kriterijų bei procedūrų ir įgyvendinamų vietos plėtros projektų viešinimą.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, įgyvendindama strategiją, kiekvieną veiksmą ir atsakomybę priskiria atitinkamam vietos veiklos grupės valdymo organui ar darbuotojui (žr. 25 lentelė). Pagrindiniai Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdymo organai yra Kalvarijos miesto vietos veiklos visuotinis narių susirinkimas, Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdyba, Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkas. Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu organizacijoje dirbs darbuotojas (-ai), bus kviečiami projektų vertintojai, strategijos įgyvendinime dalyvaus projektų vykdytojai.

25 lentelė Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės atsakomybių pasiskirstymas

VVG nariai ir / ar VVG organas	Atsakomybės sritys
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės visuotinis susirinkimas	1. vietos plėtros strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimas. 2. Kasmetinės vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos tvirtinimas. 3. Kalvarijos miesto VVG darbo skaidrumo, viešumo, tinkamo finansų panaudojimo užtikrinimas ir priežiūra. 4. Kalvarijos miesto VVG pirmininko rinkimas ir atšaukimas, jo atlyginimo nustatymas, pareiginių nuostatų patvirtinimas. 5. VVG administracinės struktūros ir darbuotojų pareigybių nustatymas, administracijos darbuotojų atlyginimų dydžių tvirtinimas.
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės VVG valdyba	1. Vadovavimas Kalvarijos miesto VVG veiklai tarp visuotinių narių susirinkimų. 2. Vietos plėtros strategijos pakeitimo inicijavimas. 3. Sprendimų dėl dalyvavimo projektinėse veiklose priėmimas. 4. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų patvirtinimas, jeigu Kalvarijos miesto VVG valdybai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. 5. Kvietimų, teikti veiksmų projektus, dokumentų tvirtinimas. 6. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo tvirtinimas. 7. Sprendimų dėl dalyvavimo asocijuotų organizacijų veikloje priėmimas.
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės pirmininkas	1. Kalvarijos miesto VVG atitikimo vietos veiklos grupės tinkamumo požymiams įgyvendinimas ir koordinavimas. 2. Vietos plėtros strategijos administravimo koordinavimas. 3. Vietos plėtros strategijos ir jos pakeitimų teikimas tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui. 4. Metinių vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitų teikimas. Informacijos apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimą teikimas valdybai ar visuotiniam narių susirinkimui paprašius. 5. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitų pateikimas kontroliuojančiajai institucijai. 6. Darbuotojų (savanorių) priėmimas į darbą, sutarčių su jais sudarymas. 7. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimo koordinavimas. 8. Kvietimų teikti veiksmų projektus dokumentų teikimas Kalvarijos miesto VVG valdybos tvirtinimui. 9. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo ir siūlomų finansuoti projektų sąrašo sudarymo koordinavimas. 10. Veiksmų projektų atrankos posėdžių organizavimas. 11. Vietos plėtros strategijos numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo duomenų registravimo ir apskaičiavimo koordinavimas. 12. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymo koordinavimas. 13. Sprendimų dėl viešųjų pirkimų atlikimo priėmimas. 14. Kalvarijos miesto VVG atstovavimas asocijuotų organizacijų veiklose.
Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės įdarbintas darbuotojas	1. Vietos plėtros strategijos administravimas. 2. Veiksmų projektų atrankos kriterijų ir atrankos procedūrų parengimas. 3. Kvietimų teikti veiksmų projektus parengimas ir paskelbimas. 4. Pateiktų veiksmų projektų vertinimo koordinavimas. 5. Siūlomų finansuoti veiksmų projektų sąrašo sudarymas. 6. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitų pildymas. 7. Pasiektų stebėsenos rodiklių reikšmių duomenų registravimas ir apskaičiavimas. 8. Vietos plėtros projektų įgyvendinimo stebėsenos vykdymas. 9. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo, administravimo ir vykdymo veiklų viešinimas. 10. Viešųjų pirkimų dokumentų rengimas ir pirkimų atlikimas.

6.2. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo procedūra

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategijos įgyvendinimo procedūra, kurios metu atrenkami projektai ir jų vykdytojai, yra viena iš pagrindinių Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės veiklos ir atsakomybės sričių.

Kalvarijos miesto vietos plėtros strategija bus įgyvendinama veiksmų projektų įgyvendinimo principu, taikant konkursinį projektų atrankos būdą. Įgyvendinant vietos plėtros strategiją Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė planuoja skelbti 2 kvietimus pareiškėjams teikti veiksmų projektus atrankai.

Per 1 mėnesį nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo pradžios, bus parengtas Vietos plėtros projektinių pasiūlymų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas, veiksmų projektų atrankos kriterijai, vadovaujantis žemiau pateiktomis veiksmų projektų įgyvendinimo nuostatomis bei nustatyti atrankos kriterijų vertinimo balai.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė projektų atrankos procese užtikrina atrankos procedūrų skaidrumą, lygių teisių ir nediskriminavimo principų laikymąsi. Veiksmų atrankos procedūra atliekama pagal sudarytą veiksmų planą, o veiksmus įgyvendinančių projektų atranka vykdoma laikantis skaidrių ir nediskriminuojančių atrankos kriterijų. Atrankos kriterijus, jų vertinimo balus ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą tvirtina visuotinis Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės narių susirinkimas arba kolegialus valdymo organas, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš atrankos kriterijų tvirtinimą Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė gali derinti juos su Ministerija. Pastabas ir pasiūlymus Ministerija teikia raštu arba elektroniniu paštu. Prieš paskelbiant kvietimą vietos plėtros projektų atrankai atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas gali būti keičiami siekiant efektyvesnio vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ir (arba) atsižvelgiant į vietos plėtros strategijos pakeitimus. Paskelbus kvietimą vietos plėtros projektų atrankai ir projektinių pasiūlymų vertinimo metu atrankos kriterijai, jų vertinimo balai ir vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas yra nekeičiami.

Įgyvendinant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vadovausis pagrindinėmis vietos plėtros projektų atrankos nuostatomis (žr. 26 lentelė).

26 lentelė. Vietos plėtros projektų atrankos nuostatos

Grupės	Vietos plėtros projektų atrankos nuostatos
Tinkami projektų pareiškėjai	1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės teritorijoje; 2. Fiziniai asmenys vykdantys savarankišką veiklą pagal individualios veiklos pažymą arba verslo liudijimą Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės teritorijoje;

Grupės	Vietos plėtros projektų atrankos nuostatos
Tinkami projektų partneriai	1. Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, kurie veiklą vykdo Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės, Marijampolės, Vilkaviškio rajono, Lazdijų rajono savivaldybių teritorijose. 2. Marijampolės savivaldybės administracija. 3. Marijampolės, Vilkaviškio rajono, Lazdijų rajono savivaldybių administracijos.
Reikalavimai projektams	Visi projektai turi atitikti bendruosius projektų reikalavimus, nustatytus „Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse“ (Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316) 66 punkte: „66.1. Projektu turi būti prisidedama prie bent vieno veiksmų programos prioriteto konkretaus uždavinio įgyvendinimo, rezultato pasiekimo ir turi būti įgyvendinama bent viena pagal projektų finansavimo sąlygų aprašą numatoma finansuoti veikla. 66.2. Projektas turi atitikti strateginio planavimo dokumentų nuostatas. 66.3. Projektu turi būti siekiama aiškių ir realių kiekybinių uždavinių. 66.4. Projektas turi atitikti horizontaliuosius (darnaus vystymosi bei lyčių lygybės ir nediskriminavimo) principus, projekto įgyvendinimas turi būti suderinamas su ES konkurencijos politikos nuostatomis. 66.5. Pareiškėjas ir partneris (-iai) organizaciniu požiūriu turi būti pajėgūs tinkamai ir laiku įgyvendinti teikiamą projektą ir atitikti jiems keliamus reikalavimus. 66.6. Projekto išlaidų finansavimo šaltiniai turi būti aiškiai nustatyti ir užtikrinti. 66.7. Turi būti užtikrintas efektyvus projektui įgyvendinti reikalingų lėšų panaudojimas. 66.8. Projekto veiklos turi būti vykdomos veiksmų programos įgyvendinimo teritorijoje (šių Taisyklių 411 punkte nustatytais sąlygomis).“
Nuosavas įnašas	Įgyvendinant Kalvarijos miesto vietos plėtros strategiją kiekvienam veiksmui bus skiriamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES) bei privačios pareiškėjų lėšos. ES lėšos sudarys ne daugiau kaip 92 proc. projekto lėšų poreikio, o likusias lėšas ne mažiau kaip 8 proc. sudarys nuosavas pareiškėjų indėlis. Teikdami projektines paraiškas pareiškėjai užtikrina, kad prie projekto įgyvendinimo prisidės ne mažesniu kaip 8 proc. indėliu prie visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų. Projektinių paraiškų pareiškėjas ar (ir) jo partneris savo iniciatyva ir savo, ir (arba) kitų šaltinių, lėšomis gali prisidėti prie vietos plėtros projekto įgyvendinimo didesne tinkamų finansuoti projekto išlaidų dalimi. Nuosavu projekto vykdytojo ar partnerio įnašu gali būti užskaitomas: - projekto veiklas vykdančių asmenų savanoriškas darbas (pinigine verte išreikštas nepiniginis įnašas), kai įrodomas vykdant projekto veiklas dirbtas laikas; įnašas apskaičiuojamas taikant minimalųjį Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytą darbo užmokestį; - projekto veiklas vykdančio personalo darbo užmokesčio išlaidų dalis, kuri yra tiesiogiai susijusi su vykdomu projektu ir yra apskaičiuota ir išmokėta už darbo laiką, dirbtą įgyvendinant projektą; - projekto veiklų dalyvių darbo užmokesčio, apskaičiuoto ir išmokėto už darbo laiką, kurio metu darbuotojai tiesiogiai dalyvavo projekto veiklose, ir susijusių darbdavio išpareigojimų išlaidos (taikoma projekto veiklų, atitinkančių gyventojų verslumą didinimo veiklas, kai tikslinė grupė - įmonių

Grupės	Vietos plėtros projektų atrankos nuostatos
	darbuotojai, atveju).

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė skelbia kvietimą teikti vietos plėtros projektinius pasiūlymus atrankai. Kvietimas turi būti skelbiamas lietuvių kalba ir patalpinamas Kalvarijos savivaldybės internetiniame tinklapyje. Kvietimas atrankai gali būti skelbiamas papildomai kitais būdais (kituose internetiniuose tinklapiuose, leidiniuose, išsiuntinėjant kvietimus galimiems pareiškėjams, dalinantis informacija su kitomis organizacijomis ir pan.), siekiant efektyvesnio pareiškėjų informavimo. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės užtikrina, jog informacija apie kvietimą atrankai bus vieša ir prieinama galimiems vietos plėtros projekto pareiškėjams ir visuomenei.

Kvietime turi būti nurodyta projektinių pasiūlymų pateikimo sąlygos: vietos projektinių pasiūlymų teikimo laikotarpis (ne mažiau kaip 30 kalendorinių dienų), planuojama skirti lėšų vietos plėtros projektams įgyvendinti suma, už kvietimą atsakingi asmenys, adresas, kuriuo turi būti pristatyti projektiniai pasiūlymai, kontaktinis asmuo. Kartu su kvietimu skelbiama projekcinio pasiūlymo forma (patvirtinta LR Vidaus reikalų ministro įsakymu kaip „Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių“ 2 priedas). Projektinių pasiūlymų kvietimas atrankai turi neprieštarauti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. gegužės 4 d., įsakymui Nr. 3D-343 „Dėl vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“ ir atitikti vietos plėtros strategijos konkretų uždavinį arba kelis uždavinius. Projektiniame pasiūlyme pateikto projekto trukmė negali viršyti 24 mėnesių. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė skelbdama kvietimą atrankai vadovaujasi LR Vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtintų „Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių“ 1 priedu.

Vietos projektų vertinimo procedūra

Kvietimo metu gauti projektiniai pasiūlymai atrenkami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto. Projektinius pasiūlymus vertina Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė paskirti vietos plėtros projektų vertintojai. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu gali būti sudaromos dvi vertintojų grupės. Pirmąją grupę sudaro: vienas asmuo, priklausantis miesto vietos veiklos grupei (tačiau ne valdybos narys) ir po vieną asmenį atstovaujantį verslo, NVO ir valdžios sektorius. Antrą grupę sudaro du išorės ekspertai, turintys projektų vertinimo patirties. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, prieš kvietimo teikti projektinius pasiūlymus paskelbimą, nutaria kuri vertintojų grupė bus pasirinkta.

Prieš atlikdamas vertinimą, vietos plėtros projekto vertintojas turi patvirtinti savo konfidencialumą ir nešališkumą pasirašydamas konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigoja būti nešališkas ir laikytis konfidencialumo. Miesto vietos veiklos grupė užtikrina, kad

paskirto asmens dalyvavimas vertinant vietos plėtros projektinį pasiūlymą nesukels interesų konflikto.

Vieną projektinį pasiūlymą vertina keturi arba du vertintojai (priklausomai, nuo pasirinktos vertintojų grupės); projektiniai pasiūlymai atrankami atsitiktine tvarka. Vietos plėtros projektų vertintojai rengia ir Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė valdybai teikia projektinių pasiūlymų vertinimo ataskaitas.

Vietos plėtros projektų atrankos kriterijus sudaro administracinės atitikties bei naudos ir kokybės kriterijai, kuriais užtikrinama, kad vietos plėtros projektiniai pasiūlymai būtų atrankami skaidriai, nediskriminuojančiai, išvengiant interesų konflikto.

Administracinės atitikties vertinimo metu miesto VVG paskirtas vertintojas patikrina, ar vietos plėtros projekto pasiūlymo visi laukai užpildyti, ar pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai. Jeigu projektinis pasiūlymas yra užpildytas tinkamai ir pridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas vertinamas toliau. Jeigu užpildyti ne visi projekto pasiūlymo laukai ir/ar nepridėti visi pasiūlymo formoje nurodyti dokumentai, projektinis pasiūlymas yra atmetamas. Neatmeti projektiniai pasiūlymai vertinami pagal atitikimą nustatytiems kriterijams įvertinant kriterijaus išpildymą. Vietos plėtros projektų nauda ir kokybė vertinama balais, naudos ir kokybės vertinimą miesto VVG paskirtas vertintojas atlieka pagal vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašą, kuriame nustatyti naudos ir kokybės vertinimo kriterijai (žr. 27 lentelė).

27 lentelė. Projekto pasiūlymo naudos ir kokybės kriterijų sąrašas

Projekto pasiūlymo naudos ir kokybės kriterijai
1. Vietos plėtros projektas atitinka vietos plėtros strategijos uždavinį ir veiksmus
2. Vietos plėtros projektas nepažeidžia Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėse nustatytų principų: horizontalaus partnerystės principo, vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos, jaunimo principų.
3. Vietos plėtros projektas įgyvendinamas Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės veiklos teritorijoje
4. Pagrįsta, kaip bus užtikrintas vietos plėtros projekto tęstinumas
5. Pagrįsta, kad vietos plėtros projektas, be jam įgyvendinti skirtų lėšų, negalėtų būti įgyvendintas tokios apimties, per tokį pat laikotarpį ir tokios pat kokybės.
6. Pagrįsta, kad vietos plėtros projekto rezultatai bus prieinami bendruomenei.
7. Pagrįsta, kad, įgyvendinus vietos plėtros projektą, galutiniai naudos gavėjai bus vietos plėtros strategijos dalyje „Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija ir gyventojų, kuriems taikoma vietos plėtros strategija, apibrėžtis“ nurodyti gyventojai.
8. Vietos plėtros projektiniame pasiūlyme numatytos tinkamos finansuoti vietos plėtros projekto išlaidos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir Europos Sąjungos fondų.
Vietos plėtros projekto naudos ir rezultatų pagrįstumas
1. vietos plėtros projektų prisidėjimo prie vietos plėtros strategijoje numatytų rodiklių pasiekimo pagrįstumas
2. ar vietos plėtros projekto nauda atitinka sąnaudas, kurių reikia planuojamiems vietos plėtros projekto rezultatams pasiekti
3. vietos plėtros projekto veiksmų pagrįstumas, išdėstymas laike, atsakomybės už vietos plėtros

projekto įgyvendinimą pasiskirstymas, pajėgumas įgyvendinti vietos plėtros projektą

4. kiti Kalvarijos vietos veiklos grupės nustatyti kriterijai

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, prieš skelbdama kvietimą vietos plėtros projektiniams pasiūlymams teikti, organizuoja susitikimus, kurių metu aptariamas kvietimo teikti projektinius pasiūlymus turinys: kurį (-iuos) uždavinį (-ius) turi atitikti projektiniai pasiūlymai, kokiais papildomais vertinimo kriterijais bus vertinami pateikti kriterijai, nustatomos tikslios kvietimo pateikimo datos, pasirenkami vertintojų atrankos kriterijai (įvairius sektorius atstovaujantys asmenys arba išorės ekspertai, turintys patirties vertinant projektinius pasiūlymus), nustatomos ir patvirtinamos tolimesnės kvietimo ir projektinių pasiūlymų procedūros.

Atrenkant vietos projektų įgyvendintojus, nustatant atskirus projektų atrankos kriterijus laikomasi Partnerystės sutartyje nustatytų principų (žr. 28 lentelė).

28 lentelė. Principai, kurių laikomasi atrenkant vietos projektus

Principai	Esmė
Partnerystės principas	Papildomas balas atrenkant vietos projektus bus skiriamas jei projektas įgyvendinamas kartu su partneriu ir pasirenkant partnerius vadovaujamosi kriterijais: - <u>Aktualumo</u> : partneriai turi būti aiškiai susiję arba su problema, kurią ketinama spręsti, arba su jos sprendimu. - <u>Proporcingumo</u> : turi būti užtikrintas visų aktualių partnerių (teritorinių, socialinių, ekonominių, NVO) atstovavimas, nė viena iš partnerių grupių neturėtų dominuoti; - <u>Atstovavimo apimtys</u> : turėtų būti įtraukti partneriai, atstovaujantys platesniems, o ne siauresniems, individualiems interesams.
Vyrų ir moterų lygių galimybių skatinimo, nediskriminacijos principas	Atrenkant projektus bus vertinama jų atitiktis lyčių lygybės, nediskriminavimo ir prieinamumo principams (Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316, 66.4, 454.1 papunkčius). Šis principas suprantamas ne tik kaip moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimas, bet ir draudimas varžyti žmogaus teises ar teikti asmeniui privilegijas dėl jo lyties, tautybės, rasinės ar etninės kilmės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, socialinės padėties, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Vyrų ir moterų lygybė apima lygias teises, atsakomybes ir galimybes abiem lytims.
Jaunimo principas	Jaunimo principas įgyvendinamas Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė nuostatose įtvirtinant nuostatą, kad juridinio asmens nariais ir (arba) jo kolegialaus valdymo organo nariais yra abiejų lyčių asmenys ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų ir bent vienas kolegialaus valdymo organo narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas jaunimo nevyriausybinių organizacijų.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdyba, atsižvelgdama į vietos plėtros projektų vertintojų vertinimo ataskaitoje pateiktą vertinimo išvadą, vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių 6 priedu sudaro:

- siūlomų finansuoti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą;
- rezervinį vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą.

Jeigu Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė kvietimo atrankai metu priėmė tinkamų finansuoti vietos plėtros projektinių pasiūlymų, kurių įgyvendinimui lėšų nepakanka, ji gali sudaryti Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių 77.2 papunktyje nurodytą rezervinį sąrašą. Sąrašas sudaromas vietos plėtros projektinių pasiūlymų, kurie nebuvo įtraukti į Taisyklių 77.1 papunktyje nurodytą sąrašą, surinktų balų mažėjimo tvarka. Taisyklių 77 punkte nurodytus sąrašus tvirtina Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės valdyba. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė per 10 darbo dienų raštu informuoja vietos plėtros projekto vykdytojus apie visus priimtus sprendimus, susijusius su jo (jų) vietos plėtros projektiniu pasiūlymu, nurodydama sprendimų priėmimo motyvą. Siūlomų finansuoti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašas kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo, užpildytais pagal Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių 2 priede nustatytą Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros projekcinio pasiūlymo formą, pateikiamas Ministerijai per 12 mėnesių nuo vietos plėtros strategijos patvirtinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu dienos. Papildomais kvietimais patvirtintų vietos plėtros strategijų projektų sąrašai kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo turi būti pateikti ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 30 d.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo metu viešina vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eigą ir rezultatus interneto svetainėje ir (arba) vienos iš šalių partnerių (savivaldybės) interneto svetainėje, taip pat užtikrina nuolatinį joje pateikiamos informacijos atnaujinimą. Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo viešinimas miesto Kalvarijos savivaldybės ir/arba Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės svetainėje pradedamas ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo vietos plėtros strategijos įgyvendinimo administravimo projekto sutarties sudarymo.

6.3. Vietos plėtros strategijos stebėsenos tvarka

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė atsakinga už vietos plėtros strategijos įgyvendinimo stebėseną. Miesto vietos veiklos grupės pirmininkas koordinuoja ir užtikrina, kad tokia stebėseną būtų vykdoma, pagal šioje strategijos dalyje įvardintą tvarką.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, atlikdama vietos plėtros strategijos stebėseną, vieną kartą per kalendorinius metus parengia metinę ataskaitą apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimą

per praėjusius kalendorinius metus, vadovaudamasi Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklių reikalavimus. Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane parengia galutinę ataskaitą.

Informacija apie atrinktus finansuoti vietos projektus. Siūlomų finansuoti vietos plėtros strategijos įgyvendinimo projektų sąrašą kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo, Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė pateikia LR Vidaus reikalų ministerijai per 12 mėnesių nuo vietos plėtros strategijos patvirtinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymu dienos. Papildomais kvietimais patvirtintų vietos plėtros strategijų projektų sąrašai kartu su vietos plėtros projektiniais pasiūlymais dėl vietos plėtros projekto įgyvendinimo LR Vidaus reikalų ministerijai pateikiami ne vėliau kaip iki 2019 m. gruodžio 30 d.

Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijai patvirtinus siūlomų finansuoti vietos plėtros projektus, informacija apie patvirtintus projektus yra skelbiama Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėje.

Informacija apie įgyvendinamus projektus. Siekiant užtikrinti, kad nuolat būtų renkama ir sisteminama informacija apie planuotas ir pasiektas efekto, rezultato ir produkto rodiklių reikšmes, vietos projekto vykdytojas ne vėliau kaip iki einamųjų metų vasario 1 d. parengia ir Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė pateikia vietos projekto „Metinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“ už praėjusius kalendorinius metus. Metinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė visuotinis narių susirinkimas.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, apibendrinus gautas vietos projektų vykdytojų metines ataskaitas, ne vėliau kaip iki einamųjų metų kovo 20 d parengia ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1 d. LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia visuotiniame VVG narių susirinkime patvirtintą metinę Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą, pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Metinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėje.

Informacija apie baigtus įgyvendinti projektus. Vietos projekto vykdytojas, baigęs įgyvendinti vietos projektą per 30 kalendorinių dienų po projekto pabaigos Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė pateikia „Galutinę vietos projekto įgyvendinimo ataskaitą“. Galutinės vietos projektų įgyvendinimo ataskaitos formą tvirtina Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė visuotinis narių susirinkimas.

Miesto VVG, baigusi įgyvendinti paskutinį vietos plėtros strategijos veiksmą, numatytą vietos plėtros strategijos finansiniame plane, parengia ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo vietos plėtros

strategijos įgyvendinimo pabaigos LR Vidaus reikalų ministerijai pateikia galutinę Kalvarijos miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos įgyvendinimo ataskaitą pagal vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėse nustatytą formą. Galutinė ataskaita skelbiama miesto VVG interneto svetainėje (jeigu miesto VVG tokią turi) ir (arba) Kalvarijos savivaldybės interneto svetainėje.

6.4. Vietos plėtros strategijos pakeitimų inicijavimo procedūra

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė gali inicijuoti atrinktos finansuoti vietos plėtros strategijos keitimą. Vietos plėtros strategijos pakeitimus tvirtina visuotinis jos narių susirinkimas arba valdyba, jeigu jai visuotinis narių susirinkimas yra suteikęs šią teisę. Prieš tvirtinant vietos plėtros strategijos pakeitimą turi būti atlikti veiksmai, nustatyti Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklių 24 punkte. Vietos plėtros strategijos keitimas turi būti raštu suderintas su Ministerija

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė gali keisti vietos plėtros strategiją kai:

- būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų įgyvendinimą, pakeitimų
- būtina keisti suplanuotų lėšų paskirstymą tarp vietos plėtros strategijos uždavinių ir veiksmo sričių;
- būtina keisti didžiausią galimą ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų paramos sumą (toliau – paramos suma) vienam vietos plėtros strategijos veiksmui įgyvendinti pagal skirtingus vietos plėtros strategijos uždavinius;
- būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius;
- būtina keisti strategijos finansavimo šaltinius, išskyrus ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšų šaltinį;
- būtina patikslinti vietos plėtros strategijos veiksmų sąrašą, siekiant įgyvendinti vietos plėtros strategijoje numatytus rodiklius.

Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė, norėdama keisti vietos plėtros strategiją, privalo raštu pateikti LR Vidaus reikalų ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti vietos plėtros strategiją, miesto vietos veiklos grupės kolegialaus valdymo organo protokolo kopiją ir kartu su prašymu pateikti visą informaciją ir dokumentus, kuriais pagrindžiamas prašymas.

Ministerija, gavusi vietos plėtros strategijos pakeitimą ir su šiuo pakeitimu susijusius dokumentus per 10 darbo dienų teikia Komitetui motyvuotą siūlymą dėl pritarimo / nepritarimo vietos plėtros strategijos pakeitimui. Komitetas per 10 darbo dienų nuo siūlymo gavimo priima sprendimą dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo. Komitetas įvertina, ar atlikus vietos plėtros

strategijos pakeitimą vietos plėtros strategija duos tiek pat arba daugiau naudos ir efektyviau bus siekiama vietos plėtros strategijoje nustatyto tikslo įgyvendinimo. Jeigu Komitetas nustato, kad dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo Kalvarijos miesto vietos veiklos grupė negalės pasiekti vietos plėtros strategijoje nustatyto tikslo (-ų) ir tolesnis vietos plėtros strategijos įgyvendinimas būtų neefektyvus, Komitetas nepritaria vietos plėtros strategijos keitimui. Komitetui priėmus sprendimą dėl vietos plėtros strategijos pakeitimo Ministerijos Regioninės politikos departamentas parengia Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymo, kuriuo patvirtintas vietos plėtros strategijų sąrašas, pakeitimo projektą ir pateikia jį Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui. Regioninės politikos departamentas per 5 darbo dienas nuo šio įsakymo patvirtinimo raštu informuoja miesto VVG apie priimtą sprendimą.

7. Vietos plėtros strategijos finansinis planas

1. TIKSLAS Skatinti socialinę atskirtį patiriančių Kalvarijos bendruomenės narių socialinę integraciją								
1.1. UŽDAVINYS: Teikti socialinės priežiūros, krizių įveikimo, socializacijos pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, šeimoms ir marginalioms visuomenės grupėms, kuriant naujus tokių asmenų ir jų poreikių identifikavimo būdus bei teikiant specialiąsias ir bendrąsias socialines paslaugas								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	METAI						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.1.1. Bendruomenės inicijuotas, savanoriškas socialinių ir kitų reikalingų paslaugų teikimas socialinę atskirtį patiriantiems bendruomenės nariams, panaudojant inovatyvius socialinę atskirtį patiriančių asmenų identifikavimo metodus, nustatant paslaugų poreikį ir jį tenkinant	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	2000	1232	400	362,75	128
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	1725	1062,60	345	312,87	110,4
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	21275	13105,4	4625	3858,77	1361,6
	<i>Iš viso:</i>	-	-	25000	15400	5000	4534,39	1600
1.1.2. Socialinių ir kitų paslaugų asmenims ir šeimoms (įskaitant pabėgėlius) bei marginalioms visuomenės grupėms teikimas	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	752	704	344	242,75	80
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	648,6	607,2	296,7	209,37	69
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	7999,4	7488,8	3659,3	2582,27	851
	<i>Iš viso:</i>	-	-	9400	8800	4300	3034,39	1000
1.2. UŽDAVINYS: Skatinti socialinę atskirtį patiriančių gyventojų integraciją į visuomenės gyvenimą per bendruomenines kultūrines, edukacines, menines, sporto ir sveikos gyvensenos bei kitas iniciatyvas								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	METAI						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.2.1. Socialinę atskirtį patiriančių	Savivaldybės biudžeto lėšos	-		3864	2352	1592	970,75	304

bendruomenės narių socialinės integracijos didinimas, įtraukiant juos į kultūrinės, edukacinės, meninės, sportinės ir kitas veiklas, kultūrinį bendruomenės gyvenimą	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	3332,7	2028,6	1373,1	837,2 7	262,2
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	41103,3	25019,4	16934,9	10326,37	3233,8
	<i>Iš viso:</i>	-	-	48300	29400	19900	12134,39	3800
1.2.2. Socialinę atskirtį patiriančių vaikų ir jaunuolių socialinės integracijos skatinimas per įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą, savirealizaciją, edukaciją, profesinį orientavimą ir sociokultūrinės veiklas	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	2796,16	1530,56	552	356,35	119,68
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	2411,69	1320,11	476,10	307,35	103,22
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	29744,15	16281,33	5871,9	3790,69	1273,10
	<i>Iš viso:</i>	-	-	34952	19132	6900	4454,39	1496
1.2.3. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių konsultavimo, motyvavimo paslaugos, savipagalbos grupių, stovyklų organizavimas, įtraukimas į bendras veiklas, lavinant socialinius, bendravimo, kitus naudingus įgūdžius, skatinant atrasti naujas galimybes integruotis į visuomenę, informacijos apie socialines paslaugas šeimoms Kalvarijoje sklaida	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	888	616	496	562,75	160
	Valstybės biudžeto lėšos	-		765,9	531,3	427,8	485,37	138
	Kitos viešosios lėšos		-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	--	-	9446,1	6552,7	5276,2	5986,27	1702
	<i>Iš viso:</i>	-	-	11100	7700	6200	7034,39	2000
1.2.4. Vyresnio amžiaus asmenų ir neįgalųjų integravimas į visuomeninį gyvenimą, sudarant sąlygas jiems mokytis, aktyviai ilsėtis, įgyti kvalifikaciją ir dirbti, informacijos apie socialines paslaugas Kalvarijoje teikimas jiems prieinamais	Savivaldybės biudžeto lėšos	-		1350,4	1104	248	370,75	224
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	1164,72	952,2	213,9	319,77	193,2
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	--	14364,8 8	11743,8	2638,1	3943,87	2382,8

kanalais	<i>Iš viso:</i>	-	-	16880	13800	3100	4634,39	2800
2. TIKSLAS								
Didinti Kalvarijos miesto gyventojų užimtumą, gerinant jų įsidarbinimo ir verslų kūrimo galimybes								
2.1. uždavinys.								
Didinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų užimtumą								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	METAI						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2.1.1. Naujų profesinių ir kitų įgūdžių suteikimas, įtraukimas į neformalų mokymą, konsultavimo, motyvavimo, profesinio orientavimo bei kitos pagalbos suteikimas, siekiant padidinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų galimybes įsidarbinti	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	600	520	240	342,11	83,18
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	517,5	448,5	207	295,07	71,74
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	6382,5	5531,5	2553	3639,21	884,84
	<i>Iš viso:</i>	-	-	7500	6500	3000	4276,39	1039,76
2.1.2. Miesto ir kaimo bei regioninis bendradarbiavimas teikiant naujų profesinių įgūdžių įgijimo ir tarpininkavimo įsidarbinant bei konsultavimo paslaugas didinant neaktyvių darbingų gyventojų galimybes įsidarbinoti darbo rinką	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	960	960	640	522,75	336
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	828	828	552	450,87	289,8
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	10212	10212	6808	5560,77	3574,2
	<i>Iš viso:</i>	-	-	12000	12000	8000	6534,39	4200
2.2. UŽDAVINYS								
Sudaryti galimybes smulkaus ir vidutinio verslo kūrimuisi ir plėtrai Kalvarijos mieste								
VEIKSMAS	LĖŠŲ POREIKIS	METAI						
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2.2.1. Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi Kalvarijos mieste skatinimas suteikiant paramą verslo pradžiai	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	2400	2400	2240	1722,75	960
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	2070	2070	1932	1485,87	828
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					

	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	25530	25530	23458	18325,77	10212
	<i>Iš viso:</i>	-	-	30000	30000	28000	21534,39	12000
2.2.2. Mentorystės, tarpininkavimo ir konsultavimo verslo kūrimo ir plėtros klausimais paslaugos bedarbiams ir darbingiems neaktyviems gyventojams ir besikuriančiam verslui, bendradarbiaujant su kitų miestų VVG	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	1222,4	1107,6	558	680,75	542
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	1054,32	955,40	481,28	587,15	467,48
	Kitos viešosios lėšos	-	-					
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	13003,28	11782,1	5935,73	7241,5	5765,53
	<i>Iš viso:</i>	-	-	15280	13845	6975	8509,4	6775
<i>Strategijos administravimo išlaidos, eurai</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos	-	-	1335,50	1335,44	1335,44	1458,13	1335,2
	Valstybės biudžeto lėšos			1151,87	1151,82	1151,82	1257,65	1151,61
	Kitos viešosios lėšos							
	Privačios lėšos							
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	14206,39	14205,74	14205,74	15510,92	14203,19
	<i>Iš viso:</i>	-	-	16693,76	16693	16693	18226,44	16690
<i>Iš viso vietos plėtros strategijai įgyvendinti</i>	Savivaldybės biudžeto lėšos			18168,46	13861,6	8645,44	7592,59	4272,06
	Valstybės biudžeto lėšos	-	-	15670,3	11955,63	7456,69	6548,61	3684,65
	Kitos viešosios lėšos							
	Privačios lėšos	-	-					
	Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos	-	-	193267	147452,77	91965,87	80766,41	45444,05
	<i>Iš viso:</i>	-		227105,76	173270	108068	94907,61	53400,76

8. LĖŠŲ POREIKIO SUPLANUOTIEMS VEIKSMAMS ĮGYVENDINTI PAGRINDIMAS

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai	
			Iš viso:	Detalus aprašymas

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
1.1.1. Bendruomenės inicijuotas, savanoriškas pagalbos teikimas socialinę atskirtį patiriantiems bendruomenės nariams, panaudojant naujus socialinę atskirtį patiriančių asmenų identifikavimo metodus, nustatant paslaugų poreikį ir jį tenkinant	50 BIVP veiklų dalyviai 1 projektas	Vaizdo stebėjimo kamerų įsigijimas ir aptarnavimas, kuriant saugesnę, sveikesnę ir patrauklesnę aplinką. Bendruomenės narių, savanorių mokymas naudotis informacinėmis technologijomis prižiūrint stebėjimo kameras, atpažįstant socialinę atskirtį patiriančius bendruomenės narius, socialinę atskirtį patiriančių asmenų integravimas į bendruomenės veiklas	50000,00 Įgyvendinti ne mažiau nei 1 projektas Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui. Planuojamas 1 projektas, kurio trukmė apie 36 mėn. Finansavimas numatomas įrangos įsigijimui, mokymams, savanoriškoms socialinių paslaugų teikimo veikloms organizuoti. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienu/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomeni-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotais-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. 1. Įrangos įsigijimas, planuojamos išlaidos 15000,00 Eur (neviršijant 30 proc. projekto vertės) Numatoma įsigyti 5 vaizdo stebėjimo kameras, stebėjimo pultą ir kompiuterį, pritaikyti darbo vietą, atlikti aptarnavimą (kaina įvertinta apklausus keletą apsaugos sistemas montuojančių įmonių). 2. Projekto vykdymas, planuojamos išlaidos – 24112,91 Eur. Mokymų organizavimas savanoriams – 12330 Eur (Mokymai, susiję su saugios kaimynystės organizavimu, savitarpio pagalba socialinę atskirtį patiriantiems asmenims bendruomenėje, mokymai vyks 2 k. per metus, dalyvaus po 30 bendruomenės narių, 2*3metai*795Eur=4770 Eur. Informacinių technologijų naudojimo apmokymai 50 savanorių*24 val.mokymų*6,3 eur/val.=7560 Eur.) Savanorių ryšių ir transporto išlaidos – 1468,8 Eur (kiekvieną mėnesį bus sunaudojama interneto ryšio už 20 Eur, pagal 2015 m. galiojusius interneto ryšio tiekėjų planus Omnitel.lt, Bite.lt, Tele2.lt 20*36mėn.=720 Eur, Planuojama, kad savanoriai nuvažiuos 9360km*0,08=748,8 Eur) Komunalinės išlaidos – 1620 Eur (36 mėn.*45Eur, įvertinta pagal esamas bendruomenės patalpų išlaikymo išlaidas ir skiriamą kvadratūrą, vidutiniškai kiekvieną mėnesį su šildymu, karšto vandens tiekimu ir t.t.) Įdiegtų technologijų programinės įrangos diegimas ir aptarnavimas – 6399,11 Eur (pagal žodinę tiekėjų apklausą) Bendruomeniniai savitarpio pagalbos renginiai, dirbtuvės, aptarimai įtraukiant socialinę atskirtį patiriančius bendruomenės narius – 2295 Eur (planuojama organizuoti po 1 renginį per metus, į išlaidas įskaičiuotas maitinimas, įgarsinimas, priemonės, transportas, neįgaliųjų atvykimo užtikrinimas, patalpų nuoma, 3*765Eur=2295Eur) 3. Informavimo apie projektą išlaidos – 1209,67 Eur (iki 3 proc. projekto vertės) 4. Netiesioginės išlaidos – 9677,42 Eur (neviršijami PAFT nustatyti normatyvai).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
1.1.2. Socialinių ir kitų paslaugų asmenims ir šeimoms (įskaitant pabėgėlius) bei marginalioms visuomenės grupėms teikimas	10 BIVP veiklų dalyviai 1 projektas	Psichologinės pagalbos paslaugų teikimas įvairių grupių asmenims krizių valdymui. Savanorių rengimas ir veikla	25000,00
			Įgyvendinti ne mažiau nei 1 projektas Lėšų poreikis grindžiamas valdybos sprendimu, naujos socialinės paslaugos kūrimui. Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui. Planuojamas 1 projektas, kurių trukmė apie 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienu/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, į kainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Paprastojo remonto išlaidos - 2000,00 Eur. Planuojamos išlaidos patalpų pritaikymui neįgalųjų asmenų poreikiams, psichologinės pagalbos teikimo poreikiams, išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų. 2. Įrangos įsigijimo išlaidos - 3760,00 Eur. Išlaidų suma neviršija 30 proc. projektams skirtų lėšų. Planuojama įsigyti baldų psichologinės pagalbos kabinetui įrengti darbo stalias, 2 kėdės, dokumentų spinta, kušetė, fotelis, sėdmaišiai -1450 Eur; stacionarus kompiuteris su programine įranga – 1000 Eur, spausdintuvas – 350 Eur, 2 mobilaus ryšio telefonai – 480 Eur*2=960Eur) 3. Projektų vykdymo išlaidos - 13797,30 Eur. Savanorių mokymai (planuojami 6 mokymai po 8 val., trukmė po 8 akademinės valandas, vieno mokymo kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 756,50 Eur, 6 k. x 756,50=4 539,00 Eur; Savanorių išlaidų kompensavimas – 3190,8 Eur. Kadangi savanoriai dirbs projekto veiklose tokį laiką, už kurį pagal projektų finansavimo sąlygas bus galimas jų maitinimas, kuro ir kitų susijusių su savanoryste susijusių išlaidų kompensavimas. Numatoma, kad savanoriai nuvažiuos 6560 km*0,08Eur= 524,8Eur, išnaudos kanceliarinių prekių už 650 Eur per 36 mėn., bus maitinami 288 dienas jų maitinimui bus skiriama po 7 Eur, iš viso 2016 Eur) Savanorių ryšių išlaidos – 1080 Eur (kiekvieną mėnesį bus sunaudojama interneto ir telefono ryšio už 30

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			Eur, pagal 2015 m. galiojusius interneto ryšio tiekėjų planus Omnitel.lt, Bite.lt, Tele2.lt 30*36mėn.=1080Eur) Komunalinės išlaidos – 1620 Eur (36 mėn.*45 Eur, įvertinta pagal esamas savivaldybei priklausančių patalpų išlaikymo išlaidas ir skiriamą kvadraturą, vidutiniškai kiekvieną mėnesį su šildymu, karšto vandens tiekimu ir t.t.) Leidinių apie teikiamas socialines paslaugas leidyba -3367,5 Eur. 4. Informavimo apie projektą išlaidos - 604,00 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 4838,70 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).
1.2.1. Socialinę atskirtį patiriančių bendruomenės narių socialinės integracijos didinimas, įtraukiant juos į kultūrinės, edukacinės, meninės, sportinės ir kitas veiklas, kultūrinį bendruomenės gyvenimą	298 BIVP veiklų dalyvių 5 projektai	Bendrųjų sociokultūrinių paslaugų teikimas socialiai pažeidžiamiems asmenims, įvairių kultūrinių, edukacinių, meninių, sportinių veiklų organizavimas, užimtumo veiklų teikimas, savanorių rengimas ir veikla	112000,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 5 projektas Lėšų poreikis buvo mažinamas 2016 m. valdybos sprendimu atsižvelgiant į įgyvendinamas veiklas ir dalyvių skaičių Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms, transporto išlaidoms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojami 5 projektai, kurių trukmė apie 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienu/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, į kainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Paprastojo remonto išlaidos - 800 Eur. išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų (numatytas šaulių stovyklos ginklų saugyklos patalpų įrengimas, kaina nustatyta pagal tiekėjų apklausas) 2. Įrangos įsigijimo išlaidos - 27000,00 Eur. Išlaidų suma neviršija 30 proc. projektams skirtų lėšų. Projektų veikloms vykdyti planuojama įsigyti 6 stacionarius kompiuterius su programine įranga, 6 vnt. x 1250,00 = 7500,00 Eur, 1 lazerinį spausdintuvą – 525,00 Eur, vieną multimedijos įrangą – 400,00 Eur, 1 televizorių – 400,00 Eur, vieną fotoaparatą – 700,00 Eur, 1 minkštą kampą – 800,00 Eur. Saugaus elgesio su šautuvu mokymams skirtų priemonių įsigijimas 300,00 eur, užsiėmimų lauko sąlygomis priemonių 1700,00 Eur, inventorių fizinio aktyvumo veikloms – 4500,00 Eur (10 dviračių*300Eur, 3

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			treniruoklius*450Eur) (www.senukai.lt, www.varle.lt ; www.euroatletas.lt). Muzikos instrumentų 8305 Eur, garso sistemą 1870 Eur neįgalųjų orkestrui, teatrui pagal tiekėjų apklausas). 3. Projektų vykdymo išlaidos - 59813,68 Eur. Savanorių parengimas (planuojami 20 mokymų 5 projektuose po 8 val., trukmė po 8 akademines valandas, vieno mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 604,80 Eur, 20 k. x 604,8=12096 Eur; Teikiant savanoriškas socialines, sociokultūrines ir kitas paslaugas transportui bus skirta 2600 Eur(32500 km*0,08ct) Mažos vertės prekių, reikalingų savipagalbos grupių, sociokultūrinių, psichosocialinių ir kitų paslaugų organizavimui įsigijimas (smulkus sporto ir kūno kultūros inventorių, topografijos ir užsiėmimų lauko sąlygomis priemonės, molbertai, piešimo priemonės, popierius, rankdarbių gaminimo priemonės, speciali apranga - pagal tiekėjų apklausas, www.varle.lt, www.pigu.lt, www.senukai.lt) - 9500 Eur. Edukacinių ir meninių renginių organizavimas – 5632,00 Eur (planuojami 110 dalyvių, įskaičiuotas dalyvių maitinimas, patalpų su įranga nuoma, transportas) Ekskursijų (išvykų) organizavimas –9870,00 Eur (į ekskursijų kaštus įskaičiuoti bilietai į koncertus, autobusų nuoma (transporto išlaidos), dalyvių maitinimas, planuojamas dalyvių skaičius – 120 asmenų). Mokymų ir meninės kūrybinės saviraiškos veiklos (užsienio kalbų mokymaisi, psichologinių žinių gilinimas, IT raštingumas, meninė raiška, fizinio aktyvumo mokymai, asm). 70 asmenų, 5700 eur (Išlaidos skirtos metodinei medžiagai, maitinimui, paštui, kanceliariinėms prekėms, knygoms, meninės raiškos priemonėms, patalpų nuomai) Ištraukimas į taktines, orientavimosi ir gyvybinę veiklas, topografijos, taktikos pradmenų mokymai, įvairūs užsiėmimai lauko sąlygomis soc.atkirties vaikams ir paaugliams 3820 Eur (įskaičiuojamas transportas, priemonės, maitinimas) Interneto svetainių sukūrimas ir palaikymas: 1608,00 Eur (internetų svetainių sukūrimas – 2 vnt. 594,00*2=1188 Eur, debesų serverio nuoma – 2 vnt. x 70,00 Eur x 3 metai =420,00 Eur); Tiesioginės projektų veiklos vykdysiančio personalo (savanorių veiklos koordinatorių) darbo užmokestis sudarys 8987,68 Eur. Planuojama, kad darbuotojai projektuose dirbs 1192 val., 1192 val. x 7,54 Eur/val. = 8987,68 Eur. 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 2708,9 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 21677,42 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
1.2.2. Socialinę atskirtį patiriančių vaikų ir jaunuolių socialinės integracijos skatinimas per įsitraukimą į bendruomeninį gyvenimą, savirealizaciją, edukaciją, profesinį orientavimą ir sociokultūrines veiklas	1 savanoris 110 BIVP veiklų dalyvių 2 projektai	Kūrybinių, sportinių, edukacinių ir bendrų sociokultūrinių paslaugų teikimas socialinę atskirtį patiriantiems vaikams ir jaunuoliams. Savanorių rengimas ir veikla	65400,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 2 projektai Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojami 2 projektai, kurių trukmė apie 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienu/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Paprastojo remonto išlaidos - 5270,00 Eur. Planuojamos išlaidos socialinę atskirtį patiriančio jaunimo poreikius atitinkančio užimtumo ir laisvalaikio infrastruktūros kūrimui, atviros jaunimo erdvės įrengimui, išlaidų suma neviršija 10 proc. projektams skirtų lėšų. 2. Įrangos įsigijimo išlaidos - 15800,00 Eur. Išlaidų suma neviršija 30 proc. projektams skirtų lėšų. Planuojama įsigyti baldų atviros jaunimo erdvės įrengimui – 2 darbo stalai, 4 kėdės, dokumentų spinta, uždarnos spintelės, sofa, 3 foteliai, 10 sėdmaišių 6450 Eur; 2 nešiojami kompiuteris su programine įranga – 2*1000 Eur, multifunkcinis spausdintuvas – 1000 Eur, interaktyvi lenta – 350 Eur, projektorius – 350 Eur, fotoaparatas – 700 Eur, 20 sulankstomų kėdžių-staliukų 20* 100Eur=2000Eur, 1 nešiojamas kompiuteris projekto įgyvendinimo reikmėms *850Eur, spausdintuvas 350Eur, darbo vieta (stalas, 2 kėdės, spintelė) 1750 Eur www.varle.lt , www.pigu.lt , www.senukai.lt) 3. Projektų vykdymo išlaidos - 30090,00 Eur. Savanorių parengimas (planuojami 6 mokymų ir refleksijų po 8 val., vienu mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 577,00 Eur, 6 k. x 577=3462 Eur; Teikiant savanoriškas socialines, sociokultūrines ir kitas paslaugas transportui bus skirta 1000 Eur(12500km*0,08ct) Mažos vertės prekių, reikalingų sveikos gyvensenos ugdymo ir socialinės integracijos, IT užsiėmimų kitų užsiėmimų organizavimui įsigijimas (smulkus sporto ir kūno kultūros inventorių, piešimo priemonės,

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			popierius, rankdarbių gaminimo priemonės, ugdomieji ir kūrybiniai žaidimai, priemonių rinkiniai, metodinė medžiaga, knygos, literatūra, filmai - pagal tiekėjų apklausas, www.varle.lt, www.pigu.lt, www.senukai.lt) - 2500 Eur. Stovyklos organizavimas – 10210,00 Eur (į stovyklos kaštus įskaičiuota nakvynė 50 žmonių 5000 Eur, transporto išlaidos 400 Eur, dalyvių maitinimas 50*5dienos*15Eur=3750Eur, bilietai į muziejus, pramogos 1060 Eur, planuojamas dalyvių skaičius – 50 asmenų). Bendravimo ir socialinių įgūdžių ugdymas, bendri renginiai - 3870,00 eur (planuojami 4 renginiai, iš viso 110 dalyvių, įskaičiuotas dalyvių maitinimas, patalpų su įranga nuoma) Projektų tiesiogines veiklas vykdančios asmenys - savanorių veiklos koordinatoriai kuruos savanorius, organizuos jų veiklas. Jų darbo užmokesčio valandinis įkainis sudarytu 7,54 Eur/val. 2 projektai x 600 val. x7,54 = 9048,00 Eur. 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 1582,0 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 12658,0 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
1.2.3. Socialinę atskirtį patiriančių šeimų ir jų narių konsultavimo, motyvavimo paslaugos, savipagalbos grupių, stovyklų organizavimas, įtraukimas į bendras veiklas, lavinant socialinius, bendravimo, kitus naudingus įgūdžius, skatinant atrasti naujas galimybes integruotis į visuomenę, informacijos apie socialines paslaugas šeimoms Kalvarijoje teikimas	1 savanoris 50 BIVP veiklų dalyviai 1 projektas	Bendrųjų socialinių paslaugų socialinę atskirtį patiriančioms šeimoms ir jų nariams, užimtumo veiklų teikimas, savanorių rengimas ir veikla	32500,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojamas 1 projektas, kurio trukmė 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/euopos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Įrangos įsigijimo išlaidos - 4724,00 Eur. Išlaidų suma neviršija 30 proc. projektams skirtų lėšų. Planuojama įrengti erdvę-kabinetą susitikimams, darbui grupelėse (transformuojami baldai, foteliai, sulankstomos kėdės-staliukai, sėdmaišiai, spintelės-lentynos, stalas ir 6 kėdės. Kainos įvertintos pagal kainas 2015 m. Jysk, Ikea, Mato baldai, Baldai visiems parduotuvėse). 2. Projektų vykdymo išlaidos - 20699,2 Eur. Savanorių parengimas (planuojami 4 mokymai po 8 val., trukmė po 8 akademines valandas, vienu mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 577,00 Eur, 4 k. x 577,00=2308 Eur; Teikiant savanoriškas socialines, sociokultūrinės ir kitas paslaugas transportui bus skirta 520 Eur(6500km*0,08ct) Mažos vertės prekių, reikalingų savipagalbos grupių, rankdarbių užsiėmimams, paskaitom ir renginiam, stovykloms organizuoti įsigijimas (smulkus sporto inventorių, makiažo priemonės, siuvimo reikmenys ir medžiagos, siūlai, molbertai, piešimo priemonės, popierius, rankdarbių gamintojų priemonės, knygos, muzikos įrašai - pagal tiekėjų apklausas, www.varle.lt , www.pigu.lt , www.senukai.lt) - 3500 Eur. Paskaitų ir edukacinių seminarų, terapijų organizavimas – 4875,00 Eur (planuojami 50 dalyvių, 15 renginių*325Eur, įskaičiuotas dalyvių maitinimas, patalpų su įranga nuoma, transportas) Ekskursijų (išvykų) ir dienos stovyklų organizavimas – 2500,00 Eur (įskaičiuoti bilietai į koncertus, muziejus, autobusų nuoma (transporto išlaidos), dalyvių maitinimas, planuojamas dalyvių skaičius – 50

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			asmenų, 2 stovyklos ir 2 išvykos). Šeimų šventės organizavimas, integracijos į bendruomenę veikla -1200 Eur (įskaičiuotas maitinimas, scenos nuoma ir įgarsinimas, muzika, pramogos). Patalpų išlaikymo išlaidos (reikalingos susitikimams, vaikų pasaugojimo paslaugai, savanorių pasitarimams ir pan.) – 50Eur*36Mėn.=1800Eur Tiesiogines projektų veiklas vykdysiančio personalo (savanorių veiklos koordinatoriaus) darbo užmokestis sudarys 3996,2 Eur. Planuojama, kad darbuotojas projekte dirbs 530 val. x 7,54 Eur/val. =3996,2 Eur. 3. Informavimo apie projektą išlaidos – 786,4 Eur 4. Netiesioginės išlaidos – 6290,4 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
1.2.4. Vyresnio amžiaus asmenų ir neįgalųjų integravimas į visuomeninį gyvenimą, sudarant sąlygas jiems mokytis, aktyviai ilsėtis, įgyti kvalifikaciją ir dirbti, informacijos apie socialines paslaugas Kalvarijoje teikimas jiems prieinamais kanalais	1 savanoris 70 BIVP veiklų dalyviai 2 projektai	Bendrų informavimo, mokymosi visą gyvenimą, kvalifikacijos kėlimo paslaugų vyresnio amžiaus, neįgaliesiems asmenims teikimas. Savanorių mokymas ir rengimas	39680,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 2 projektai Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojami 2 projektai, kurių trukmė 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/euopos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Įrangos įsigijimo išlaidos - 8568,00 Eur. Išlaidų suma neviršija 30 proc. projektams skirtų lėšų. Projektų veikloms vykdyti planuojama įsigyti 6 stacionarius kompiuterius su programine įranga, 6 vnt. x 1250,00 = 7500,00 Eur, 1 lazerinį spausdintuvą – 525,00 Eur, vieną multimedijos įrangą – 543,00 Eur (www.senukai.lt , www.varle.lt ; tiekėjų apklausas). 2. Projektų vykdymo išlaidos - 22472,00 Eur. Savanorių parengimas (planuojama 8 mokymų po 8 val., trukmė po 8 akademines valandas, vienu mokymų kaštai, į kuriuos įeina patalpų su įranga nuoma, mokomosios medžiagos parengimas bei atspausdinimas, dalyvių maitinimas (kavos pertraukos ir pietūs) sudarys 577,0 Eur, 8 k. x 577,00=4616 Eur; Teikiant savanoriškas socialines, sociokultūrinės ir kitas paslaugas transportui bus skirta 2600 Eur(32500km*0,08ct) Edukacinių ir meninių renginių organizavimas – 4504,00 Eur (planuojami 70 dalyvių, įskaičiuotas dalyvių maitinimas, patalpų su įranga nuoma, transportas, planuojama 8 renginiai* 563,0 Eur) Ekskursijų (išvykų) organizavimas –2870,00 Eur (į ekskursijų kaštus įskaičiuoti bilietai į koncertus, autobusų nuoma (transporto išlaidos), dalyvių maitinimas, planuojamas dalyvių skaičius – 70 asmenų). Mokymų ir meninės kūrybinės saviraiškos veiklos (užsienio kalbų mokymaisi, psichologinių žinių gilinimas, IT raštingumas, meninė raiška, fizinio aktyvumo mokymai, asm). 70 asmenų, 1850 eur (išlaidos skirtos metodinei medžiagai, maitinimui, paštui, kanceliarinėms prekėms, knygoms, meninės raiškos priemonėms, patalpų nuomai)

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			Tiesiogines projektų veiklas vykdydysiančio personalo (savanorių veiklos koordinatorių) darbo užmokestis sudarys 6032,00 Eur. Planuojama, kad darbuotojai projektuose dirbs 800val. x 7,54 Eur/val. 6032,00 Eur. 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 960 Eur (Neviršijant 3 proc. projektui skiriamų lėšų). 5. Netiesioginės išlaidos – 7680 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
2.1.1. Naujų profesinių ir kitų įgūdžių suteikimas, įtraukimas į neformalų mokymą, konsultavimo, motyvavimo, profesinio orientavimo bei kitos pagalbos suteikimas, siekiant padidinti Kalvarijos miesto neaktyvių darbingų gyventojų galimybes įsidarbinti	1 savanoriai 30 BIVP veiklų dalyviai 1 projektas	Informavimo, konsultavimo, profesinio orientavimo, siekiant padidinti neaktyvių darbingų asmenų galimybes įsidarbinti, paslaugų teikimas.	20782,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojamas 1 projektas, kurio trukmė apie 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, į kainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį į kainį 7,54 Eur/val. Šis į kainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos į kainį. 1. Įrangos įsigijimas sudarys 1750 Eur (neviršijant 30 proc. projektų vertės). Planuojama įrengti 2 darbo vietas konsultantams ir informaciją teikiantiems asmenims. Kompiuteris – 850 Eur, baldai 2 darbo vietoms (stalas, 2 kėdės, spintelė, spinta dokumentams) - 450Eur*2=900Eur. (www.senukai.lt). 2. Projektų vykdymo išlaidos –14507,40Eur: Projektų tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis – 9048,00 Eur. Projektų veiklos koordinatoriai/konsultantai, organizuos renginius, registruos ir konsultuos projekto dalyvius, tarpininkaus su darbdaviais, įtrauks jaunimą į savanoriškas veiklas, kurios kels jų kvalifikaciją ir leis sukaupti patirtį, įgyti darbinių įgūdžių, asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų ir pan. Jų darbo užmokesčio valandinis į kainis sudarytų 7,54 Eur/val. 2 koordinatoriai*600val.*7,54Eur/val =9048,00Eur Projekto koordinatorių transporto, ryšio išlaidos 1006,40 Eur (20 Eur*36mėn.=720Eur ryšiam pagal organizacijos praktiką + 3580km*0,08ct=286,4Eur kurui) Mokymai 2653 (3 mokymai, po 800 Eur, 40 dalyvių, įskaičiuotas maitinimas, lektoriai, patalpų nuoma, +253 Eur priemonės) Susitikimai ir diskusijos darbinio užimtumo skatinimo temomis (4 susitikimai, 4 diskusijos) 8*225Eur=1800Eur (įskaičiuota patalpų nuoma, dalyvių maitinimas, priemonės). 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 502 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 4022,6 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
2.1.2. Miesto ir kaimo bei regioninis bendradarbiavimas teikiant naujų profesinių įgūdžių įgijimo ir tarpininkavimo įsidarbinant bei konsultavimo paslaugas didinant neaktyvių darbingų gyventojų galimybes integruotis į darbo rinką	70 BIVP veiklų dalyviai 2 projektai	Naujų profesinių įgūdžių įgijimo, bedarbiais esančių darbingų asmenų neformalus švietimas, bedarbiais esančių ekonomiškai neaktyvių asmenų ugdymas darbo vietoje.	41200,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 2 projektai Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojami 2 projektai, kurių trukmė apie 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, į kainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį į kainį 7,54 Eur/val. Šis į kainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos į kainį. 1. Įrangos įsigijimas sudarys 1000 Eur (neviršijant 30 proc. projektų vertės). Planuojama įsigyti nešiojamą kompiuterį su programine įranga 1000 Eur. (www.senukai.lt , www.varle.lt) 2. Projektų vykdymo išlaidos – 31672,00 Eur: Psichologiniai motyvaciniai užsiėmimai – Sužsiėmimai*4 metai=20 užsiėmimų, 1 asmens profesinis orientavimas į kainotas 250eurų (pagal žodines panašių paslaugų teikėjų apklausas)70*250=17500Eur. Profesinio mokymo organizavimas (pagal poreikį kirpėjo, visažisto, maisto technologo, soc.darbuotojo, tv operatoriaus, montuotojo, kt. kursai) – bus apmokoma 6 asmenys, skiriama kiekvienam iki 1050 Eur. 6*1050=6300Eur (kursų pavyzdžiai ir kainos www.ldb.lt) Trumpalaikė vaikų priežiūra užsiėmimuose dalyvaujančių tėvų vaikams, vienam kainą vid.2 Eur/val., planuojama suteikti paslaugas 10 vaikų. 600 val. * 2 eur/val.= 1200 Eur Patalpų nuomai numatyta skirti 640Eur (projekto vykdymui, paskaičiuota pagal 2015 m. į kainius Kalvarijos mieste) Projektų tiesiogines veiklas vykdančių darbuotojų darbo užmokestis – 6032,00. Projektų veiklos koordinatoriai/konsultantai projektuose dirbs (konsultuos, tarpininkaus, registruos dalyvius, organizuos kursų ir užsiėmimus, pan.) 800 val. Darbo užmokesčio valandinis į kainis sudarytų 7,54 Eur/val. 800 val. x7,54 = 6032 Eur. 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 554,00 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 7974,00 Eur (pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
2.2.1. Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi Kalvarijos mieste skatinimas suteikiant paramą verslo pradžiai	10 naujų verslų 1 projektas	Informavimo, konsultavimo, mokymo, pagalbos randant tiekėjus ir klientus, metodinės pagalbos ir kitų paslaugų aktualiais verslui klausimais teikimas parama verslo pradžiai darbo rinkoje neaktyviems arba verslą pradedantiems asmenims.	129676,85 Įgyvendintas ne mažiau nei 1 projektas. Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Įgyvendinamas ne mažiau kaip 1 projektas, kurio trukmė 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienu/europos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomenu-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodiškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Paprastojo remonto išlaidos siekiant pritaikyti patalpas projektų veikloms, planuojamos išlaidos 10457,00 Eur. Tokio dydžio išlaidos planuojamos, nes remiantis priemonės finansavimo aprašu, projektuose galima finansuoti ne daugiau kaip 10 proc. išlaidų paprastojo remonto darbams. 2. Įrangos įsigijimas projektų veikloms vykdyti, planuojamos išlaidos 31582,00 Eur. Tokio dydžio išlaidos planuojamos, nes remiantis priemonės finansavimo aprašu, projektuose galima finansuoti ne daugiau kaip 30 proc. išlaidų įrangos įsigijimui. Projektuose galimos šios įrangos įsigijimo išlaidos: Kompiuterinės ir biuro technikos įsigijimas –8555,00 Eur. Stacionarūs kompiuteriai su programine įranga, 4vnt.x1000,00 Eur=4000,00 Eur; lazeriniai spausdintuvai – 2 vnt. x 525,00 Eur=1050,00 Eur; tinklo įranga, 1 vnt. 505,00 Eur; nešiojamieji kompiuteriai su programine įranga 3 vnt.x1000,00 Eur =3000,00 Eur. www.varle.lt Biuro baldų įsigijimas – 6820,00. 10 biuro baldų komplektų po 550,00 Eur (darbo stalas, spintelė prie stalo, kėdė)=5500,00 Eur, 3 dokumentų spintos, 3 vnt.x440,00 Eur=1320,00 Eur. www.senukai.lt Specifinės įrangos projektų vykdymui įsigijimas - 16207,00 Eur. Projekte gali būti padedama užsiimti tam tikromis verslo veiklomis, pvz. kirpėjos amato, rūbų dizaino kūrimo ir gamybos, reikalaujančiomis joms reikalingos įrangos – kirpyklos įrangos, siuvimo mašinų, fotostudijos įrangos, prekybos įrangos ir pan. Pateikiami preliminarūs paskaičiavimai galimos įrangos, tačiau tai, kokia įranga bus įsigijama, priklausys nuo projektiniuose pasiūlymuose pateiktų idėjų. Galima įranga rūbų dizaino verslams - 3474,00 Eur: pramoninė tiesiasiuolė siuvimo mašina su stalu, 2 vnt.

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			x 757,00 Eur 1514,00 Eur; garo generatorius su lygintuvu, 2 vnt. x 230,00 Eur=460,00 Eur; pramoninis ketursiūlis overlokas, 2 vnt. x 750,00 Eur =1500,00 Eur. www.siuvimoreikmenys.lt Galima įranga kirpyklai – 4260,00 Eur: 3 kirpėjo kėdės *110Eur=330; 3 klientų kėdės*300Eur=900Eur; 2 plautuvės *485Eur=970Eur; 3 spintelės*120Eur=360Eur, 3 veidrodžiai*200Eur=600Eur; 2 foteliai*200Eur=400Eur; sofa 450Eur; staliukas 250Eur. www.salonuiranga.lt Galima įranga gaminių prekybai - 8473,00 Eur: lentynų sistemos (dvipusės, vienpusės ir kampinės lentynos), 20 vnt. x 225,00 Eur = 4500,00 Eur, vitrinos 3 vnt. x 265,00 Eur=795,00 Eur, mobilios drabužių kabyklos – 10 vnt. x 50,00 Eur = 500,00 Eur, manekenai, 4 vnt. x 30,00 Eur = 120,00 Eur, prekystaliai, 2 vnt. x1279,00 Eur=2558,00 Eur. https://www.vvnl.lt 3. Projektų vykdymo išlaidos - 59402 Eur. Pateikiamos galimos projektų vykdymo išlaidos (interneto įrankių sukūrimas ir palaikymas, mokymų, renginių organizavimo bei konsultacijų teikimo išlaidos). Interneto svetainių, appų sukūrimo bei palaikymo išlaidos – 8001,20 Eur: “apps” programėlių sukūrimas (kaina nustatyta apklausus potencialius tiekėjus) – 2000,00 Eur; interneto svetainių sukūrimas – 6 vnt.x594,00 Eur = 3564,00 Eur, debesų serverio nuoma – 6 vnt. x 90,00 Eur x 3 metai = 1620,00 Eur, svetainės administravimas 6*34,9Eur*3metai=628,20Eur; domeno nuoma 6*10,5Eur*3metai=189,00Eur Mokymų išlaidos – 10109,00 Eur. 10 mokymų po 8 val. (su priedais, kad kiekvienuose mokymuose dalyvių skaičius bus 10 asmenų) x 850,00 Eur= 8500,00 Eur, mažos salės nuoma su įranga (8 val.): 72,9 Eur x 10 d. = 729 Eur, kavos pertraukos – 10 asm. x 2,10 Eur x 10 d. = 210,00 Eur, pietų pertrauka – 10 asm. x 6,7 Eur x 10 d. =670,00 Eur. 8 meistriskumo pamokų ir kūrybinių dirbtuvių - 5814,40 Eur (planuojama po 5 dalyvius, vieno renginio organizavimo kaštai – 726,80 Eur). Verslo pradžios konsultavimo ir mentorystės paslaugos 10 verslų: 10 verslai x 60 val.x30 Eur/val. = 18000,00 Eur (numatoma konsultuoti buhalterinės apskaitos, teisės, vadybos, specifinės verslo šakos klausimais, padėti surasti tiekėjus bei klientus). Tiesioginės projektų veiklas vykdančio personalo darbo užmokestis - 15834,00 Eur. Numatoma, kad projektuose dirbs koordinatoriai, kurie organizuos renginius, atliks dalyvių registraciją į mokymus bei kitus užsiėmimus, atliks pirminį projekto dalyvių konsultavimą bei jų atranką. Numatoma, kad projekte darbuotojų darbo valandų skaičius sudarys 2100 val., todėl darbo užmokesčiui bus išleista 2100 val. x 7,54 Eur/val.= 15834,00 Eur Projekto darbuotojų kuro ir ryšio išlaidos 1643,4 Eur (įvertinus organizacijos patirtį ir 2015 m. ryšio tiekėjų interneto ir telefono ryšio planus).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			4. Informavimo apie projektą išlaidos – 3137,15 Eur 5. Netiesioginės išlaidos – 25098,70 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvų).

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
2.2.2. Mentorystės, tarpininkavimo ir konsultavimo verslo kūrimo ir plėtros klausimais paslaugos bedarbiams ir darbingiems neaktyviems gyventojams ir besikuriančiam verslui, bendradarbiaujant su kitų miestų VVG	46 BIVP veiklų dalyviai 2 projektai	Bendrųjų mentorystės , tarpininkavimo ir konsultavimo verslo plėtros klausimais paslaugų teikimas įvairių socialinių grupių neaktyviems gyventojams.	54850,00 Įgyvendintas ne mažiau nei 2 projektai Galimos išlaidos: patalpų nuomai ir pritaikymui, komunalinėms ir ryšių išlaidoms, priemonėms ir įrangai, dalyvių maitinimui, išvykoms, užimtumo organizavimui, savanorių rengimui ir jų išlaidų kompensavimui, renginiams, tyrimams, literatūrai įsigyti, projekto viešinimui ir administravimui Planuojami 2 projektai, kurio trukmė 36 mėn. Žemiau pateikiamos galimos išlaidos, kurios paskaičiuotos remiantis svetainėje www.esinvesticijos.lt (konkrečiai: http://www.esinvesticijos.lt/naujienos/euopos-socialinio-fondo-agentura-atnaujino-paslaugu-vidutiniu-rinkos-kainu-duomeni-baze ; http://www.esinvesticijos.lt/dokumentai/transporto-islaidu-fiksuotasis-ikainis) pateikiamais kainų tyrimais, įkainiais, interneto parduotuvių kainomis. Darbo užmokestis skaičiuotas remiantis projektuose, teikiamuose pagal priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-T-910 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo administravimas, naudojamą fiksuotąjį įkainį 7,54 Eur/val. Šis įkainis naudojamas, kadangi neaišku, koks bus juridinių asmenų, teikiančių vietos plėtros projektinius pasiūlymus, vidutinis darbo užmokestis, pagal kurį metodškai būtų galima paskaičiuoti darbo valandos įkainį. 1. Įrangos įsigijimas sudarys 4468 Eur (neviršijant 30 proc. projektų vertės). Kompiuteriai 2* 900 Eur=1800Eur spausdintuvai 434Eur*2 =868Eur, baldai 2 darbo vietoms (stalas, 2 kėdės, spintelė, spinta dokumentams) - 900Eur*2=1800Eur; . (www.senukai.lt , www.varle.lt) 2. Projektų vykdymo išlaidos – 38439,2 Eur: Mokymo programa mentoriams 4 dienas per metus, 3 metai * 4000 Eur = 12000Eur (pagal įmonių apklausą) Gerosios patirties vizitas mentoriams 3000 Eur (įskaičiuotas transportas, nakvynės 6 asmenims ir lydinčiams asmenims, maitinimas, bilietai į renginius, t.t.) Jaunimo verslumo mokymai 7846,8 Eur. 4 dienų mokymai, po 10 dalyvių, kartą per metus. Mažos salės nuoma 12 dienų*72,9Eur =874,8Eur, maitinimas 8,1Eur/diena*12 dienų*10 dalyvių =972Eur, lektoriai 4*3mokymai*500Eur =6000Eur (pagal tiekėjų apklausą). Tiesiogines projektų veiklas vykdančio personalo darbo užmokestis - 13949,00 Eur. Numatoma, kad projektuose dirbs koordinatoriai, kurie organizuos renginius, atliks dalyvių registraciją į mokymus bei kitus užsiėmimus, atliks pirminį projekto dalyvių konsultavimą bei jų atranką. Numatoma, kad projektuose darbuotojų darbo valandų skaičius sudarys 1850 val., todėl darbo užmokesčiui bus išleista 1850 val.*7,54 Eur/val.= 13949,00 Eur Projekto darbuotojų kuro ir ryšio išlaidos 1643,4 Eur (įvertinus organizacijos patirtį ir 2015 m. ryšio tiekėjų interneto ir telefono ryšio planus). 4. Informavimo apie projektą išlaidos – 1326,8 Eur

Veiksmo pavadinimas	Veiksmo rodiklis	Veiklos	Lėšų poreikis, eurai
			5. Netiesioginės išlaidos – 10616,00 Eur(pagal PAFT 10 priedo reikalavimus, neviršijant normatyvu).

PRIEDAI